Manca Trampuš, vokalistka in kitaristka, Koala Voice

Glasilo Mestne občine Ljubljana, letnik XXV, številka 2, marec 2020, ISSN 1318-797X

Ljubljana

4–11
Četrtne skupnosti – tkivo in srce mesta

12–13
Taksisti v Ljubljani

14–15
Dan v zavetišču za zapuščene živali Gmajnice

17–22
Protestantizem v Ljubljani

Cikel predavanj in praktičnih delavnic o zeliščarstvu

z zeliščarko
JOŽICO BAJC PIVEC

VSAK DRUGI TOREK V MESECU.
OD 11. 02. DO 9. 06. 2020
OB 17.30

Več o programu na
www.ljubljanskigrad.si

Prodajna mesta: na Ljubljanskem gradu, na spodnji postaji vzpenjače, prek www.ljubljanskigrad.si ter na vseh prodajnih mestih www.mojekarte.si.

Ljubljanski grad
Ljubljana Castle

ŽUPANČIČEVE NAGRADE 2020

Mestna občina Ljubljana podeljuje Župančičeve nagrade zaslužnim osebnostim slovenske umetnosti in kulture, ki širijo ugled Ljubljane doma in v svetu, in vabi k predlaganju kandidatk in kandidatov za:

- podelitev Župančičeve nagrade za življenjsko delo in
- podelitev Župančičevih nagrad za dveletno ustvarjanje.

Razpisna dokumentacija je od 13. marca 2020 dosegljiva na naslovu: **www.ljubljana.si/sl/razpisi-razgrnitve-in-javne-objave/**.

Rok za oddajo predlogov je 14. april 2020.

Dodatne informacije na Oddelku za kulturo, Ambrožev trg 7, in po telefonu: **01 306 48 16.**

Županovi dnevi odprtih vrat

Župan Zoran Janković ima **vsak prvi torek v mesecu dan odprtih vrat,** ko je v pritličju Mestne hiše, Mestni trg 1, **med 14. in 20. uro** osebno na voljo za pogovor z meščankami in meščani. Za pogovor se lahko prijavite po telefonu na Odsek za pobude meščanov, na telefonskih številkah **01/306 12 82 ali 01/306 10 65.**

OBIŠČITE NAS TUDI NA

www.facebook.com/GlasiloLjubljana

V Mestni občini Ljubljana spremljamo razmere v zvezi s koronavirusom ter sledimo navodilom Ministrstva za zdravje in Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJS). Na NIJS so izpostavili, da je pri preprečevanju okužbe z nalezljivimi boleznimi, ki povzročajo okužbe dihal, priporočljivo upoštevati naslednje ukrepe:

- **Izogibamo se tesnim stikom z ljudmi, ki kažejo znake nalezljive bolezni.**
- **Ne dotikamo se oči, nosu in ust.**
- **Če zbolimo, ostanemo doma.**
- **Upoštevamo pravila higiene kašlja.**
- **Redno si umivamo roke z milom in vodo.**
- **Če voda in milo nista dostopna, uporabimo namensko razkužilo za roke.**
- **Izogibamo se zaprtih prostorov, v katerih se zadržuje veliko ljudi, in poskrbimo za redno zračenje.**

V Zdravstvenem domu Ljubljana je z namenom ozaveščanja o ustreznem preventivnem ukrepanju vzpostavljena telefonska številka: 031 619 255, dosegljiva 24 ur na dan.

Novi koronavirus SARS-CoV-2

Pravilna higiena kašlja

1. Preden zakašljate/kihnete, si pokrijte usta in nos s papirnatim robčkom.

ali

2. Zakašljajte/kihnite v zgornji del rokava.
3. Papirnat robček po vsaki uporabi odvrzite v koš.
4. Po kašljanju/kihanju si umijte roke z milom ter vodo.

Nasveti za umivanje rok

1. Roke najprej dobro splaknemo pod toplo tekočo vodo.
2. Z **milom**, ki ga nanesemo po celotni površini rok, si drgnemo roke **1 minuto**, po vseh predelih (dlani, hrbtišča, med prsti, palca in tudi pod nohti obeh rok).
3. Milo dobro speremo z rok s toplo vodo.
4. S papirnato brisačo za enkratno uporabo si roke obrišemo do suhega. Pipo zapremo s papirnato brisačo in pazimo, da se je z umitimi rokami ne dotaknemo več.

Več informacij na spletni strani Nacionalnega inštituta za javno zdravje: www.nijz.si.

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

Ljubljana

Četrtne skupnosti – tkivo in srce mesta 4
Kaj boste letos počeli zunaj? 11

Gospod taksist, potrebovala bi nasvet 12
Zavetišče za zapuščene živali je odraz kulture prestolnice 14
Mesto tehnologije in znanosti 16

Protestantizem v Ljubljani
Veter prenove in vihar protireformacije 17
Gorele in zgorele so knjige in ljudje 20
Protestanti v Ljubljani 22

Ljubljančanka: Manca Trampuš 23

Kultura
Plečnikova Ljubljana med Unescove dragulje 24
Mednarodni gledališki festival Ruta 25
Skriti zakladi 26
Peter Škerl: cikel Ljubljana, Ljuba 27
Na robu otoka 28
Harmonikarski koncert 28

Otroci v mestu
Ustna higiena in naše zdravje 29
Ljubljanske glavce 30
Faca leta 30
Mesečni napovednik 31

Mladi na sceni
Postala sem mnogo bolj odprta in samozavestna 32
Mesečni napovednik 33

Šport
Razgibajmo Ljubljano 34
Plezalni centri so dodana vrednost za mesto 36
Iz Ljubljane na Vrhniko po Jakobovi poti 38

Po Ljubljani z vlakom 39
Posadimo sadno drevje ali jagodičevje 39
Ko Emonec sreča Emonko 40
Ljubljana je inteligentno mesto 41

Delo Mestnega sveta 42
Napovednik dogodkov v ČS 42
Ljubljanski vestnik 45
Nagradni fotonatečaj 46
Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana 47
Meritve okolja 47
Ne zamudite! 48

Fotografija na naslovnici
Portreti ljubljanskih fac: Manca Trampuš, *foto:* Miha Fras

Fotografija na strani 3
Dejan Crnek, *foto:* Uroš Hočevar

Izdajatelj: Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1. Zanj: župan Zoran Janković. Uredniški odbor: Marjan Sedmak (predsednik), Urška Honzak, Ida Medved, mag. Verica Šenica Pavletič, Lada Zei. Odgovorni urednik: dr. Uroš Grilc, kontakt: 051/398 843, glasilo.ljubljana@ljubljana.si. Redaktorica: Živa Čebulj, Lektorica: Renata Vrčkovnik, Avtorica logotipa: dr. Petra Černe Oven, Studio ID, Oblikovalska zasnova: Miljenko Licul. Naslov uredništva: Glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, Ljubljana. Tisk: Salomon d. o. o., Grafična priprava: Lupa design. Naklada: 126.000 izvodov. Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

Vsi ljudje hitijo – in nekje živijo ...

Se tudi vam zdi, da čas prehitro teče? Da se vse dogaja z nadzvočno hitrostjo? Še otroci to opazijo, pa običajno razmišljajo čisto o drugih stvareh. Prav zato je še kako pomembno, da za trenutek ustavimo korake, se posvetimo svojim bližnjim, sosedom, sokrajanom. Da skupaj obiščemo kakšen dogodek v svoji bližini, da izvemo, kakšne so novosti pri urejanju okolice, kjer živimo, skratka – da malo predahnemo in se posvetimo sebi.

Verjetno mnogi od nas ne vedo, da lahko mnoge od naštetih stvari uresničujemo znotraj naših četrtnih skupnosti. Ali sploh veste, v kateri četrtni skupnosti prebivate? V Ljubljani jih imamo 17.

V procesu preoblikovanja lokalne samouprave v Sloveniji so bile z zakonom konec leta 1998 ukinjene takratne krajevne skupnosti, v začetku leta 2001 pa so se ustanovile četrtne skupnosti. Kot se nekateri še vedno spomnite, so imele krajevne skupnosti veliko večja pooblastila, saj so se vodstva lahko odločala za gradnjo vodovoda, urejanje cest, izgradnjo mrliških vežic in urejanje pokopališč ... Danes je drugače, četrtne skupnosti nimajo nobene povezave s takratno ureditvijo, vendar pa ostajajo osnovna in prva stopnica pri delovanju celotne mestne uprave. Imajo svoj svet četrtne skupnosti, kamor so voljeni svetnice in svetniki na lokalnih volitvah, kadar volimo župana ali županjo in mestni svet. Tudi sodelavke in sodelavci v posameznih četrtnih skupnostih so visoko usposobljen strokovni kader in del velike mestne družine.

> “ *Za trenutek ustavimo korake in se posvetimo svojim bližnjim, sosedom, sokrajanom!*

Prijazno vam ponudijo roko sodelovanja, in če je le v njihovi moči, uredijo zadevo. V nasprotnem primeru se povežejo z ustreznimi mestnimi službami in oddelki, kjer pridobivajo potrebne informacije. Res zna biti pot do rešitve zaradi kompleksnosti nekoliko daljša, a ni vedno odvisna od njih. Zato boste morda naprošeni za sodelovanje, da bi se uspešno približali cilju.

Se pa v četrtnih skupnostih tudi vsebinsko ogromno dogaja. Vsak začetek meseca objavimo program dejavnosti, kjer ponujamo zanimiva predavanja, računalniška usposabljanja za starejše, delavnice za otroke in odrasle, kuharske in plesne tečaje ... Ali veste, da je skoraj vsako četrtno skupnost letos obiskal vsaj eden od praznicnih mož in obdaril otroke, zraven pa ponudil kakšno igrico ali prireditev? Vsaka četrtna skupnost ima tudi svoj dan četrtne skupnosti, kjer se običajno predstavijo društva, šole in vrtci, pokažejo vse, kar počnejo, in vas povabijo k sodelovanju. Vse to pa seveda vodi v medsebojno spoznavanje in sodelovanje ljudi in uresničenje marsikatere skupne ideje.

Imate dostop do interneta? Vsaka četrtna skupnost ima svojo internetno stran v okviru Mestne občine Ljubljana, nekatere celo urejajo še svojo posebno. In tam boste našli vse informacije o njihovih aktivnostih. Lahko pa naše prijazne sodelavke in sodelavce obiščete tudi na sedežih četrtnih skupnosti in se z njimi osebno pogovorite.

Poznate svojo četrtno skupnost? Stopite med ljudi v svoji okolici in poskrbite, da ne boste samo hiteli, ampak tudi živeli in bogatili sebe in ljudi v svoji bližini. Ljubljana bo tako res najlepša.

Dejan Crnek, podžupan Ljubljane

Četrtne skupnosti – tkivo

dr. Uroš Grilc, foto: **Dunja Wedam**

Ljudje neprestano pletemo in živimo najrazličnejše odnose – v družini, šoli, službi pa tudi na rekreaciji ali večernih kulturnih dogodkih. To nam daje energijo in dobro voljo. A pravi občutek vpetosti v družbo in lokalno življenje nam dajejo odnosi z ljudmi, ki živijo blizu nas. Sosedski odnosi znajo biti pogosto res obremenjeni in težki, vendar nam udejstvovanje v življenju lokalne četrtne skupnosti omogoča, da iz ljudi, ki le živimo drug ob drugem, spet postanemo sosedje.

Četrtna skupnost Šiška meri dobrih 7 km², a je po številu prebivalcev največja ljubljanska mestna četrt.

Četrtna skupnost Dravlje

Četrtna skupnost Dravlje zajema ljubljanske severozahodne četrti. Od središča mesta je oddaljena 4 km proti Gorenjski. Na jugu meji na ČS Rožnik, na jugovzhodu na ČS Šiška z zahodno obvoznico, na vzhodu na ČS Posavje z industrijsko cono Stegne, na severu s ČS Šentvid, na zahodu pa na Polhov Gradec. Celotna površina zavzema 11 km² strnjenega naselja z več kot 15.700 prebivalci. Med prvotno večino kmečkega prebivalstva so se priselili ljudje iz različnih delov Slovenije in tudi od drugod. Svet Četrtne skupnosti Dravlje sestavlja 15 članov, predsednik pa je Marko Zibelnik.

V Dravljah sta dve osnovni šoli: OŠ Dravlje ob Klopčičevi ulici ter OŠ Miška Kranjca ob Kamnogoriški ulici, več vzgojno-varstvenih zavodov in štiri cerkve.

Na območju ČS Dravlje deluje kar nekaj društev, ki med seboj združujejo in povezujejo občane. Aktivno so vključeni v programe za mladino, aktivno starost in medgeneracijsko sodelovanje, ki jim ponujajo tako športne vsebine za stare in mlade kot tudi kulturne vsebine, skupaj ustvarjajo na kreativnih delavnicah ali pa se družijo ob igranju družabnih iger. Najodmevnejše prireditve, ki jih pripravlja Četrtna skupnost Dravlje, so **Rokov sejem**, **Prešerni spevi** in **Dravlje pojejo**. Več dogodkov boste našli v glasilu na straneh Napovednika dogodkov v četrtnih skupnostih ter na spletni strani: **www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani-2/cetrtna-skupnost-dravlje**.

Četrtna skupnost Šiška

Četrtna skupnost Šiška meri dobrih 7 km², a je po številu prebivalcev največja ljubljanska mestna četrt, saj tu živi več kot 35.800 prebivalcev. Predsednica ČS Šiška je Darja Zajc.

ČS Šiška zajema Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib, kjer so krajanom na voljo množično obiskane rekreacijske točke: priljubljeni Mostec, Skakalni center, rekreacijske površine s trim stezo, Pot spominov in tovarištva, Koseški bajer, fitnes naprave na prostem ter Park Gustava Tönniesa. Zelo obiskan je športni park Tivoli z znamenitim Jakopičevim drevoredom, kopališčem Tivoli, Cekinovim gradom, Muzejem novejše zgodovine Slovenije, Halo Tivoli, kotalkališčem in teniškimi igrišči. Ob samem robu Tivolija se nahaja tudi priljubljeni Kolopark. Šiška je prepoznavna tudi po Plečnikovi cerkvi sv. Frančiška, cerkvi sv. Jerneja, Železniškem muzeju in seveda po Pivovarni Union s pivovarskim muzejem. Za pestro kulturno dogajanje poskrbita Center urbane kulture Kino Šiška in Vodnikova domačija. Šiška se ponaša tudi z večjimi športnimi površinami, kot sta športna parka Ljubljana in Ilirija; na slednjem se odvijajo svetovna tekmovanja v speedwayu.

in srce mesta

Osrednja čistilna akcija v Mostah bo 7. aprila. Ob 9. uri se zberemo na tržnici Moste, ob 16. uri pa pred Domom starejših občanov Fužine.

V Šiški je vse več novogradenj, zato je eden večjih izzivov pred Četrtno skupnostjo Šiška prometna ureditev, parkiranje in s prometom povezana zmanjšana kakovost zraka. Najpomembnejša prireditev so **Dnevi Četrtne skupnosti Šiška**, ki potekajo v začetku junija vsako leto. V sodelovanju z Vodnikovo domačijo in društvi so šišenski dnevi obarvani tako s športom kot s kulturo. Dobrodošel je vsak, kdor ima čas in bi se rad podružil s Šiškarji.

www.cssiska.si

Četrtna skupnost Moste

Četrtna skupnost Moste je po površini najmanjša četrt v Mestni občini Ljubljana, a po številu prebivalcev je z nekaj manj kot 22.000 ljudmi na četrtem mestu. Svet ČS Moste sestavlja 8 članic in 9 članov, predsednik Sveta je Igor Bole. ČS Moste obsega Moste, Kodeljevo, Selo, Nove Fužine in Studenec; meja četrtne skupnosti na vzhodu poteka po avtocesti, na zahodu in severu po železniški progi ter na jugu po Gruberjevem prekopu oz. Ljubljanici. Poselitev je zelo raznolika: od tipičnega blokovskega naselja, preko naselja individualnih hiš do kmetij.

Največji izzivi so povezani predvsem s prometnimi zahtevami gosto naseljenega območja: ureditev varnih prehodov za pešce in kolesarje na Kajuhovi in Pokopališki ulici, vzpostavitev cone 30 v naselju Moste, ureditev zadostnega števila parkirnih mest ter prepoved prometa v Novih Fužinah. Poleg vzdrževanja zelenih površin je kot nov izziv pred ČS Moste izgradnja tako večnamenske stavbe Center Fužine kot stavbe za tržnico Moste s podzemno garažo.

Vsakoletni večji moščanski prireditvi sta zdaj postali že tradicionalni. **Osrednja čistilna akcija** bo letos 7. aprila ob 9. uri na tržnici Moste za naselja Moste, Kodeljevo in Selo ter ob 16. uri pred Domom starejših občanov Fužine za naselji Nove Fužine in Studenec. **Moščanski dan sosedov** pa bo 2. junija na Toplarniški 19 in 3. junija s predstavo CAF Kraljestvo večera v dvorani Španski borci.

Več o dogodkih in akcijah v ČS Moste si lahko preberete na spletni in FB strani ČS Moste ter v napovedniških straneh glasila: **www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani-2/cetrtna-skupnost-moste**.

Četrtna skupnost Jarše

Četrtna skupnost Jarše z več kot 14.000 prebivalci obsega Zeleno jamo in Nove Jarše, ki je ena najbolj zelenih sosesk v Ljubljani, naselja Sneberje, Hrastje, Šmartno in Obrije ter BTC City Ljubljana, Vojašnico Edvarda Peperka in Vodarno Hrastje. Predsednik Sveta Četrtne skupnosti Jarše je Bojan Hajdinjak.

V ČS Jarše je veliko zelenih površin in otroških igrišč, največja sta Park Zelena jama in Šmartinski park. Slednji ima otroško in vodno igrišče, namenjeno vsem starostnim skupinam otrok in gibalno oviranim otrokom, pasji park, klopi, veliko dreves in sprehajalnih poti. Vse te zelene površine omogočajo visoko kakovost bivanja v ČS Jarše in blažijo učinke prometa v BTC Cityju, ki dnevno povzroča hrup in onesnažuje okolje.

Glavni izzivi ČS Jarše so ureditev prometa in parkiranja v Zeleni jami, postopna ureditev parka v Novih Jaršah med Ulico Hermana Potočnika in Clevelandsko ulico ter izgradnja zdravstvenega doma, lekarne in Centra ČS Jarše, kjer bodo prostori za delovanje četrtne skupnosti in društev, dvorana, mladinski center in dnevni center za starejše.

Vse občane in občanke ČS Jarše vabimo na prireditve, ki jih tukaj še posebej izpostavljamo: **Dan ČS Jarše**, ki bo 9. maja v Vojašnici Edvarda Peperka v okviru

Za Bežigradom je več sosesk: Savsko naselje, Plava laguna, BS 3, »Rapova jama«, Zupančičeva jama in Bežigrajski dvor.

odprtih vrat vojašnice in pohoda ob žici okupirane Ljubljane; otroška prireditev Vrtca Jarše in **odprto mednarodno prvenstvo v ženski gimnastiki** Gimnastičnega društva Zelena jama v aprilu ter **spomladanska čistilna akcija** Za lepšo Ljubljano, ki jo organizira Turistično društvo Zelena jama.

ČS Jarše vsako leto spomladi in jeseni na javnih površinah izvede čistilno akcijo, grabljenje in odvoz listja. Ker je v Zeleni jami in Novih Jaršah v zadnjem času velik problem parkiranje, voznike in voznice prosimo, da ne parkirajo na pločnikih, zelenicah, intervencijskih poteh in poteh za pešce, saj s tem tako gasilcem kot ostalim interventnim in komunalnim službam onemogočajo hiter dostop.

www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani-2/cetrtna-skupnost-jarse

Četrtna skupnost Polje

Z 22 km² je Četrtna skupnost Polje med največjimi v Mestni občini Ljubljana in ima skoraj 21.000 prebivalcev. Leži na vzhodnem delu občine. Petnajstčlanski Svet Četrtne skupnosti Polje vodi predsednik Anton Podobnik.

Pred kratkim so v ČS Polje zaključili nekaj večjih projektov, med katerimi so najpomembnejši prenova Zaloške ceste od obvoznice do Ceste 30. avgusta oz. Kašeljske ceste z novim krožiščem, parkirišče pri zdravstvenem domu ter sodoben lesen vrtec Pedenjped v Kašlju, s prehodno krožno zgradbo, kar omogoča ustvarjalen učni proces. Konec lanskega leta je bila končana širitev pokopališča v Polju, na katero so krajani čakali dolga leta. V sklopu novega dela je poslovilni objekt, v katerem sta dve mrliški vežici. Zaključuje se tudi 1. faza izgradnje kanalizacije iz naslova aglomeracij PE 2000.

V prihodnosti je pred ČS Polje še nekaj večjih izzivov, kot so izgradnja industrijske ceste v Zalogu, nov bazenski kompleks Vevče, dokončanje izgradnje kanalizacije in dvorane za curling. Uredili bi radi tudi krajinski park Zajčja dobrava in otroško igrišče v Kašlju ter rešili prostorsko stisko Osnovne šole Polje.

V četrtni skupnosti si prizadevajo, da krajani skrbijo za skupno okolico, zato jih vsaj enkrat letno k temu spodbujajo s **čistilno akcijo**, ki poteka v prvem tednu v aprilu. **Dan Četrtne skupnosti Polje** s pestrim celodnevnim programom pa bo 6. junija v Zajčji dobravi.

www.cs-polje.si

Četrtna skupnost Bežigrad

Po prebivalcih druga največja četrtna skupnost v ljubljanski mestni družini je Četrtna skupnost Bežigrad z nekaj več kot 35.000 prebivalci. Razprostira se na 7,42 km²: med Vilharjevo cesto, »kamniško« progo in severno obvoznico, zajema naselje Tomačevo ter na vzhodu (za Žalami in s Savsko cesto) meji na ČS Jarše. Predsednik 17-članskega Sveta je Stanko Furlan.

Za Bežigradom je več sosesk iz različnih obdobij – Savsko naselje, Plava laguna, BS 3, »Rapova jama«, Zupančičeva jama in Bežigrajski dvor. Starejše soseske se ponašajo z veliko zelenja, a se obenem dušijo v neustrezno urejenem mirujočem prometu, saj je bilo ob načrtovanju teh sosesk avtomobilov bistveno manj. Med blokovskimi naselji so območja vil, vrstnih in samostojnih hiš, med Žalami in Savo so večje kmetijske površine, na zahodu pa je industrijsko območje.

Izzivi, s katerimi se soočajo, so povezani s prostorsko zasnovo same četrtne skupnosti. Največ težav je povezanih z mirujočim in tranzitnim prometom – predvsem zaradi hrupa, prometne varnosti, kakovosti zraka ter prometne infrastrukture. Med drugim si želijo tudi bolje urejenih prehodov čez železnico predvsem za pešce in kolesarje.

Vse Ljubljančanke in Ljubljančane vabijo na bežigrajske dogodke: družabni dogodek v Savskem naselju, prireditve **Popoldan v parku** v Parku literatov ter na septembrski **Dan ČS Bežigrad**. Datume dogodkov objavljajo na FB Četrtne skupnosti Bežigrad: **www.facebook.com/csbezigrad**.

Četrtna skupnost Posavje

Območje med severno ljubljansko obvoznico in Savo: Četrtna skupnost Posavje. Je zelo razgibana, saj zajema urbani (soseska Ruski car ali Bežigrajska soseska 7 – BS 7) in ruralni del (Stožice, Mala vas, Ježica, Savlje, Kleče). Ima nekaj

več kot 10.000 prebivalcev. Od leta 2014 je predsednik Četrtne skupnosti Posavje Amir Crnojević.

V Stožicah se nahaja hipodrom, ki po dolgih letih spet gosti kasaške dirke. Območje zaznamuje tudi urejena sprehajalna pot ob Savi, na severozahodnem delu pa se je možno sončiti na prvi urejeni naravni plaži Sava. Na Ježici sta največji avtokamp v Ljubljani in kopališče – mestna plaža Laguna. Savlje in Kleče imajo še danes ohranjeno vaško jedro z obcestnim delom vasi in ohranjeno historično zazidalno strukturo. Na tem območju še vedno delujejo številne kmetije, veliko od teh pa je povezanih v projekt Pot dobrot, s katerim meščankam in meščanom omogočamo prehranjevanje po načelu z njive na mizo. Projekt vsebinsko vodi pobuda Skupaj na ploščad!, podpira pa Četrtna skupnost Posavje. Ljubljansko polje je največje vodovarstveno območje in tudi eden največjih naravnih rezervoarjev pitne podtalnice v Sloveniji. V Klečah se nahaja najstarejša vodarna v prestolnici.

V začetku 70-ih let prejšnjega stoletja je bila zgrajena velika soseska BS 7, pogovorno tudi soseska Ruski car. Z izgradnjo soseske so se vasi ljubljanskega Posavja povezale z mestom. Priseljenci so želeli ohraniti stik z zemljo, zato so v 90-ih letih vojaški odpad preuredili v območje vrtičkov. Danes je tu urejeno območje z več kot 250 vrtički. Bratovševa ploščad je med drugim znana tudi po tem, da je bila leta 1977 prizorišče snemanja slovenskega mladinskega filma Sreča na vrvici. Soseska je pomemben arhitekturni spomenik slovenske modernistične arhitekture, in da bi jo zaščitili pred samovoljnimi posegi, je od leta 2017 vpisana v register nepremične kulturne dediščine.

V Četrtni skupnosti Posavje se soočajo s številnimi izzivi, prednostno pa se posvečajo urejanju mirujočega prometa, spodbujanju etažnih lastnikov k urejanju lastniških razmerij na območju soseske BS 7, projektu obnove Bratovševe ploščadi in spodbujanju krajank in krajanov k aktivnemu in kakovostnemu preživljanju prostega časa.

Aprila vas vabijo na tradicionalno čistilno-olepševalno akcijo **Za lepšo Ljubljano**, v juniju pa na **tržnico Pot dobrot, Kino med bloki ter Posavsko štehvanje**. 7. septembra s spominsko slovesnostjo obeležujejo praznik Četrtne skupnosti Posavje in organizirajo največji dogodek v ČS – **Dan sosedov**. Vse ostale dni v prostorih četrtne skupnosti pod okriljem društev in javnih zavodov potekajo številne brezplačne aktivnosti, namenjene vsem generacijam. Vabljeni k obisku uradne FB strani, kjer dobite vse informacije: **www.facebook.com/CSPosavje**.

Trnovo ima vse, kar imajo veliki – zelene površine ter bogato zgodovino in kulturno dediščino.

Četrtna skupnost Trnovo

Res je sicer, da Četrtna skupnost Trnovo sodi med manjše ljubljanske četrtne skupnosti: na 7 km² prebiva dobrih 17.000 prebivalcev. Toda Trnovo ima vse, kar imajo veliki – zelene površine, ki nudijo možnosti aktivnega bivanja, ter bogato zgodovino in kulturno dediščino. Žal znamenite trnovske solatar'ce in njihove cize s sodobnim načinom življenja in zaradi težnje po večji pozidanosti izginjajo iz mestnega življenja. Vseeno pa ostaja pečat arhitekta Jožeta Plečnika, ki je v Trnovem živel in delal. Plečnikova hiša je biser slovenske kulturne dediščine 20. stoletja in je v celoti dostopna javnosti. V neposredni bližini je trnovska cerkev (cerkev sv. Janeza Krstnika), pred njo pa še ena Plečnikova znamenitost: most čez Gradaščico, ki je eden redkih v Evropi, na katerem raste drevje. V trnovski cerkvi je več let kot župnik deloval tudi pisatelj Fran Saleški Finžgar, z usodnim srečanjem s Primicevo Julijo pa naj bi zaznamovala tudi Franceta Prešerna. Za kulturne dogodke je v Trnovem vrsto let skrbel KUD France Prešeren (sedaj CSK France Prešeren), ki je lani praznoval častitljivih 100 let, za družabno življenje in poletno posedanje pa sta pravi naslov prenovljena Eipprova ulica in Trnovska plaža ob Ljubljanici.

Predsednik Četrtne skupnosti Trnovo je Žiga Oven. V četrtni skupnosti si že vrsto let prizadevajo, da bi dokončno uredili kanalizacijo v vseh predelih Trnovega (Rakova jelša, Sibirija). Prometno najbolj obremenjeni (tudi s tovornim prometom) sta Cesta v Mestni log in Cesta dveh cesarjev, predvsem slednja pa je nujno potrebna prenove, saj nima niti pločnikov. Med prioritetami je tudi ureditev mirujočega prometa in otroških igrišč.

V prihajajočih tednih in mesecih vas vabijo v Trnovo na **aprilsko čiščenje obrežja Ljubljanice** v sklopu akcije Za lepšo Ljubljano, na preventivne delavnice za

Pridite v ČS Sostro na številne večje prireditve: na Konjeniški dan, Golažijado, Molniški tek, Jagodno in Kostanjevo nedeljo ter na Praznik jeseni.

občane in mladino, v juniju se udeležite **dneva odprtih vrat Čebelarskega društva Barje**, septembra in oktobra pa vabljeni na kulturno bogate **Dneve Četrtne skupnosti Trnovo**.

www.facebook.com/CSTrnovo

Četrtna skupnost Črnuče

Čeprav se zdi, da so Črnuče na robu in koncu glavnega mesta, je to naselje prav tako staro kot Ljubljana. Rimljani so namreč ob Savi postavili postojanko in zgradili most na cesti, ki je povezovala Emono in Celeio. Z imenom Črnuče je ta kraj prvič omenjen leta 1327 v darilni listini, iz katere je razvidno, da je Ljubljančan Frančišek Porger ženi podaril kmetijo v Črnučah. Leta 1850 je bila ustanovljena občina Črnuče.

Na Črnučah danes živi več kot 11.000 ljudi, ki imajo veliko možnosti za rekreacijo v naravi. Lepi sprehodi ob obrežju Save, na Spodnjih Črnučah sta trim steza in pokriti športni objekt za odbojko na mivki. Za otroke je urejenih več otroških igrišč. Vrtec Črnuče s štirimi enotami skrbi za varno zavetje predšolskih otrok. Imajo tudi dve osnovni šoli, staro in novo, ki nosi ime narodnega heroja Maksa Pečarja. V času županovanja Zorana Jankovića sta bila zgrajena telovadnica in zunanji športni objekt, ki je stičišče učencev in krajanov.

Prenovljeni kulturni dom v središču Črnuč je osrednji prostor kulturnega in družabnega življenja. Za zagotavljanje požarne varnosti skrbijo tri gasilska društva: PGD Črnuče, PGD Nadgorica in PGD Podgorica – Šentjakob. Med glavnimi nalogami četrtne skupnosti je povezava kolesarske poti med Kamnikom in Ljubljano ob Štajerski cesti ter urbani razvoj kraja.

Črnučani vabijo vse ljubitelje kulturnih in športnih prireditev na že tradicionalne prireditve: **dan sosedov in četrtne skupnosti**, 8. mednarodni folklorni festival, koncert ljudskih pesmi, srečanje z rojaki iz Križa pri Trstu, **pohod na Rašico** in prireditev **Naj športnik ČS Črnuče**.

Datume prireditev objavljajo na FB strani Četrtna skupnost Črnuče in na **www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani-2/cetrna-skupnost-crnuce**.

Četrtna skupnost Šentvid

Na severozahodnem delu Ljubljane med Šentviškim hribom, občino Medvode, reko Savo in nakupovalnim centrom Supernova v Šiški leži Četrtna skupnost Šentvid. Pokriva območje nekdanjih krajevnih skupnosti Šentvid, Gunclje - Male Vižmarje, Vižmarje - Brod in Stanežiče. V ČS Šentvid prebiva nekaj več kot 14.000 prebivalcev. Skoraj polovico površine, ki meri 16 km^2, zavzema gozdnati Šentviški hrib. Petnajstčlanski Svet Četrtne skupnosti Šentvid vodi Damijan Volavšek.

Po tipu poselitve je Šentvid zelo raznolik, saj zajema dele, ki so še pretežno kmetijski, pa tudi tiste, ki so že povsem urbanega tipa. Pohvali se lahko s številnimi izobraževalnimi ustanovami. Vrtec Šentvid ima kar štiri enote, prišteti pa moramo še enoto waldorfskega vrtca Mavrica ter vrtec v Zavodu sv. Stanislava. V Šentvidu so štiri osnovne šole, dve gimnaziji pa tudi dve glasbeni šoli. Tu je našla dom tudi enota Biotehniške fakultete Ljubljana.

Četrtne skupnosti

Tako kot v številnih drugih ljubljanskih četrtnih skupnostih tudi v Šentvidu največjo težavo predstavlja promet. Do odprtja šentviškega predora, ki še vedno ni dokončan, je skozi ČS Šentvid dnevno peljalo preko 50.000 vozil. In čeprav je teh vozil danes za polovico manj, število še vedno nekajkrat presega zmogljivost cestne infrastrukture. Nič manjši problem ni pomanjkanje osnovne infrastrukture v nekaterih razmeroma gosto poseljenih območjih, kjer še vedno ni kanalizacije, javne razsvetljave in asfalta.

V ČS Šentvid je več kot 30 društev in nevladnih organizacij. Plod sodelovanja je več kot 40 različnih dogodkov, ki se že vrsto let odvijajo v programu četrtne skupnosti. Kateri in kdaj, pa si oglejte na **www.cs-sentvid.si**.

Četrtna skupnost Sostro

Največja četrtna skupnost v Mestni občini Ljubljana se razprostira kar na 88 km^2 in se ponaša z največ zelenimi površinami. Zaradi pestre reliefne raznolikosti je redko poseljena: ima komaj 7.000 prebivalcev. Čeprav je sestavljena iz nižinskega in hribovitega dela, so prebivalci med sabo zelo povezani. Pri tem veliko vlogo odigrajo društva, ki delajo zagnano in srčno. Tako se v krajih ČS Sostro odvijajo številne večje prireditve: **Konjeniški dan, Golažijada, Molniški tek, Jagodna in Kostanjeva nedelja ter Praznik jeseni**, ki vsako leto privabijo veliko število krajanov.

Svet Četrtne skupnosti Sostro vodi predsednik Igor Koprivnikar. Urediti želijo novo četrtno središče med bencinskim servisom in šolo, kjer bi zgradili gasilski dom, trgovino, mesnico, zdravstveni dom, lekarno, dom za ostarele ter druge pomembne ustanove. Najbolj zaželena pridobitev pa bi bil javni vodovod na celotnem območju Četrtne skupnosti Sostro, tako da bi imeli vsi prebivalci četrtne skupnosti na voljo zadostne količine neoporečne pitne vode.
Med bližnjimi večjimi projekti je tudi napeljava kanalizacije v nižinskem delu. V hribovitem delu četrtne skupnosti si želijo, da bi se vsako leto asfaltiralo vsaj nekaj makadamskih cest ter se primerno vzdrževalo tiste že obstoječe.

V ČS Sostro želijo ohraniti čim več zelenih površin. Hkrati si želijo izboljšati kakovost življenja, predvsem z izboljšanjem komunalne opremljenosti, z zagotovitvijo zazidljivih površin pa želijo privabiti mlado prebivalstvo.

www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani-2/cetrtna-skupnost-sostro

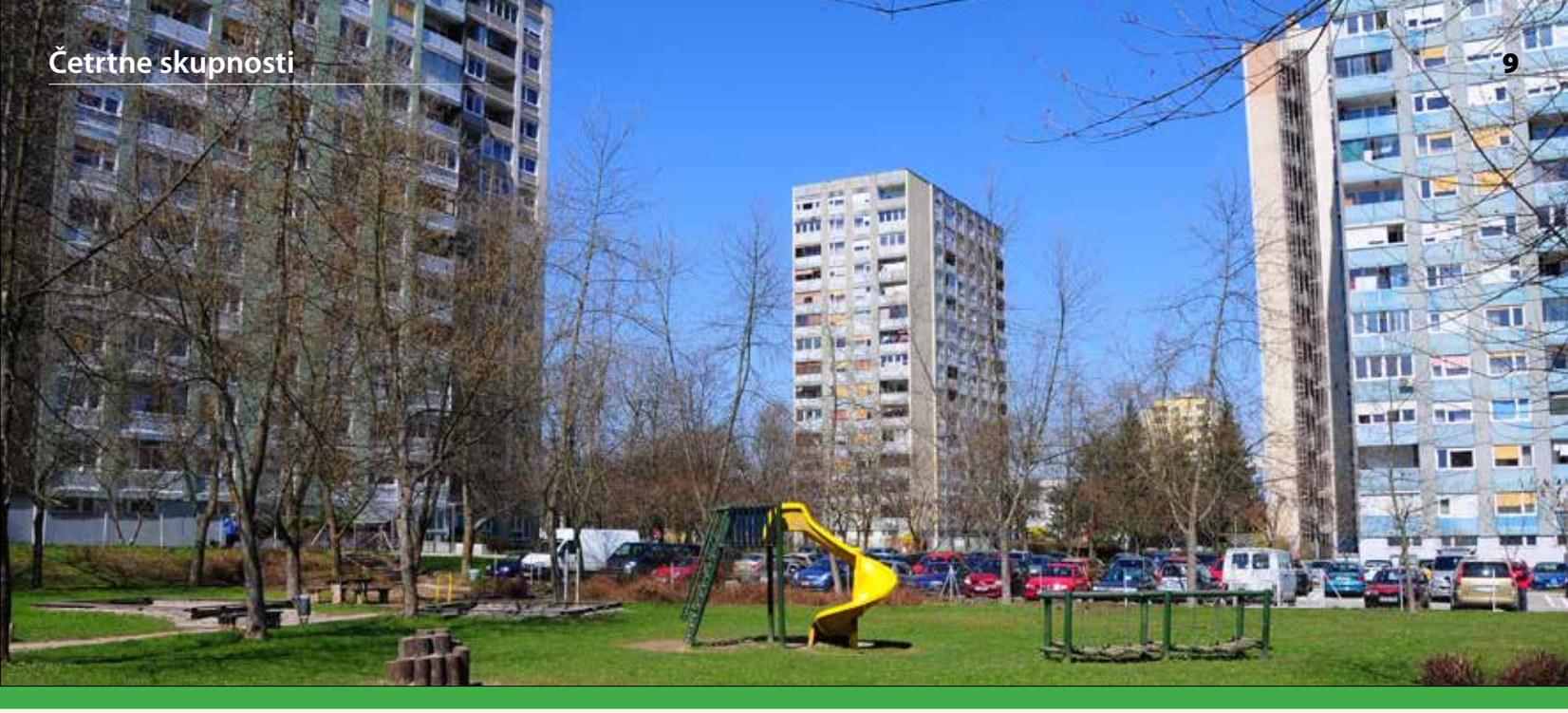

Vabljeni na majsko prireditev Dan ČS Golovec, na kateri sodelujejo društva in organizacije ter osnovne šole.

Četrtna skupnost Vič

V Četrtni skupnosti Vič, ki se razprostira na 15 km², živi nekaj več kot 14.000 prebivalcev. Skoraj 60 % območja zajema Ljubljansko barje. Četrtni skupnosti Vič in njenemu 15-članskemu Svetu predseduje Danilo Šarić.

Prebivalci četrtne skupnosti so ponosni na svoje kulturne spomenike in dediščino, posebej na prenovljeni del Rimskega zidu, paviljon ob Cesti dveh cesarjev, sprehajališče po delu Poti spominov in tovarištva. V središču četrti stoji župnijska cerkev svetega Antona Padovanskega, ob njej je Antonov dom. Na Viču imajo sedež različne slovenske ustanove in ministrstva. V predelu znamenite Tobačne tovarne je sedež ljubljanske upravne enote in Zavoda za varstvo kulturne dediščine. Živahen vrvež v četrti omogočajo vrtci, osnovne šole, gimnazija Vič, knjižnica Prežihov Voranc in območje fakultet, kjer se šolajo bodoči matematiki, fiziki in drugi strokovnjaki zlasti naravoslovnih smeri pa tudi arheologi in etnologi. Na Viču so tudi laboratoriji svetovno znanega Instituta Jožef Stefan in Kemijskega inštituta. Prebivalci so ponosni na športne objekte in igrišča, na novi Gimnastični center in na eno najbolj priljubljenih kopališč v mestu, na prenovljeno Kolezijo. Pomemben vsakdanji utrip dajejo tudi gasilski in zdravstveni dom, lekarna, trgovski centri in sedež pošte.

Mesto Ljubljana in širša regija ne bi mogli živeti brez sodobno urejenega Ljubljanskega regijskega centra za ravnanje z odpadki. Med izzivi za vzorno ureditev viške četrtne skupnosti je načrtovana sanacija črnih odlagališč na območju Ljubljanskega barja. Četrtna skupnost za svoje prebivalce in obiskovalce vseh generacij že vrsto let organizira tudi stalne prireditve in akcije.

Ob razcvetu pomladi bodo tudi letos občane povabili na čistilno akcijo in več športnih prireditev. Manjkale ne bodo niti kulturne prireditve, posebej koncerti v sklopu druženj **Viški dnevi sosedov**.

www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani-2/cetrtna-skupnost-vic

Četrtna skupnost Golovec

Nekaj več kot 12.000 prebivalcev in 8 km² na jugovzhodu Ljubljane, to je Četrtna skupnost Golovec. Na severu jo zamejuje Ljubljanica, na vzhodu obvoznica, od severozahoda proti jugovzhodu pa teče meja po vrhu Golovca. Svetu ČS predseduje Aleš Dakić.

Glavni izzivi, ob katerih v ČS Golovec zavihajo rokave, so spodbujanje delovanja mladih v lokalni skupnosti, čim hitrejši prenos visokošolskega znanja med mlade, predvsem osnovnošolce, organiziranje aktivnosti za kakovostno staranje, prostorska ureditev, ki bo občane spodbujala k zunanjim aktivnostim, ter spodbujanje večje uporabe trajnostnih oblik prevoza (kolo, javni prevoz, souporaba avtomobila).

Vse občane vabijo na majsko prireditev **Dan ČS Golovec**, na kateri sodelujejo društva in organizacije ter osnovne šole s tega območja; **razstavo ročnih izdelkov** članov Društva upokojencev Štepanjsko naselje; **spomladansko čistilno akcijo** Za lepšo Ljubljano ter na številne športne in kulturne prireditve in delavnice, ki jih vse leto organizirajo društva in so namenjene tako mladim kot starejšim.

ČS Golovec vsako leto spomladi in jeseni na javnih površinah izvede čiščenje okolice in parkirišč. V Štepanjskem naselju je velik problem parkiranje na intervencijskih poteh in zelenicah, zato voznike prosijo, da ne parkirajo na zelenicah in intervencijskih poteh, ker tako gasilcem in drugim interventnim in komunalnim službam onemogočajo dostop.

www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani-2/cetrtna-skupnost-golovec

Četrtna skupnost Rudnik

Četrtna skupnost Rudnik ima nekaj več kot 14.000 prebivalcev, vodi jo predsednica Katarina Juvanc Šinkovec, sestavljajo pa jo trije različni deli tako po strukturi naselij kot prebivalcev. Na Rakovniku se mešajo bloki in stanovanjske hiše, na Rudniku se je stanovanjskim hišam v zadnjem desetletju pridružilo nakupovalno in poslovno središče, na Barju pa se kljub hitri urbanizaciji še čuti vpliv kmetovanja in ukročene narave. V ČS so vrtec, osnovna šola, dve srednji šoli, fakulteta ter več kot 20 društev in zavodov. Vse občanke in občane vabijo na številne dogodke, izpostavljajo pa **čistilno akcijo**, **Pohod po Barju**, **večer poezije** in **tekmovanje v velikih kanujih**.

Vsak del Četrtne skupnosti Rudnik ima tudi svoje naravne značilnosti. Golovec je namenjen aktivnejšim, tu poteka del romarske Jakobove poti in del Slovenske turnokolesarske transverzale. Sprehod po Ljubljanskem barju pomeni tudi spoznavanje naravnega okolja, rastlinstva in živalstva, ki ga drugje ne najdemo. Pa

tudi Botanični vrt s tropskim rastlinjakom omogoča oddih od mestnega vrveža.

Glavni izzivi so ureditev protipoplavnih ukrepov na Barju s sodelovanjem strokovnjakov in lokalnih prebivalcev, ureditev cest in reševanje problematike mirujočega prometa, kolesarskih poti, ureditev pešpoti ob Galjevcu in ureditev varnih šolskih poti.

www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani-2/cetrtna-skupnost-rudnik

Vabljeni na Rožnik 10. maja ob rojstnem dnevu Ivana Cankarja!

Četrtna skupnost Rožnik

Poleg velikega dela Rožnika Četrtna skupnost Rožnik obsega še Rožno dolino, Vič, Vrhovce, Brdo, Bokalce in Grič. V ČS Rožnik boste našli edini živalski vrt v Sloveniji, Vidmarjevo vilo, Tehnološki park, kar nekaj fakultet, študentsko naselje, dve osnovni šoli, prvi zadrževalnik proti poplavam na Glinščici, Cankarjev vrh ter viško pokopališče.

Največji izziv v četrtni skupnosti sta poplavna varnost na Gradaščici in promet. Tudi kanalizacija še ni urejena po vsem območju in sam prostor ni bil nikoli celovito urejen, saj nima osrednjega dela s kulturnim središčem, ki bi ga potrebovali. Svet Četrtne skupnosti Rožnik ima 15 članov, predseduje pa mu Aleš Jenko. Približno 17.000 prebivalcev združujejo najrazličnejša društva, kot so Prostovoljno gasilsko društvo Ljubljana Vič (že od leta 1872), Olepševalno društvo Rožna dolina (ustanovljeno leta 1905), Smučarski klub Brdo in Pevci izpod Rožnika.

Z večjimi prireditvami obeležujejo 10. maj, rojstni dan Ivana Cankarja, **krajevni spominski dan** 23. julija, junijske **Športne igre ČS Rožnik**, **Hrčkov tek**, balinarski turnir in čistilno akcijo. Krajane vabijo k obisku prireditev, da bi se kot skupnost lahko še bolj povezali.

www.facebook.com/cs.roznik

Četrtna skupnost Šmarna gora

Obdana je s Šmarno goro, Rašico in Savo, v stiku z naravo in streljaj stran od mestnega vrveža. Četrtno skupnost Šmarna gora, skrajni severni košček Mestne občine Ljubljana, obkrožajo gozdovi, travniki in polja. S približno 5.000 prebivalci je najmanjša ljubljanska četrtna skupnost, predsednik Sveta ČS Šmarna gora pa je Primož Burgar. Sestavlja jo šest naselij: Tacen, Šmartno, Rašica ter Zgornje, Srednje in Spodnje Gameljne. Na območju ČS je več zgradb, ki so razglašene za kulturni spomenik, med drugim tudi prenovljena podeželska vila Ruska dača v Zgornjih Gameljnah.

Glavni izzivi ČS Šmarna gora so povezani predvsem z nedokončano infrastrukturo: izgradnja kanalizacij na območju celotne četrtne skupnosti, saj vsako drugo gospodinjstvo še nima kanalizacijskega priključka. Hkrati z aglomeracijami se bo uredila tudi ostala komunalna infrastruktura (vodovod, pločniki, javna razsvetljava, plinovod itd.). Pred ČS je tudi pomemben projekt ureditve cestišča na cesti od tacenskega mostu čez Savo, skozi naselji Tacen in Šmartno do ribogojnice

ČS Šmarna gora je s približno 5.000 prebivalci najmanjša ljubljanska četrtna skupnost.

v Povodju ter ureditev mirujočega prometa v Tacnu, Šmartnu in na Rašici. Velika pridobitev za življenje četrtne skupnosti pa bo tudi izgradnja Centra ČS v Šmartnu, ki se obeta že več let.

Vse prebivalce četrtne skupnosti vabijo na **Dan ČS Šmarna gora**, ki bo letos predvidoma 8. maja.

www.smarna-gora.si

Četrtna skupnost Center

Razmeroma majhna Četrtna skupnost Center (5 km²) je zelo gosto poseljena, saj ima skoraj 26.000 prebivalcev. Četrtno skupnost vodi predsednica Mateja Špan. Pod njeno okrilje spadajo Ajdovščina, Gradišče, Ledina, Nove Poljane, Poljane, Prule, Stara Ljubljana, Tabor in Vodmat. Razteza se od Tivolija do Golovca in od železniške postaje do Špice med Grubarjevim kanalom in Ljubljanico.

Najpomembnejšo veduto mesta tvori staro mestno jedro z Ljubljanskim gradom, se pa v osrednji četrtni skupnosti nahaja tudi sedež univerze z nekaterimi fakultetami, Univerzitetni klinični center, večina kulturnih ustanov in muzejev, Narodna in univerzitetna knjižnica ter vse najpomembnejše državne (parlament, vlada, predsednik države, ministrstva, sodišča), mestne in finančne ustanove.

Četrtna skupnost Center se kljub strnjeni pozidavi in pomembnim prometnim vozliščem (avtobusna in železniška postaja) ponaša s številnimi zelenimi površinami – za vsakim ovinkom lahko preseneti urejeno otroško igrišče ali cvetoči park.

Še posebej ponosni so na obnovljeno staro mestno jedro, urejene trge in nabrežje Ljubljanice ter na novo tlakovane ceste, na katerih je omejen dostop motornih vozil in je zato toliko več javnih površin namenjenih pešcem in kolesarjem. V prihodnje so si za glavne izzive zadali ureditev problematike spontanih uličnih nastopov, težav mirujočega in kolesarskega prometa, zmanjšanje hrupa v središču mesta, zmanjšanje števila golobov in obravnavo problematike Airbnb.

Četrtna skupnost vabi vse občane na **spomladansko čistilno akcijo** v aprilu 2020, na majski **Dan soseda** in **Poljane pojejo**. Vsako prvo soboto v mesecu pa se jim lahko pridružite na Čustvarjalnicah.

www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani-2/center

Kaj boste letos počeli zunaj?

Pomagamo vam uresničiti vašo idejo na prostem

Zala Velkavrh, KD prostoRož

Zavihajmo rokave!

Bi posadili rože na zelenico pred blokom ali popravili nogometni gol? Organizirali piknik sosedov, garažno razprodajo ali filmski večer? Mogoče bi pred blok postavili zeliščni vrt? Bi radi počistili otroško igrišče? Skratka: imate dobro idejo, ki bi jo radi izvedli zunaj in v Ljubljani?

Prebivalke in prebivalci v svoji okolici pogosto opazite majhne stvari, ki bi jih želeli spremeniti, da bo vaša soseska še bolj prijetna in po vaši meri. Imate idejo in čas, nimate pa dovolj sredstev, da bi jo uresničili. Projekt Zunaj vam lahko pomaga, da sami uresničite svojo idejo za aktivnosti in akcije na prostem. Do sredine aprila bomo izbrali 15 lokalnih akcij in jim pomagali z nasveti, pri organizaciji in s kritjem do 800 evrov za nakup materiala. Prijavi se lahko vsak posameznik ali skupina iz Ljubljane, ki ima dobro idejo. Med prejetimi prijavami bo posebna komisija v desetih dneh od zaključenega roka prijave izbrala petnajst najboljših predlogov.

Lepše dvorišče, rdeča klop, kino na prostem in novi kotički za druženje

Lani je projekt Zunaj potekal prvič in pobudniki so predlagali 60 različnih akcij. Podprli smo jih deset, med njimi so bili rdeča klop na Masarykovi, terasa v gozdu in kino na prostem v Šiški, ureditev dvorišča bloka na Prulah, nov vhod in parkirišče za kolesa v Tobačni ter pumptrack in nov kotiček za druženje v Zadobrovi. Če štejemo vse, ki so pomagali pri akcijah, je pri urejanju ljubljanskih prostorčkov sodelovalo skoraj 400 prebivalk in prebivalcev Ljubljane. Številne akcije so s konkretnimi ukrepi pokazale, kako se da z majhnimi posegi oživiti skupni javni prostor, občina pa je dobila vpogled v to, katere prostore in aktivnosti je potrebno še krepiti v prihodnje.

> “ Z nasveti in finančno pomočjo pri nakupu materiala vam bomo pomagali, da sami uresničite svoje ideje!

Svojo idejo za lokalno akcijo lahko prijavite do 30. marca in se potegujete za podporo projekta Zunaj. Prijavnica bo s podrobnejšimi navodili objavljena na http://www.ljubljana.si/sl/zunaj.

Gospod taksist, potrebovala bi nasvet

Klepet z ljubljanskimi taksisti

Jelka Šutej Adamič, foto: **Miha Fras**

Ljubljana se lahko pohvali s precej ugodnimi cenami za prevoze s taksijem in tudi ponudnikov ni malo. Če se najdejo trije, ki želijo na isto lokacijo, je še posebej ugodno, skorajda ceneje kot mestni potniški promet. Poleg tega so taksisti večinoma zgovorni, duhoviti in zabavni, le redko sem naletela na godrnjavce. V zadnjih letih se je nabralo veliko zgodb ...

Za leto 2020 so na Mestnem redarstvu izdali več kot 660 dovoljenj za opravljanje avtotaksi prevozov.

Zadnjič mi je taksist polepšal dan z odličnim izborom glasbe in poznavanjem opere, kar je bilo prijetno presenečenje, saj običajno poslušamo Aktual. Taksije vozijo ljudje z najrazličnejšo izobrazbo in poklici, naletiš tako na doktorja fizike kot na bivšega natakarja, gradbenika, novinarja ali učitelja. Voznic je sicer vse več, a so še vedno precej redke. Nedavno sem srečala starega prijatelja, novinarskega kolega, ki se je pred leti, ko so ga odpustili, odločil, da bo začel voziti taksi. »Odprl se mi je nov svet,« je povedal. »Srečujem zelo različne ljudi, zanimive, dolgočasne, prijetne in zgovorne, pa tudi tihe in zaprte vase. Ko se pogovarjajo, taksista odmislijo in čebljajo po svoje. Pogosto poslušam njihove zelo intimne zgodbe. Tako se je enkrat po telefonu pogovarjal en žigolo, kako dela ponoči, kje dela, zakaj.«

Začetniki si pogosto avto izposodijo ali si ga z nekom delijo, kasneje pridejo do svojega in se osamosvojijo. Večina tudi pravi, da so sprva, ko so bili še mladi, največ vozili ponoči, kasneje pa podnevi. Baje so taksisti lahko tudi dobri svetovalci na področju kreativnega računovodstva, tako mi je zaupalo dekle, ki se pogosto vozi s taksijem. »Imajo espeje ali dooje, tako da so jim blizu takšne in drugačne finančne podrobnosti in načini pridobivanja licenc.«

> “ Včasih poslušam zgodbe, ki jih sam še prijatelju ne bi zaupal!

Mentol bomboni za stranke

Posebnost so taksisti, ki vozijo v obleki in skrbijo za svoj avto, kot bi bil iz zlata. Večkrat sem se vozila z enim, ki ima vizitke v lični škatlici in mentol bombone za stranke. Zagotovo taksisti najbolje poznajo ceste in vedno opozorijo na to, kje so radarji, kontrole ali pa manj znane bližnjice. Res pa je, da izbiro poti z veseljem prepustijo stranki. Običajno si končno destinacijo vtipkajo v napravo GPS in sledijo označbi, le redki danes vozijo na pamet.

Nekateri so neverjetno zgovorni. Razpravljajo o vremenu, trenutni politični situaciji ali športnih dosežkih. Ob tem se jezijo na mimoidoče voznike, ki da so nerodni, nevešči in tudi nesramni. »Voznice mi le redko odstopijo prednost,« je eden ugotavljal, »moški so veliko bolj uvidevni.« To me sicer malo zmoti, glede na to, da prav zdaj po Ljubljani srečujem velike jumbo plakate, na katerih piše, da so ženske boljše voznice od moških. Sicer pa debate niso dolgotrajne, saj je Ljubljana majhno mesto v primerjavi z drugimi evropskimi prestolnicami. Veliko mlajša prijateljica mi je sicer potožila, da se večkrat zgodi, da kakšen voznik taksija z roko išče njeno koleno in ji obljublja, da bo opravil še zadnjo vožnjo, če gresta na kavo. Temu v izogib je pametno upoštevati preprost nasvet: najbolje, da sedeš na zadnje sedeže.

Nasveti

Več nasvetov se skriva tudi na strani Zveze potrošnikov Slovenije. Pred izbiro se prepričajte o ceni – lahko tudi po internetu ali med naročanjem po telefonu. Če je le možno, taksi naročite po telefonu

ali preko posebne aplikacije. Vožnje s taksiji, ki stojijo na postajališčih in v katere sedete naključno, so občutno dražje. Ob naročanju se prepričajte, kako dolgo bo treba čakati. Vnaprej preverite, kje je najbolje počakati na taksi, kar je lahko odvisno tudi od smeri vožnje. In tako dalje.

Taksisti terapevti

Nekateri taksisti so zelo molčeči. Zgodilo se je že, da razen vljudnega pozdrava, omembe ciljne destinacije in glasnega sporočila o končni vsoti nisva spregovorila besede. Vendar to ni pogosto. K pogovoru jih spodbudijo stranke, ki same začenjajo pogovor. Tako mi je eden od taksistov razlagal, da se včasih počuti kot terapevt. »Potniki se zelo radi izpovedujejo, govorijo o svojih težavah v službi, mobingu, težavah z otroki, problemih s partnerjem, kar nemalokrat povežejo tudi z zelo intimnimi doživetji. Včasih poslušam zgodbe, ki jih sam še prijatelju ne bi zaupal! In potem jim svetujem, pač po svojih močeh. Zgodilo se je že, da me je eden od teh čez nekaj dni klical in se mi zahvalil, ker je moj nasvet padel na plodna tla.«

Med taksisti lahko srečate tudi znane osebnosti, denimo filmske režiserje ali rock legende. Pevca skupine Carina in ljubitelja rocka in punka ter stripovske produkcije Marina Rosića, ki taksi vozi že od leta 1995, smo povabili na kavico. »Po poklicu sem grafik in rad sem delal v naši tiskarni, a konkurenca je bila konec tisočletja vse hujša in tiskarne so začele propadati,« je živahno začel pogovor. »In sem začel 'taksirati', v taksiju sem za svoje delo takoj prejel tudi denar.« Vedno je vozil s svojim avtom, ker je bila to edina opcija, da je finančno preživel. Dolga leta je delal ponoči, imel je veliko znancev, dela je bilo veliko. »Če sem si zaželel dopust, sem si ga vzel. Potem sem spet sedel za volan, se zjutraj vračal okoli 6. ure, zaspal do 12. ure in tako naprej. Tako sem bil časovno neodvisen, res pa je, da sem po naravi skromen, ne potrebujem vile z bazenom ali kaj podobnega ... Pomembno mi je bilo predvsem, da sem imel dovolj denarja za stripe in vinilke.« Mimogrede, Carina je prav letos izdala vinilko.

Ljubljana je mirno mesto

Marino Rosić nima slabih izkušenj. Niti stepel se v času službe ni nikdar. Okajenim kandidatom, ki ga pokličejo, najprej predlaga, da se malo sprehodijo. Če imajo težave v avtu in jim je slabo, se ustavi in nadaljujejo vožnjo, ko je slabost odpravljena. Seveda je imel tudi on že opraviti z neplačniki, a se s tem ne obremenjuje. »Ljubljana je ekstremno mirno mesto, daleč najbolj varno glavno mesto v Evropi. Incidentov s taksisti ni veliko,« je prepričan. Vozi v podjetju Rondo, zadnja leta predvsem čez dan, le redko ponoči. Meni, da danes mladina na cesti ponoči ne žura več. Da je bilo tega pred desetletji več. Morda se družijo doma, med štirimi stenami? Prepričan je tudi, da je taksi danes razmeroma poceni. »Štirje mulci grejo iz središča mesta v Zalog za ceno enega poceni piva. Mi Šiškarji pa smo v 80-ih letih razmišljali, da bi se iz centra do Remize peljali s taksijem, a smo preračunali, da bo predrago. Odpravili smo se peš.« Pogovor sva nadaljevala z obujanjem spominov na rock in punk bende ter na disko Študent.

- **Višina maksimalne tarife je 1,50 evra na prevoženi kilometer, višina maksimalne štartnine je 2 evra, višina maksimalne čakalne ure pa je 20 evrov, vse z vključenim DDV.**
- **Taksisti morajo med drugim opraviti tudi izpit o poznavanju Mestne občine Ljubljana. Letos so roki razpisani 3. junija, 7. oktobra in 2. decembra ob 15. uri.**
  www.ljubljana.si/sl/aktualno/izpiti-za-voznike-avto-taksi-vozil

Zakaj pa ne After taxi?

Projekt After taxi na območju Mestne občine Ljubljana živi že od leta 2010. Trudijo se zmanjšati število voženj pod vplivom alkohola in spodbujati odgovoren odnos voznikov, s ciljem zmanjševanja prometnih nesreč zaradi vožnje pod vplivom alkohola. Ljudi nagovarjajo s svežimi kreativnimi rešitvami, s čimer iščejo nove poti do mladih in jih spodbujajo k spremembi razmišljanja in posledično vedenja. Tanja Rudolf Čenčič, voditeljica projekta After taxi, subvencioniranega varnega prevoza, pravi, da se nanje obračajo ljudje različnih starosti, nekateri projekt že poznajo in imajo z njim pozitivne izkušnje, veliko pa je novih, ki tudi s projektom krepijo zavest o pomenu varne vožnje. Ugotavljajo, da se je v zadnjih letih vendarle nekoliko dvignilo zavedanje o nevarnosti vožnje pod vplivom alkohola in drugih drog. Kuponi za taksi prevoz v vrednosti 5 evrov so brezplačni, dostopni pa so pri njihovih terenskih ekipah, ki ob koncu tedna obiskujejo različna prizorišča nočnega življenja. Kupone je možno prevzeti tudi osebno na DrogArtovi info točki v Ljubljani, s temi kuponi pa se lahko v Ljubljani vozite s taksi službo Rondo. Natančne lokacije za možnost prevzema kuponov je mogoče spremljati tudi na After taxi.

Luka Opasan
ne uporablja
varnostnega
pasu.
120 EUR*
Za izboljšanje prometne varnosti in skrb za vse udeležence v prometu.
*Višina kazni je določena po veljavnem Zakonu o prekrških cestnega prometa.
Mestna občina Ljubljana
LJUBLJANA. Zate.
MESTNO REDARSTVO LJUBLJANA
VARNOST • PROMET • SKUPNOST
(01) 30 616 20
www.ljubljana.si

Zavetišče za zapuščene živali

Dan v novem Zavetišču za zapuščene živali

Staša Bizjak, foto: **Dunja Wedam**

Tarzan išče pravega človeka, ki ga bo imel rad.

»Lepo pozdravljene, Ljubljančanke in Ljubljančani! Moje ime je Tarzan. Sem kuža srednjih let. Dobro ohranjen in živahen. Iščem tisti pravi dom. Tistega pravega človeka, ki me bo imel rad. Ki bo lepo skrbel zame. Rad bi mu vračal z isto mero.

Moja zgodba v Zavetišču za zapuščene živali Ljubljana traja že od leta 2014. Tukaj se dobro počutim, še posebej zdaj, ko imam novo bivališče, a vem, da to ni tisti pravi dom. Ljudje neradi posvajajo večje pse in pse, ki so podobni ovčarjem. Pa še temnejše barve sem. Še dobro, da dobivam tisto modrostno srebrno sivo barvo! Ti, ki to bereš in razmišljaš o posvojitvi psa, morda sem jaz tvoj partner za še lepše trenutke v življenju. So pa tu tudi mačke in drugi psi. Tudi oni so face, saj veš, vsak od nas ima svoj karakter. Pridi nas obiskat. Tvoj Tarzan.«

Zavetišče za zapuščene živali Ljubljana je bilo kot prvo v Sloveniji ustanovljeno na svetovni dan živali, 4. oktobra 2002. V neprimerljivo skromnejših pogojih kot danes je ljubljansko zavetišče vsako leto sprejelo in oskrbelo več kot 2.000 zapuščenih živali, kar je četrtina vseh zapuščenih živali v Sloveniji. »V sedemnajstih letih smo jih oskrbeli **že več kot 32.000**. Skrbnikom smo vrnili več kot 5.000 izgubljenih živali, več kot 10.000 živalim pa smo poiskali nov dom. V zavetišču smo oskrbeli in v okolje vrnili tudi več kot 11.000 prostoživečih mačk,« naniza statistiko vodja zavetišča, veterinar Marko Oman. »Živali čutijo naše občutke, zato jih nikoli ne podcenjujmo,« še opozori. Trenutno je v zavetišču nastanjenih 22 psov, 33 mačk, kunec in papiga, zaposlenih pa je enajst oseb. Pomaga jim tudi do 20 prostovoljcev, z Živalskim vrtom Ljubljana pa si delijo delavce v upravi in na področju vzdrževanja ter veterine. Ekipa zavetišča skrbi za objekt 24 ur na dan ter je tudi 24 ur na voljo za intervencije.

Najsodobnejše in največje zavetišče v Sloveniji

Lani, v začetku decembra, je zavetišče dobilo v uporabo nove prostore. V neposredni bližini starega zavetišča in na enakem naslovu, Gmajnice 30. Zavetišče, ki je doslej pokrivalo četrtino slovenskih potreb, lahko v novih prostorih ponuja tudi nove storitve. Novi prostori za zunanje sodelavce zavetišča so ena največjih dodanih vrednosti, saj omogočajo številne nove priložnosti za izobraževanje, izvajanje strokovne prakse bodočih kadrov, predavanja, druženje in dejavnosti, s katerimi želijo prispevati k ozaveščanju in čim širši vključenosti družbe v delo in delovanje Zavetišča Ljubljana.

Novo zavetišče je bilo treba urediti zaradi neprimerne komunalne ureditve in dotrajanosti nekdanjih objektov. Zaradi strukture močvirnega terena so bile pogoste tudi poplave in druge težave z visoko vlažnostjo. Predvsem pa je primanjkovalo kapacitet za številne zapuščene mačke, predvsem mačje mladiče. Ob ustanovitvi je kazalo, da so glavni problem zapuščeni psi, danes pa so največji izziv zapuščene ali prostoživeče mačke. Zaradi zakonsko obveznega čipiranja psov jih je vse manj zapuščenih. Ljudje ne morejo več lagati, da pes ni njihov. To je bila dobra rešitev za vse.

Skupna površina novih prostorov je 2.200 m². Ko bo končana druga faza gradnje novega zavetišča, predvidoma do jeseni, pa bo končna uporabna površina znašala kar 3.500 m². Nameščenih bo lahko do 120 psov, kar je 50 % več kot doslej, in do 200 mačk. »Z letošnjim februarjem je naše zavetišče prevzelo opravljanje javne službe zagotavljanja zavetišča za zapuščene živali v Mestni občini Kranj in Občini Tržič,« še pove vodja.

Pri izbiri živali naj bo ključen karakter

Vida Kološa je prostovoljka že od leta 2002. Na leto opravi devetsto prostovoljskih ur. Posveča se psom. Aktivna je pri socializaciji ter preverjanju potencialnih in novih lastnikov. »Rada imam živali. Vem, da je nemogoče posvojiti vse, zato sem se odločila, da bo moje poslanstvo v prostem času pomoč in družba brezdomnim.« Ljudem toplo polaga na srce, naj nikar ne izbirajo živali samo po videzu, saj je ključen predvsem karakter psa. »Prisluhnite tudi priporočilom glede posvojitve in

je odraz kulture prestolnice *Ljubljana*

S prvo fazo širitve so zavetišče povečali s 1.100 na 2.200 m². Ob zaključku projekta pa bo skupna površina znašala kar 3.500 m².

obveznosti, ki vas čakajo poleg vsega lepega.«

Receptorka Maja Horvat je v zavetišču trinajsto leto. »Veliko lepih srečnih koncev se je zgodilo v teh letih. Občasno pa me kljub vsemu presenetijo posamezniki in njihovo neodgovorno ravnanje do živali. Ko sem začela delati, je k nam prišla samička, breja mešanka s kraškim ovčarjem. Ko smo jo oddali dobrim lastnikom, mi je bilo težko. Priznam, da sem se včasih peljala mimo njenega novega doma in orosile so se mi oči. Živali so živa, čuteča bitja in vzpostaviti topel stik z njimi je privilegij.« Maja pravi, da doma nima živali, ker se zaveda, da nima časa. Maja svetuje, da preverite rejca, preden kupite žival, in da ne kupujete psov preko trgovin za pse. Pomembno je odgovorno lastništvo, pa naj gre za posvojitev ali preverjen nakup.

Taja Žižek je skrbnica mačk in psov in je navdušena nad novimi delovnimi pogoji. Prostori, kjer so živali nastanjene, so v notranjem delu talno ogrevani. Kuhinja za pripravo in doziranje hrane, kopalnica ter ograjen izpust za pse. »Vsi smo pridobili na kvaliteti bivanja in dela.«

Marko Oman, dr. vet. med., vodja zavetišča Ljubljana, in maček Vili

»Naš cilj je ozavestiti družbo, da bomo vsi skrbni do živali in odgovorni do življenja. Dela je še veliko, vse dotlej, dokler ne bo ozaveščen sleherni posameznik, da živali niso stvar, predmet, nepremišljeno darilo, da so živa in čuteča bitja, marsikdaj naši družabniki, ki jim človeštvo nenazadnje marsikaj dolguje.«

POGOSTA VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Ali živali po 30 dneh bivanja v zavetišču evtanazirate?
Pravilnik o zavetiščih za zapuščene živali dovoljuje evtanazijo živali po 30 dneh bivanja v zavetišču, če ta ne dobi posvojitelja. V Zavetišču za zapuščene živali Ljubljana se temu izogibamo in žival oskrbujemo, dokler ne dobi ustreznega posvojitelja.

Ali moramo za posvojitev živali kaj plačati?
Ob posvojitvi je treba plačati prispevek zavetišču, ki za psa znaša 50, za mačko pa 30 evrov.

Ali so psi v zavetišču dresirani?
Ne, psi v zavetišču ne opravljajo nobenega šolanja.

Ali oddajate tudi prostoživeče mačke novim lastnikom?
Ne, prostoživeče mačke kastriramo ali steriliziramo in jih take vrnemo na mesto odvzema.

Kaj naj storim, če se je izgubila moja žival?
Če se vaša žival izgubi, morate v 72-ih urah obvestiti najbližje zavetišče.

Kaj naj storim, če najdem zapuščeno žival?
Najprej se obrnite na zavetišče, saj jo mogoče že kdo pogreša.

Kaj naj storim, če opazim mučenje živali?
Mučenje živali je zakonsko prepovedano in kaznivo. Vsako mučenje (trpinčenje, zanemarjanje, usmrtitev ipd.) živali se prijavi pristojni veterinarski inšpekciji, policiji ali društvu proti mučenju živali.

Zapuščenim živalim v zavetišču pa poleg posvojitve lahko pomagate še s sprehajanjem, materialnimi donacijami in denarnimi prispevki ter z začasnim skrbništvom.
Na spletni strani zavetišča so objavljeni tudi oglasi živali, ki jih oddajajo njihovi lastniki. Zaradi različnih življenjskih usod ljudje ne morejo ali ne želijo več skrbeti zanje; vabljeni, da si ogledate »nesrečnike«, ki iščejo ljubeč dom.

www.facebook.com/zavetisceljubljana/
zavetisce_ljubljana
www.zavetisce-ljubljana.si
Gmajnice 30, **01 256 02 79**,
info@zavetisce-ljubljana.si

Mesto tehnologije in znanosti

Mateja Prinčič, Tehnološki park Ljubljana, foto: **Janez Kotar**

Prepričani smo, da je možno z boljšo tehnologijo izboljšati tudi svet.

V Tehnološkem parku Ljubljana se skrivajo zgodbe, ki so se razvile od ideje do globalnega podjetja in ki ustvarjajo nova delovna mesta in tehnologije. Tu navdušujejo mlade generacije, da primejo usodo v svoje roke in razvijajo sanje.

Za našimi vrati se skrivajo umetna inteligenca, samovozeča vozila, računalniški vid, blockchain in kriptovalute, okoljske tehnologije, medicinske naprave ... Pri nas se srečujejo mlade skupnosti, ki jim utiramo pot v svet podjetništva. Nekateri delujejo v skupnih pisarnah, drugi pa v namenskih laboratorijih. Tako ustvarjamo sinergije in omogočamo izmenjave najboljših praks. Če je eno podjetje odlično v financah, lahko pri tem pomaga ostalim. Podobno velja za tiste, ki so odlični v razvoju, prodaji, marketingu in drugod. Poleg tega so del naše skupnosti vrhunski strokovnjaki, ki podjetjem pomagajo pri digitalizaciji, razvoju idej in postavljanju organizacijske strukture.

Vrhunske podjetniške ideje in globalno uveljavljena podjetja

Podjetjem v idejni fazi pomagamo z mentorji, osnovnimi znanji, delavnicami, povežemo jih z zasebnimi investitorji ali s Slovenskim podjetniškim skladom. Dve od podjetij, ki so prišla na globalno raven, sta Cosylab, ki dela kontrolne sisteme za atomske pospeševalnike, in EKWB, ki dela hladilne sisteme za visokozmogljive računalnike. Med mlajšimi je podjetje LupitPole: Jeniffer Lopez v filmu Hustler pleše prav ob njihovem drogu. Manjši podjetji sta tudi Ulla z napravo za opominjanje pitja vode in BeLife Kombucha, ki je s svojim vitaminskim napitkom osvojilo že vso Slovenijo. Tudi lani smo sodelovali pri organizaciji največjega tekmovanja ‚zelenih' idej Climate Launchpad: zmagal je BEVO, ki se ukvarja s trajnostno pridelavo hrane.

Tudi v Tehnološkem parku je skupina G8. To so vrhunska globalna podjetja tehnološke skupnosti, ki 95 % prihodkov ustvarijo v tujini. »Zagnali smo program TopTech Sales SPRINT, prodajne treninge, kjer vodje prodaje s svetovalci za globalno rast usklajujejo prodajne strategije. Lanski program je podjetjem zagotovil vrhunski prodajni tempo in boljše rezultate,« je povedal dr. Jernej Pintar, direktor Tehnološkega parka Ljubljana. V programu TopTech Managment pa globalnim podjetjem pomagamo razvijati vodstvene ekipe, ki bodo kos vodji prodaje v japonskem ali ameriškem podjetju.

> „Če imaš nekoga izkušenega, ki ti pomaga pri poslu, je to res zmagovita kombinacija za vse.«
>
> *Edvard König, podjetje EKWB*

Digitalna zdravstvena skupnost in laboratorij za virtualno resničnost

Ker je digitalizacija zdravstvenih sistemov velik izziv, ko sodobna tehnologija vstopa tudi v zdravstvo, smo ustanovili platformo DIH.HealthDay.si in oblikovali program za inovativne rešitve. Podprli smo 5 inovacij, med njimi rešitev Savvy, enostaven merilnik EKG, ki pacientu omogoča, da ujame ključne meritve, ki jih deli s svojim zdravnikom. To rešitev uporabljajo nekateri slovenski zdravstveni domovi in Univerzitetni klinični center.

Ob odprtju laboratorija za virtualno resničnost smo predstavili razvoj tehnologij, ki se uveljavljajo v medicini, turizmu in zabavi. Danes v njem delujejo podjetja, ki med drugim razvijajo rešitve s področja turizma, izobraževanja in igric. Ponosni smo na nastalo aplikacijo VR TRAIN s prikazom proizvodnje zdravila za zdravljenje težkih bolezni srca in ožilja, letos pa načrtujemo izdelavo robota za razvoz hrane v domovih za ostarele.

Ker smo prepričani, da je mogoče z boljšo tehnologijo izboljšati tudi svet, bomo tehnološkim zgodbam še naprej pomagali pri razvoju. Če ste visokotehnološko podjetje, razvijate nove tehnologije in si želite globalnih prebojev, smo pravi naslov za vas. Vabljeni, da nas obiščete!

www.tp-lj.si/sl

Tehnološki park Ljubljana v številkah v 2019

- **300 certifikatov za 300 novonastalih podjetij**
- **Več kot 1000 ur mentorstev in svetovanj**
- **Več kot 100 dogodkov v Sloveniji**
- **Več kot 50 mednarodnih dogodkov**
- **Povezava med več kot 250 podjetji in drugimi akterji inovativnega mednarodnega okolja**

Veter prenove in vihar protireformacije

Vzpon in zaton protestantstva med ljubljanskimi meščani

dr. David Petelin

Matej Sternen, 1937

Tiskar Mandelc skupaj z Jurijem Dalmatinom izroča odtis prve slovenske knjige mecenu Janezu Khislu.

Ljubljana je bila v 16. stoletju središče verske reformacije na Slovenskem. Bila je mesto, kjer so protestanti govorjeni jezik osrednje Kranjske spremenili v slovenski tiskani knjižni jezik in s tem tlakovali pot sodobni slovenski kulturni in narodni identiteti.

Verska reformacija je bila povezana z zahtevo po obnovi prvotnega krščanstva in po »revni« cerkvi, ki se je že od 12. stoletja izražala s kritikami rimske »papeške« cerkve, takšni poskusi pa so se okrepili zlasti z vzponom meščanstva. Nezadovoljstvo z veljavnim, »od Boga danim« družbenim redom se je rojevalo tudi v različnih verskih gibanjih, med katerimi je bil najpomembnejši protestantizem, ki ga je sprožil avguštinec in univerzitetni profesor Martin Luther s pozivanjem k izvornemu skromnejšemu krščanstvu. Luther je leta 1517 na wittenberška cerkvena vrata pribil 95 tez o reformi cerkve, s katerimi je želel spodbuditi akademsko razpravo, ne pa razkola s katolicizmom. A ideje so se nezadržno širile, tudi po zaslugi revolucionarnega tiska, tako da je Luther nehote sprožil obsežno reformacijsko gibanje, ki ni zamajalo zgolj položaja rimskega papeža in cerkvene organizacije, temveč je sprožilo verski, politični in vojaški boj na evropskih tleh. Spopadi so se končali šele z vestfalskimi mirovnimi pogodbami leta 1648 in za seboj pustili na milijone trupel, opustošenih dežel in izgnanih ljudi.

Težki časi nad Ljubljano 16. stoletja

Reformacijske ideje so se hitro širile v slovenske dežele, kjer je glavno vlogo med mesti prevzela Ljubljana z nekaj tisoč prebivalci, ki so jih v tistem obdobju pestile številne naravne in druge katastrofe. Leta 1511 je hud potres porušil križniški samostan, vicedomsko palačo, osem mestnih stolpov in del obzidja. Potresu je sledila kuga in za njo še slaba letina. Leta 1515 so uporni kmetje požgali mlin na Ljubljanici in neuspešno napadli Ljubljanski grad, leto kasneje pa je cesar Maksimilijan iz Kranjske in Ljubljane izgnal Jude. Leta 1518 je neki nori duhovnik poskušal Ljubljano požgati, poleg tega so mestu in deželi večkrat grozila turška plenjenja in ropanja. Devet let pozneje je mesto prizadela tako velika poplava, da je zaradi nje utonilo nekaj ljudi in živine, meščani pa so se nekaj časa po ulicah vozili s čolni. Poleg tega pa se je mesto »okužilo« še z novim verskim reformnim gibanjem.

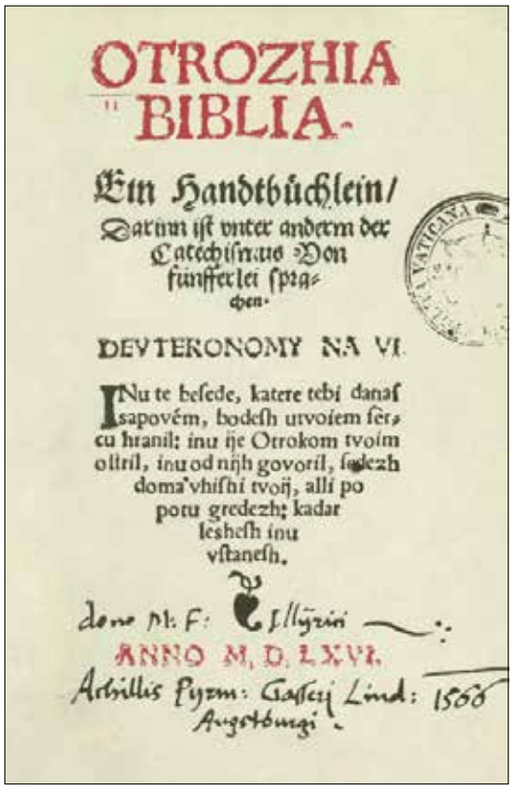
OTROZHIA
BIBLIA.
Ein Handtbüchlein/
Darinn ist vnter anderm der Catechismus Von fünfferlei sprachen.
DEVTERONOMY NA VI.
INu te besede, katere tebi danaſ sapovém, bodeſh utvoíem ſercu hranil; inu ije Otrokom tvoim olitil, inu od njih govoril, ſedezh doma'vhiſhi tvoij, alli po potu gredezh; kadar leshesh inu vſtaneſh.
ANNO M. D. LXVI.
Arbillis Pyrm: Gaſtej Lind: 1566
Augsbürgi.

duhovnikov ter oblik podeljevanja svete večerje.

Trubar je nekaj let živel v hiši župana Volbenka Polža, ki po nekem zgodovinskem naključju še danes stoji na Ribjem trgu in velja za najstarejšo ohranjeno hišo v Ljubljani. Zaradi ostrih pridig, v katerih je nasprotoval ljudski pobožnosti in zidanju novih cerkva, se je moral leta 1540 umakniti iz Ljubljane, a se je vrnil že tri leta kasneje kot kanonik z Bonomovo pomočjo in ob naklonjenosti ljubljanskega škofa Kacijanarja. Šele naslednji škof, Textor, je obračunal s protestanti: vse – razen Trubarja, ki se je skril na Turjaški grad – so prijeli in obsodili. Trubarja pa je cerkveno sodišče izobčilo, mu zaplenilo hišo v Ljubljani, odvzelo šentjernejsko župnijo in celjski beneficiat, posvetno sodišče pa ga je obsodilo na zapor. Ljubljanski župan Volbenk Gebhart se je na mestni seji marca 1547 na pritisk občine zavzel za ponovno uvedbo slovenskih pridig v špitalski cerkvi, saj se pridiguje samo po »nemško in laško«, ter predlagal, da gresta župan in en svetnik generalnega vikarja Lenarta Martlinca prosit, naj bo v špitalu tudi nekaj slovenskih pridig.

Slovenska protestantska cerkev

Junija 1560 se je Trubar ob veličastnem sprejemu protestantskega občinstva vrnil v »slovensko« mesto Ljubljano, ob podpori deželnih stanov je stopil na čelo protestantske cerkve na Kranjskem ter kmalu pridigal v cerkvi sv. Elizabete v mestnem špitalu, ki je stal na mestu sedanje Kresije. Na pritožbo škofa Seebacha je deželni knez Ferdinand julija 1562 deželnemu glavarju in vicedomu zaman ukazal, da morata zapreti vodilne ljubljanske protestante, mestnemu svetu pa, da Trubar ne sme pridigati v špitalski cerkvi. Leta 1564 je Trubar izdal *Cerkovno ordningo*, cerkveni red za slovensko protestantsko cerkev, s katero je posegel v zakonodajno pristojnost deželnega kneza, zato je bil leto za tem dokončno izgnan iz Kranjske. Leta 1569 je svojo knjižnico poklonil »deželi in cerkvi na Kranjskem« in tako osnoval prvo slovensko javno knjižnico. Trubar je sledil protestantski teologiji, bil je utrjevalec in razširjevalec reformacije v Notranji Avstriji ter s tem osrednja osebnost protestantizma na jugovzhodu Evrope. Med prvimi slovenskimi knjigami, ki so jih izdali protestantski pisci, jih je dve tretjini pripravil prav Trubar.

Veter verske prenove zapiha tudi v Ljubljano

Prvi vplivi verske prenove so prišli z zahoda, kjer je že leta 1523 v Trstu na dvoru škofa Petra Bonoma (1458–1546) nastalo prvo žarišče reformacije na Slovenskem in kjer je pod njegovim duhovnim mentorstvom med letoma 1524 in 1530 deloval tudi Primož Trubar. Leta 1527 je med ljubljanskimi meščani nastal protestantski krožek okoli Matije Klombnerja, ki je bil vse do začetka Trubarjevega delovanja glavni organizator protestantskega verskega gibanja, njegova hiša pa je bila tudi prvo zbirališče protestantov. Novo vero so v mesto sprva prinašali izobraženi duhovniki, kasneje pa tudi trgovci, vojaki in še posebej študentje, ki so študirali na Nemškem. Skrivaj se je začela širiti tudi protestantska književna dejavnost.

Primož Trubar v Ljubljani 1533–1565

Duhovnik Primož Trubar, ki se je s pomočjo višnjegorskih sorodnikov in Turjaških grofov izobraževal na Reki, v Salzburgu in na Dunaju, je prišel v Ljubljano okoli leta 1533. V mestu je bival z vmesnimi izgoni skoraj tri desetletja, s svojo zavzetostjo in borbenostjo pa je bistveno zaznamoval slovensko protestantsko misel, delovanje in organiziranost. V času škofa Ravbarja je postal škofijski vikar in v slovenskem in nemškem jeziku pridigal v stolni cerkvi sv. Nikolaja. Pri tem se je naslanjal na svetopisemsko razlago švicarskih reformistov Kalvina in Zwinglija in se seznanil z Luthrovimi deli, v pridigah pa se je dotikal tudi vprašanj ženitve

> “ Novo vero so v Ljubljano sprva prinašali izobraženi duhovniki, kasneje pa tudi trgovci, vojaki in študentje, ki so študirali na Nemškem.

»Mvi lvbi Slovenci inv bratie«

Trubar je marca 1548 pobegnil na Nemško, kjer je prestopil k augsburški veroizpovedi, postal protestant in se poročil. Tistega leta je začel snovati in uresničevati zamisli za seznanjanje Slovencev z verskimi vsebinami s pomočjo tiska. V Rothenburgu je napisal *Katekizem* in *Abecednik* ter ju dal natisniti v Tübingenu kot »prijatelj vseh Slovencev«. S pisanjem je želel »le vzpostaviti staro, pravo, krščansko vero«. Po Luthrovem vzoru je uporabil ljudski jezik kot sredstvo, ki omogoča razumevanje krščanskega nauka vsem, tudi neveščim latinščine in nemščine. Za osnovo je vzel kranjski jezik, ki so ga razumeli v vseh drugih slovenskih deželah. Pri tem je ustvaril strukturno enotnost jezika (knjižna slovenščina), definiral slovenske pokrajine, prepoznal in nagovarjal svoje rojake Slovence kot posebno krščansko ljudstvo slovenske jezikovne skupnosti, ki mora v svojem jeziku spoznati pravo pot do Boga, ne glede na družbeni status. V letu 1551 so bile protestantske knjige v Ljubljani prepovedane, a odlok ni zalegel in pojavile so se luteranske knjige tudi v slovenščini.

Bohoričica vse do Prešernovih časov

Po Trubarjevem izgonu je mesto superintendanta protestantske cerkve prevzel generacijo mlajši Sebastijan Krelj (1538–1567), pisatelj, pesnik in slovničar, ki je napisal *Otročjo biblijo* in *Postilo slovensko*, kjer je v uvodu zagovarjal pravopisno reformo. Razločeval je med sičniki, šumniki in zlitimi glasovi, označil je mehki lj in nj, ločil u in v, uvedel akcentne znake. Kreljevo pisavo je prevzel Dalmatin, kodificiral pa jo je Adam Bohorič (okoli 1520–1598), in pod njegovim imenom je obveljala vse do Prešerna. Bohorič, avtor prve slovenske slovnice *Zimske urice* (1584), je živel v vogalni stavbi med Stritarjevo ulico in Cankarjevim nabrežjem (današnji Filipov dvorec). Kapitalno delo slovenskega protestantizma pa je opravil njegov učenec, stanovski predikant Jurij Dalmatin (okoli 1547–1589), ki je imel hišo na Starem trgu. Po Trubarjevem prevodu Nove zaveze je Dalmatin »iz posebne ljubezni do domovine, ampak tudi na prošnjo mnogih dobrosrčnih kristjanov« prevedel Staro zavezo. Prvi del je izšel leta 1578 pri Janžu Mandelcu v Ljubljani. Čeprav

so deželni stanovi Kranjske, Štajerske in Koroške podpirali tiskanje Biblije, je ta lahko izšla le z dovoljenjem deželnega kneza Karla. Slednji je oktobra 1581 prepovedal tiskati v Ljubljani in celo ukazal izgnati tiskarja Mandelca iz dežele. Tako sta aprila 1583 Dalmatin in Bohorič skupaj s tremi spremljevalci odpotovala iz Ljubljane v Württemberg, kjer sta pod pokroviteljstvom kneza Ludvika natisnila 1500 izvodov najlepše in najimenitnejše slovenske protestantske knjige. V Ljubljano so v sodih pretihotapili tisoč knjig in jih shranili v deželni hiši. Dalmatinovo Biblijo so uporabljali tudi katoliški duhovniki, saj drugega slovenskega prevoda ni bilo še nadaljnjih 200 let.

Protestantsko šolstvo

V Abecedniku je Trubar podal zamisel osnovne šole po Luthrovem vzoru. Po njegovih navodilih naj bi v vaških šolah učitelji učili slovensko pisanje, branje in katekizem. Že leta 1548 je bila ustanovljena protestantska zasebna latinska šola Lenarta Budine, v času protestantskega župana Marka Preglja pa so jo leta 1563 deželni stanovi povzdignili v stanovsko latinsko šolo. Gimnazija je delovala do leta 1589 na mestu današnje Kresije, Sveto pismo in umetnost pa je poučeval Sebastijan Krelj. S prihodom rektorja Nikodema Frischlina, humanista, filologa, poeta in astronoma, je šola postala petrazredna, razmišljali pa so celo o dodatnem razredu z nekaterimi univerzitetnimi predmeti. Cilji vzgoje so bili osredotočeni na pobožnost, discipliniranost in znanje starih jezikov.

Boj plemstva proti Habsburžanom

Ljubljana je bila kot glavno mesto Kranjske tudi sedež deželnih stanov, svojevrstnega predstavništva dežele, ki so ga sestavljali skoraj izključno fevdalci. Skupno nasprotovanje deželnemu knezu in premajhnemu političnemu vplivu mesta v deželnem zboru je tudi Ljubljano premamilo v zavezništvo s stanovi. Protestantski razcvet je kasneje zatrlo organizirano protireformacijsko gibanje, ki ga je okrepil tudi nov jezuitski red v Ljubljani leta 1596. Pri jezuitih vzgojeni knez Ferdinand II. se je v obrambi še tesneje povezal z vrhom Katoliške cerkve in vse ostreje nastopal proti plemstvu in meščanstvu. Leta 1598 so se deželni stanovi brez uspeha potegovali za versko svobodo.

Boj za politično oblast v mestu

Bogatejši del meščanstva in ljubljanskega plemstva je zlagoma prestopal v protestantizem in ga tudi gmotno podpiral, višek protestantizma pa je bil v drugi polovici 16. stoletja, saj je bilo leta 1570 že dve tretjini meščanov protestantov. Toda veroizpovedi nista živeli v slogi, temveč je prihajalo do stalnih trenj. Junija 1564 so oboroženi protestantje iz cerkve sv. Petra pregnali katoliške duhovnike, prišlo pa je tudi do krvavega pretepa. Vrsta županov, mestnih sodnikov in svetnikov je pripadala protestantizmu, med njimi Marko Stettner in Janez Pfaner. Leta 1586 je moral mestni sodnik protestant Franc Leberwurst po ukazu dolnjeavstrijske vlade po dveh mesecih funkcijo odstopiti katoličanu Jakobu de Curtoniju. Leta 1587 izvoljeni mestni sodnik Nikolaj Dulacher je smel na prošnjo mestnega sveta, ki je bil še večinoma protestantski, ostati mestni sodnik le z »milostno dopustitvijo« deželnega kneza. Leta 1588 je deželni knez ukazal, da morajo vsa mesta v mestni upravi zasedati katoličani, vendar Ljubljančani tega niso dosledno upoštevali. Julija 1589 je bil na ukaz nadvojvode odstavljen luteranski mestni svetnik Vincenci de Agnelatti zaradi razpravljanja o verskih stvareh in razširjanja krivoverskih knjig. Istega leta je škof Janez Tavčar pisal papežu Sikstu V.: »Mesto Ljubljana, ki so jo nekako trideset let obvladovali večinoma krivoverstvu naklonjeni ljudje, je moralo po mojem prizadevanju in na ukaz nadvojvode Karla odpustiti krivoverske magistratne osebe. Odtlej vladajo v njem večinoma katoliki in je upati, da bodo v kratkem samo še katoliki člani senata.«

Leta 1591 so kljub prepovedi za župana izvolili protestanta Marka Stettnerja in tudi naslednji županski mandat je bil podeljen protestantu, Andreju Valchu. V maju in začetku junija 1598 je prišlo v Ljubljani do nemirov med katoličani in protestanti. Oktobra 1598 je v Ljubljano prispelo Ferdinandovo pismo, ki je določalo, da morajo na dan objave vsi protestantski pridigarji še pred sončnim zahodom zapustiti Ljubljano, sicer bodo usmrčeni.

Apostol Kranjske Tomaž Hren

Ljubljano sta na prelomu v 17. stoletje sooblikovala brata Hren, Andrej kot katoliški župan mesta in Tomaž kot knezoškof, čeprav je bila družina Hren izvorno protestantska. A ko se je leta 1586 mladi Tomaž Hren odpravljal v Padovo študirat pravo, je v Ljubljani tako zbolel, da se je na smrtni postelji zaobljubil katoličtvu. Ozdravel je, doštudiral teologijo in nato hitro napredoval v cerkveni hierarhiji: sedemintridesetleten je bil po smrti knezoškofa Tavčarja imenovan za njegovega naslednika, kar mu je omogočila nadvojvodinja Marija z osebno intervencijo pri papežu. Pred božičem leta 1600 je nadvojvoda za Kranjsko ustanovil protireformacijsko komisijo, ki jo je vodil prav knezoškof Tomaž Hren, dajala pa je na izbiro prestop v katolicizem ali prodajo premoženja in izgon.

V poročilih rimski kuriji Hren omenja tudi, kako je kot komisar porušil in razstrelil več luteranskih molilnic in dal truplo superintendanta Spindlerja izkopati iz grobnice špitalske cerkve ter ga ponoči vreči v Ljubljanico. Toda škof Hren ni samo kriv za požig slovenskih, nemških in latinskih protestantskih knjig, ki jih je dal uničiti po ukazu države (Ferdinand) in ne Cerkve, temveč je obnovil in postavil več ljubljanskih cerkva, položil temelje jezuitskega kolegija, zavzemal se je za slovensko tiskarno, dovolil uporabljati Dalmatinovo Biblijo brez uvoda in pridigal v slovenščini. Za Ljubljano pa je še danes pomemben predvsem zaradi najstarejšega javnega spomenika – Hrenovega križa, ki ga je postavil leta 1622 na današnjem Ambroževem trgu v spomin na zmago protireformacije. Leta 1628 so bili namreč izgnani še zadnji protestantski plemiči in v 17. stoletju je luteranstvo v Ljubljani uradno zamrlo.

PERVE MOSESSOVE BVQVE, GENESIS IMENOVANE, Ludouski, Breshith.

I. CAPITVL.

SAZHETKI IE BVG STVAril Nebu inu Semlo. Inu Semla je bila pusta tär prasna, inu je bilu temnu na Globokosti, inu * Duh Boshji se je * refpofilil zhez vodé.

* ali refhiril, kakshe ena Kokolnica zhez lajna perezi refpofilina, ga gnje inu leshe: enu tuanlnicio kaher, fanchatem.

¹ Inu Bug je rekil: Bodi Luzh, Inu je bila Luzh. Inu Bug je vidil Luzh, de je bila dobra. Tedaj je Bug razloozhil Luzh od Temné, inu je Luzh imenoval, Dan, inu Temno, Nuzh. Inu je is vezhera inu jutra bil pérvi dan.

Inu Bug je rekil: ² Bodi ena * Tërdnoſt mej vodami, inu naiſa bodi reſlozhik mej vodami. Inu Bug je ſturil to Tërdnoſt, inu je reſlozhil vodé pod Tërdnoſtjo: od vod nad Tërdnoſtjo. Inu je taku bilu. Inu Bug je imenoval to Tërdnoſt, Nebu. Inu je is vezhera inu jutra bil drugi dan.

Inu Bug je rekil: Sberite ſe Vodé pod Nebom, na ſveja mejſta, de ſe bo ſuha vidila. Inu je taku bilu. Inu Bug je imenoval tu ſuhu, Semlo: Inu je zbranje tih vod imenoval, Merje. Inu Bug je vidil, de je bilu dobru.

Inu Bug je rekil: Rodi Semla Travo inu Sélé, katera ſe ſaſéva, inu rodovita Driveſſa, de ſlejdnje ſad neſſe po ſveji ſhlahti, inu ena v'lebi ſveje lashtu ſeme na Semli. Inu je taku bilu. Inu Semla je rodila Travo inu sele, katera ſe v'vaku po ſveji ſhlahti ſaſéva: inu Driveſſa, katera ſo ſad neſſa, inu katera ſo ſveje lashtu ſeme

> “ Primož Trubar je svojo knjižnico poklonil »deželi in cerkvi na Kranjskem« in tako osnoval prvo slovensko javno knjižnico.

Gorele in zgorele so knjige

Peter Kupljenik – slovenska žrtev rimske inkvizicije (1595)

dr. Cvetka Hedžet Tóth

Sprehod po stari Ljubljani je vedno doživetje. Čutiš duh stoletij in z njimi dogajanje, ki je pogosto zelo usodno poseglo v našo zgodovino, ki še traja, ni preteklost. Soočenje reformacije in protireformacije je trajno, samo drugo, sodobno obliko ima. Če se človek kot lutrš ustavi pred ljubljansko Mestno hišo, stoji tam zelo dolgo. S tem izrazom so nekoč imenovali človeka, ki je bil svobodoljuben, uporniškega duha, ki ni bil prepobožen in je imel hkrati zelo svobodne nazore o veri in verskih obredih. Z izrazom lutrš so celo v novejši dobi označevali vse študirane laike, med njimi je bil tudi pisatelj Ivan Tavčar.

Za lutrša je značilna avtonomnost, suverena samostojnost mišljenja, ki se pri nas nikdar več ni izgubila, ne glede na vse krute pogrome proti protestantizmu in protestantom. V precejšnjem delu naroda smo ohranili to izjemno lastnost in negovano nagnjenje, da smo v bistvu uporniki, ki nismo pripravljeni ponižno in brez zadržkov sprejeti kakršnekoli resnice, še posebej ne, če nam je vsiljena. Za resnico gre in ta ni nikjer že izgotovljena, nikjer ne čaka na nas, temveč jo moramo odgovorno delati in živeti prav vsak trenutek. Pred resnico nismo na kolenih, nismo njeni zaklinjalci, ampak, pa če je še tako genialna in od koderkoli pride, prej vanjo rahlo dvomimo kot pa nanjo prisegamo.

Vrnimo ljudem knjigo

Kot lutrši stojimo pred ljubljansko Mestno hišo, kjer so 23. decembra 1600 sežgali 11 vozov, 9. januarja 1601 pa še tri vozove reformacijskih knjig, skupno približno 2000 knjig. Končno je bila po prizadevanju in naporu mnogih lutršov leta 2000 odkrita spominska plošča, ki govori o tem požigu. Nedavna prireditev Vrnimo ljudem knjigo ob 419. obletnici požiga slovenskih protestantskih knjig v petek, 20. decembra 2019, ob 12. uri pred Mestno hišo v Ljubljani je bila že 19. tradicionalna prireditev. Mnogi od navzočih smo nemo kljubovali kot uporni lutrši, saj vemo, da v takratnih časih niso gorele samo knjige, ampak tudi ljudje. Vemo, da se praviloma začne požigati knjige, kasneje pa ljudi. Pri nas pa, če upoštevamo nekaj konkretnih zgodovinskih dejstev, kot da je bilo obratno.

Slovenci smo zgodovinski in evropski narod, saj imamo žrtev rimske inkvizicije, čeprav je to dejstvo moreče. Kot da nas ne bi zaobšlo prav nobeno svetovnozgodovinsko dogajanje Evrope in tako po evropsko so nas Slovence obravnavali kot enakovredne z drugimi narodi tudi na grmadi. Skratka, imamo priznanje, da smo bili zares Evropejci že v času reformacije in protireformacije.

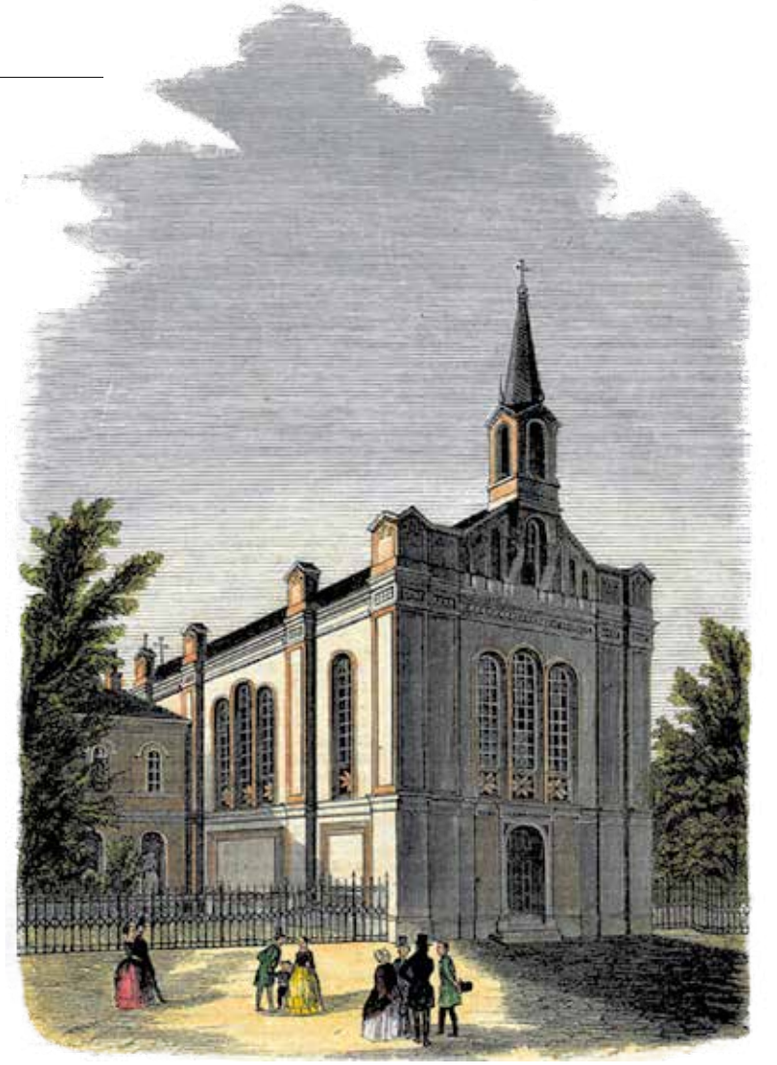

Cerkev Primoža Trubarja na Gosposvetski ulici

Peter Kupljenik

Ker so naši evangeličani, lutrši, izročilo evangelija razumeli kot povabilo in ne kot inkvizicijsko prisilo, so se ljudje v izredno kratkem času trumoma pridružili novi veri, ki jim je omogočila branje Svetega pisma v slovenščini. Množično so hiteli k pridigarjem in eden od teh je bil predikant Peter Kupljenik, ki ga je leta 1553 oglejski patriarh posvetil v duhovnika. Po ohranjenih virih je bil 10 let župnik v Kovorju (na Gorenjskem) in leta 1563, ko je bil še vikar v cerkvi sv. Martina na Bledu, je postal protestant. Kupljenik je imel od ljubljanskih deželnih stanov izrecno naročilo, da pridiga po vsem ozemlju, sedež pa je imel v Lescah in Kropi, blizu rojstnega kraja. Po poroki se je Kupljenik preselil v Kropo in postal pridigar v Lescah. Bil je tako uspešen, da so ga z navdušenjem poslušali navadni kmečki ljudje, meščani in plemstvo, plačilo pa je dobival od kranjskih stanov in tudi od plemstva. Že leta 1572 je proti Kupljeniku negodoval nadvojvoda Karel, ki je Radovljičanom prepovedal hoditi v Begunje k njegovim protestantskim pridigam, Kupljenika pa je dal za nekaj časa celo zapreti. Ta pa je vztrajal in ni odnehal, junija 1587 je bil aretiran, vendar je iz zapora pobegnil.

in ljudje

Spet je bil aretiran in ladja beneške inkvizicije ga je z »oboroženim spremstvom prepeljala iz Devina v Benetke in ga končno preko Ancone, maja 1590, izročila Svetemu oficiju«.

V inkvizicijski ječi je bil »pet let, v pritličju palače, ki so jo bili malo prej zgradili poleg Svetega Petra, v prostorih, ki naj bi bili svetli in udobni: prav gotovo so z njim ravnali uvidevno, če je kongregacija Svetega oficija 22. decembra 1593 odredila, da se mu da pallio seu capotto,« torej jakno ali plašč. Med takratnimi tamkajšnjimi zaporniki je bilo kar nekaj znanih imen: filozof Tommaso Campanella, zdravnik Giovan Battista Clario in najslavnejši Giordano Bruno, ki je bil »po dolgem procesu 17. februarja 1600 sežgan na Campo di Fiore«.

Od Ivana Tavčarja do Protestantskega inštituta

Lutrš, svobodomislec, pisatelj Ivan Tavčar v romanu *Vita vitae meae* opisuje čas izrazitega preganjanja nove, evangeljske vere v letu 1587. Tam beremo, kako so »krivi preroki zatrosili strupena zrna v to dolino, in še celo v Poljanah jih imam nekaj sumljivih ptičev, ki so v črnih nočeh frfotali čez gore na Sorško polje in do tiste kričeče vrane, do bogokletneža Kupljenika, kateremu slava Primoža Trubarja ni spati dala«. Ljubljanskemu škofu Janezu Tavčarju njegovo goreče zadrto katoliško spremstvo poroča o nemoči, da bi ta pekel nove vere iztrebili. Na škofovo vprašanje, ali se tega ne bi dalo opraviti »z dobro besedo«, dobimo tale odgovor: »Z dobro besedo, škofovska vaša milost! S kolom po glavi ali pa s helebardo v rebra, to je najboljša beseda za te satanove naslednike!«

Tako o Kupljeniku spregovori Ivan Tavčar, ki je vseskozi negoval zelo spoštljiv odnos do protestantizma – veljalo bi ga, tako kot mnoge druge Slovence, imenovati kar »anonimni evangeličan«. Gre za kontinuiteto protestantizma vse od 16. stoletja naprej do danes. S takšno antropologijo protestantizma se bo med drugim ukvarjal Protestantski inštitut, ki ga trenutno ustanavljamo. Brez tega ne bomo nikdar doumeli naše antropologije uporništva, saj smo narod upornikov, svobodoljubcev, ne pa narod hlapcev. Čudna nalepka, saj poveličuje ponižnost in v človeku povzroča izgubo samospoštovanja. Kakorkoli že, literarni zgodovinar France Kidrič je opozarjal, da nam je reformacija omogočila kritični razmislek o lastnem družbenem položaju in veri in s tem rojstvo individualnosti, celo v modernem pomenu te besede.

> “ Resnico moramo odgovorno delati in živeti prav vsak trenutek.

Spomenik nepopravljivemu heretiku

Italijanski zgodovinar Silvano Cavazza iz Trsta je v ohranjenih virih v arhivih odkril marsikaj zanimivega o Kupljenikovem življenju. Danes imamo dosegljive zapisane vire, ki dokazujejo, da je bil »Peter Kupljenik iz Kranjske živ sežgan, privezan ob steber, na Campo dei Fiore kot zakrknjen krivoverec«, in sicer v soboto, 20. maja 1595, in točno tam je bil pet let pozneje prav tako živ sežgan Giordano Bruno. Peter Kupljenik ni preklical svojih stališč in se ni vrnil h katolicizmu; v svoji veri je ostal trden do konca.

Dobro bi bilo predlagati županu Jankoviću, da Petru Kupljeniku v neposredni bližini evangeličanske cerkve v Ljubljani ali pa kar pred Mestno hišo v Ljubljani, tam, kjer so gorele protestantske knjige, postavimo spomenik. Vsekakor bi ga morali postaviti tudi v njegovi rojstni vasici Kupljenik pod Babjim zobom. Spomenik bi bil kot knjiga življenja, v katero je vpisano njegovo ime, vendar mimo vsakršne propagande, mimo vsakršnega prestižnega poskusa ene veroizpovedi proti drugi; te, ki je ostala, proti oni, ki jo je »neki nekdo« pregnal. V tem najsvetejšem smislu ohranjanje zgodovinskega spomina pomeni tako enciklopedijo smrti kot knjigo življenja in prinaša pietetni odnos do življenja, ki je nesmrtno in ki ohranja večnost.

Protestanti v Ljubljani

V naslednjih številkah glasila bomo predstavili verske skupnosti, ki delujejo v Ljubljani. Začenjamo s protestanti. Po protireformaciji, ko so Ljubljano zapustili vsi protestantski meščani, je bilo vse do začetka devetnajstega stoletja v Ljubljani celotno prebivalstvo rimskokatoliške veroizpovedi. Toda po koncu Ilirskih provinc leta 1813 so začeli iz severnih nemških dežel, Trsta in Koroške prihajati trgovci, obrtniki, vojaško osebje in delavci, ki so se v mestu naselili začasno ali stalno.

dr. Klemen Jelinčič Boeta

Med letoma 1781 in 1783 je bilo s tolerančnim patentom Jožefa II. oblikovanih kar 13 luteranskih verskih občin z več kot 13.000 verniki. Tako je prva protestantska bogoslužja v Ljubljani leta 1818, sicer v zasebnih stanovanjih, vodil prav duhovnik Blume iz Beljaka. Mestne oblasti so javnim bogoslužjem nasprotovale vse do leta 1848, ko je bila evangeličanska cerkev priznana kot enakopravna. S tem so se lahko začeli organizirati tudi v novih skupnostih in graditi cerkve z zvonikom.

Prva evangeličanska cerkev z zvonikom

Svojo versko občino so v Ljubljani osnovali leta 1850. Vodstvo je prevzel Gustav Heimann (1809–1870), ki je prišel iz Prusije, kjer je prestopil iz judovstva v luteranstvo še pred prihodom v Ljubljano. Prav on je kupil parcelo na današnji Gosposvetski ulici in leta 1850 začel organizirati gradnjo cerkve. Cerkev je bila posvečena leta 1852 in velja za prvo evangeličansko cerkev v Avstriji z zvonikom. Tistega leta je imela občina že 332 članov. Naslednje leto so začeli graditi še župnišče in šolo, ki so jo odprli leta 1855. Dve leti kasneje so poleg tedanjega splošnega pokopališča sv. Krištofa odprli tudi evangeličansko pokopališče. Uporabljali so ga do konca prve svetovne vojne, nato pa so se preselili na stare Žale. Do leta 1865 je bil evangeličanski župnik Theodor Else (1823–1900), eden prvih, ki je pisal o slovenski protestantski književnosti. Šolo z nemškim učnim jezikom, v katero so hodili tudi otroci iz katoliških družin, so zaprli leta 1889, jo ponovno odprli leta 1905, delovala pa je do konca prve svetovne vojne. Leta 1901 so odprli celo evangeličanski vrtec, ki so ga zaprli ob koncu prve svetovne vojne.

Zaradi mobilnosti prebivalstva je število članov nihalo. Zanimivo je, da so v ljubljansko občino spadali tako luterani kot kalvinci. Tako je bilo leta 1895, ko je bilo članov 282, število reformiranih ali kalvinistov skorajda enako številu evangeličanov ali luteranov augsburške veroizpovedi. Na popisu prebivalstva leta 1910 se je med 46.630 stalnimi prebivalci Ljubljane za protestante opredelilo 386 meščanov. Takrat je bilo v Trstu 830 protestantov, v Celju 560, v Mariboru pa okoli 1.500. Po prvi svetovni vojni so morali avstrijski državni uradniki, železničarji in častniki oditi. Poleg tega je odšlo še nekaj drugih nemško govorečih meščanov, tako da je število meščanov protestantske vere na popisu iz leta 1921 padlo na 276. Leta 1919 so začeli opravljati bogoslužje tudi v slovenskem jeziku, potreba po tem pa je po zaslugi protestantov iz Prekmurja z leti še narasla. Kljub temu je nemščina v skupnosti prevladovala vse do leta 1945. Po popisu iz 1931 se je v Ljubljani za protestante izjasnilo 320 meščanov, leta 1939 pa za luterane 349 in kalviniste 51, skupno torej 400 meščanov.

Cerkev Primoža Trubarja

Po drugi svetovni vojni je večina vernikov odšla iz mesta, oblasti so cerkev zaplenile, zaprle in v njej odprle mizarsko delavnico. Ponovno bogoslužje so dovolile šele leta 1953, vendar so ta postala redna ob nedeljah in praznikih šele leta 1973. Vodili so jih duhovniki iz Prekmurja, in to v slovenščini. Ljubljansko občino je leta 1985 prevzel Geza Filo, kasnejši slovenski protestantski škof, leta 1992 pa so protestantom zaplenjeno lastnino tudi vrnili. Cerkev je bila poimenovana po Primožu Trubarju leta 1999. Danes ima ta skupnost v Ljubljani okoli 300 članov, skupno pa se z njo identificira kakšnih 500 ljudi.

Posamezniki iz drugih protestantskih skupin so se v Ljubljani začeli pojavljati že pred drugo svetovno vojno, o večjem številu, ki je omogočilo boljšo organiziranost, pa lahko govorimo šele po letu 1991. Zveza baptističnih cerkva Slovenije je bila registrirana leta 1976 in ima v Ljubljani svojo cerkev, v katero zahaja okoli 60 vernikov. Izmed evangelijskih protestantov so se v Ljubljani pojavile štiri skupnosti, in sicer Krščanska adventistična cerkev s cerkvijo na Njegoševi ulici in okoli 100 verniki, Evangelijska binkoštna cerkev s približno 150 verniki, Evangelijska krščanska cerkev z rednimi bogoslužji in okoli 50 verniki ter Reformirana evangelijska cerkev, ki ima približno 50 vernikov.

V času osamosvojitve Slovenije se je za protestante na popisu leta 1991 izjasnilo 938 meščanov, na popisu iz 2002 pa 796 oziroma 864, če štejemo še tiste iz občin, ki so leta 1991 še spadale pod Ljubljano. Tako lahko rečemo, da danes v Ljubljani in okolici živi približno 1.000 protestantov, ki so izjasnjeni na popisu, člani verske občine ali pa samo obiskujejo bogoslužje.

Ljubljančanka: Manca Trampuš

Ker tu nič me ne boli

Lora Power, foto: **Miha Fras**

»Nisem Ljubljančanka,« se je upirala dobrovoljna mladenka, rojena v Zasavju. »No, ja, sem,« se je Manca Trampuš nasmejala sama sebi, »ampak to včasih še vedno zveni čudno.« Kot se je nekoč pošalil njen kolega iz benda: »Lahko se spraviš ven iz malega kraja, ne moreš pa malega kraja spraviti iz sebe.«

Manca Trampuš, energična vokalistka in kitaristka zasedbe Koala Voice

Toda 24-letna vokalistka in kitaristka glasbene zasedbe Koala Voice je Ljubljano posvojila že zarana, ko se je sem z vlakom vozila v šolo. »Obiskovala sem umetniško gimnazijo, dramsko smer, to je bil zelo lep, vznemirljiv uvod. Super so mi bili vsakoletni abonmaji v različnih gledališčih, sploh v Mladincu se je takrat veliko dogajalo. Že to, da se v veliko mesto pelješ sam z vlakom iz Zagorja, je pomemben korak.«

A poleg tega ji je Ljubljana dala občutek svobode, anonimnost, ji predstavila istomisleče ljudi ... Trdi, da so ji dali zagon. »In pogum, da si to, kar si, da si vsakič znova upaš več, da se sprostiš ...«

Vendarle se je morala na neke reči navaditi. »Recimo na trole,« se je zasmejala, »pa vse te kolesarske poti ... Tega pač v Kisovcu, kjer sem odraščala, nismo imeli.«

Udobno zleknjena na stolu v kavarni Kinodvora mi pripoveduje, da ji je Ljubljana končno zlezla pod kožo med študijem industrijskega oblikovanja, ko se je preselila k takratnemu fantu v Trnovo. »Kako je pa tam prijetno! Priročno, lepo, vse je zeleno ... Blizu je reka, plaža, mesto je na dosegu, ampak ravno toliko umaknjeno, da ni pretiranega vrveža. Top!« »Ko enkrat vidiš malo sveta,« se je zamislila, »ti je hitro jasno, zakaj je življenje v Ljubljani super. Majhna je, prijetna, prijazna ... Ko se udomačiš, si hitro ustvariš svojo mrežo. Ljubljana ti dovoli, da dihaš, ne pa kot kakšen New York, ki te požre.« Ni čudno, da se je ta sentiment pretočil tudi v pesem njenega benda: »Ker tu je vse tako lepo, tu nič me ne boli ...«

> “ Zdaj je res zanimiva scena!

Ker tu je Šiška, kraj, kjer je Koala Voice doživel prve resne izkušnje in požel gromke aplavze, denimo, na premierni Špil Ligi, kjer je razbobnal, da svež rokovski sound še kako zagnano brsti. Tu sta tudi Meta in Gromka, njihov naj koncertni plac. »Tam se čisto razživimo!« Tu so še Križanke, kjer so nastopili kot predskupina Pixies, velikih botrov ameriške alternativne glasbe, njenih mladostniških idolov. In vsi tisti kotički ob Savi, kjer snuje in pesnikuje ... Tu so tudi Nove Jarše, kjer njen park vneto čaka na nove drevesne veje. Ter Lutkovno gledališče Ljubljana in Mestno gledališče ljubljansko, kjer se ravno te mesece njena gledališka duša prepleta z glasbeno, pa še in še je njenih drobcev po Ljubljani.

Ampak: kje domuje njen bend, ki ga poleg Mance tvorijo še kitarist Domen Don Holc, basist Tilen Prašnikar in bobnar Miha Prašnikar? »Trenutno v zakloniščU na Rakovniku, pod zemljo,« se spet nasmehne. »Saj je super, saj se ne pritožujem, ampak ravno sredi ustvarjalnega zagona smo in prav bi nam prišel prostor, ki bi bil samo naš, kjer bi stal naš kavč, kjer se zaživi, kjer pustiš sledi ...« Tudi zato se včasih pošalijo, ko zagledajo kako staro, zapuščeno hišo, mar ne bi bilo lepo, če bi se vsi preselili tja in si uredili plac za vaje?! »To bi bilo top!« vzklikne Manca. »Pa če bi imeli še kakšen klub, kot je Gromka, lokal, kot je bil Ziferblat ... Včasih v ljubljanskih lokalih pogrešam to vzdušje, kot da si sredi dnevne sobe!«

Je pa res, sklene mlada ustvarjalka, da se je Ljubljana v zadnjem desetletju precej spremenila. »Zdaj je res zanimiva scena!«

Za konec jo povprašam, kako je sedaj z njeno ljubljansko identiteto, še vedno zveni čudno? »V resnici ne,« odvrne vedro, »tukaj sem se povsem udomačila! Še v Zagorju me hecajo, da sem se čisto poljubljančila!«

Plečnikova Ljubljana med Unescove dragulje

Urška Pleše, Oddelek za kulturo, foto: **Dunja Wedam**

Z vpisom na Unescov seznam bo slovenska kulturna dediščina umeščena v mednarodni kontekst, v družino najodličnejših spomenikov in spomeniških območij.

Kjerkoli hitijo naši koraki po osrčju mesta, kamorkoli zatava naš pogled, povsod naletimo na neverjeten pečat, ki ga je na slovenski prestolnici pustil arhitekt Jože Plečnik. Tu most, tam knjižnica, malo stran – promenada, tam, na ono stran – cerkev.

Plečnikova brezčasna arhitektura, ki je oblikovana po meri človeka, je presežek poseganja v urbano krajino mestnega jedra Ljubljane v prvi polovici 20. stoletja, zato je Ministrstvo za kulturo skupaj s člani delovne skupine pripravilo nominacijski dosje za vpis izbranih Plečnikovih stavbnih in urbanističnih del v Ljubljani na Unescov seznam svetovne dediščine. Dosje smo januarja posredovali na sedež Centra za svetovno dediščino Unesco.

Nominacija obsega devet poglavij, ki pokrivajo različne opredelitve dediščine, kot so opisi Plečnikove arhitekture, stanje vzdrževanja spomenikov, sistem upravljanja s spomeniki in kartografski del. Glavni del nominacije je utemeljitev izjemne univerzalne vrednosti Plečnikove arhitekturne dediščine v Ljubljani, kjer so slovenski strokovnjaki po Unescovih kriterijih utemeljili vrednote Plečnikove arhitekture. Plečnikova dela so kot kulturni spomeniki državnega pomena pri nas že zaščiteni. Z vpisom na Unescov seznam pa bo slovenska kulturna dediščina umeščena v mednarodni kontekst, v družino najodličnejših spomenikov in spomeniških območij, katerih ohranitev je izjemnega pomena za človeštvo ter bistveno presega lokalni in nacionalni pomen. V delovni skupini so sodelovali predstavniki Muzeja za arhitekturo in oblikovanje, Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Muzeja in galerij mesta Ljubljane, Mestne občine Ljubljana in zunanji strokovnjaki.

Obogatiti obstoječo urbano strukturo

Arhitekt Jože Plečnik (1872–1957) je novo mestno zasnovo Ljubljane zasnoval v obdobju med obema svetovnima vojnama. Po meri človeka oblikovana »Plečnikova Ljubljana« je fenomen urbane krajine, ki je rezultat Plečnikovih avtorskih intervencij v obstoječi prostor. Temelji na zgodovinskih in prostorskih danostih mesta, ki jih je arhitekt oplemenitil z novimi motivi, arhitekturo

in zelenjem. S posegi je ustvaril nov javni prostor, ki ne zanika obstoječega, ampak ga nadgrajuje, hkrati pa posodablja njegove tradicionalne naloge ter odkriva nove rabe urbanega prostora. Takratne prevladujoče modernistične ureditve so stremele k delitvi mestnega prostora in ločevanju različnih funkcij po mestu, Plečnikova ureditev Ljubljane pa je ravno nasprotna. Delal je z obstoječo urbano strukturo in jo obogatil, tako da je še okrepil njene prednosti. Njegovo dediščino odlikuje smiselna celostnost javnega prostora Ljubljane, ki prebivalcem še danes omogoča kakovostno življenje. Nominirani spomeniki se tako odlikujejo z lastnim arhitekturnim jezikom, ki inovativno povzema klasično, svetovno in ljudsko arhitekturo in jo preoblikuje. Urbana krajina Ljubljane je po zaslugi Plečnikovih posegov human, avtorsko oblikovan in univerzalno razumljiv javni prostor.

Vodna in kopna os ter sakralni objekti

Tematsko bogata serija šestih nominiranih spomenikov je sestavljena iz dveh glavnih delov, ki sta jedro preureditve mesta: kopenska in vodna os, ki najbolje ponazarjata Plečnikov pristop preureditve prostora. Vodna os – Promenada ob nabrežjih in mostovi reke Ljubljanice – poteka od Trnovskega pristana preko Čevljarskega mostu, s središčem na Tromostovju, mimo Plečnikovih tržnic in se zaključi pri vodni zapornici. Vzporedno z vodno osjo teče kopna os – Zelena promenada – med Trnovskim mostom in zaključkom na Kongresnem trgu s parkom Zvezda, s poudarkom na Vegovi ulici z Narodno in univerzitetno knjižnico. Obe osi dopolnjuje Plečnikova ureditev arheološkega parka in prezentacija Rimskega zidu na Mirju.

Poleg obeh glavnih osi so del nominacije tudi pomembne točke v podeželskem in mestnem predmestju Ljubljane: cerkev sv. Mihaela na Barju, cerkev sv. Frančiška Asiškega v Šiški ter Plečnikove Žale – vrt vseh svetnikov. Nominacijo na Unescov seznam svetovne dediščine tako sestavlja niz javnih prostorov (trgi, parki, ulice, sprehajališča, mostovi, arheološki park) in javnih objektov (knjižnica, cerkvi, tržnice, poslovilni kompleks), ki služijo različnim potrebam sodobnega človeka.

Zaščita in promocija Plečnikove Ljubljane

Na Mestni občini Ljubljana smo k projektu nominacije Plečnikovih del na Unescov seznam pristopili, da bi zavarovali najpomembnejšo kulturno dediščino. Ker je občina lastnica nekaterih spomenikov, vključenih v nominacijo, smo pripravili ustrezne načrte upravljanja s spomeniki, ki določajo, kako ohranjati njihovo univerzalno vrednost. S tem smo se obvezali k zagotovitvi primernih ukrepov za varovanje, ohranjanje in predstavljanje Plečnikovih del za dobrobit prihodnjih generacij.

> “ Plečnikova dediščina prebivalcem še danes omogoča kakovostno življenje.

Vpis spomenikov na Unescov seznam ne pomeni samo zaščite in boljšega upravljanja s spomeniki, temveč lahko vpliva tudi na razvoj kulturnega turizma. Javni zavod Turizem Ljubljana že ponuja specializirane vodene oglede po Plečnikovi arhitekturni dediščini, z vpisom na seznam pa bo razvijal nove programe in produkte za obiskovalce, nadgradil promocijo Plečnikove Ljubljane in s tem v mesto privabil novo strukturo gostov.

Mednarodni gledališki festival Ruta

Živa Čebulj

Foto: Matija Kasaić Drakšić

Zagrebške Bakhantke prihajajo v Ljubljano 17. aprila.

Beogradsko dramsko pozorište, Dramski teatar Skopje, Kamerni teatar 55 iz Sarajeva, Gradsko pozorište Podgorica iz Črne gore, Mestno gledališče ljubljansko in Kazalište Ulysses iz Zagreba: šest gledališč se je povezalo v veliko mednarodno zvezo, da bi gledalcem iz celotne regije omogočilo ogled najzanimivejših uprizoritev iz regije.

Skupaj bodo gledališča ustvarjala velike koprodukcije in se povezovala z dolgoročnim sodelovanjem.

Prvi sklop festivala RUTA (Regionalna unija teatra) se je decembra lani odvil v beograjskem gledališču, zaključila pa ga je uprizoritev Tih vdih avtorja in režiserja Nejca Gazvode v izvedbi Mestnega gledališča ljubljanskega. Drugi sklop festivala bo marca v Podgorici v Črni gori, nato pa bo festival prišel v Ljubljano, v naročje Mestnega gledališča ljubljanskega, in sicer **od 14. do 19. aprila**.

Festival RUTA se bo konec maja nadaljeval v sarajevskem Kamernem teatru 55, avgusta na Brijonih z zagrebškim gledališčem Ulysses, zaključil pa se bo oktobra v Dramskem teatru Skopje.

V MESTNEM GLEDALIŠČU LJUBLJANSKEM SI BOSTE LAHKO OGLEDALI:

14. 4. **Stojan Srdić: MOJ OTROK**
Režiserka: Ana Đorđević (Beogradsko dramsko pozorište, Srbija)

15. 4. **Po motivih romana Miguela de Cervantesa: DON KIHOT**
Režiser: Andraš Urban (Gradsko pozorište Podgorica in festival Barski letopis, Črna gora)

16. 4. **Daniel Glattauer: ČUDEŽNA TERAPIJA**
Režiser: Dimce Nikolovski (Dramski teatar Skopje, Severna Makedonija)

17. 4. **Evripid: BAKHANTKE**
Režiserka: Lenka Udovički (Ulysses in ZKM, Hrvaška)

18. 4. **Boris Lalić: MIRNA BOSNA**
Režiser: Saša Peševski (Kamerni teatar 55, Sarajevo, Bosna in Hercegovina)

19. 4. **Nejc Gazvoda: TIH VDIH**
Režiser: Nejc Gazvoda (MGL, Slovenija)

Skriti zakladi

Od uganke do skalpa, ki je več kot to

Jelka Šutej Adamič

Muzeji v Ljubljani hranijo nemalo zakladov, nenavadnih predmetov, med katerimi jih je veliko skritih očem javnosti. Tokrat vam predstavljamo dva: šifrirni stroj Enigma iz Muzeja novejše zgodovine Slovenije in čanco iz Slovenskega etnografskega muzeja.

Foto: arhiv MNZS

Šifrirni stroj Enigma

Foto: Nada Žgank, hrani: SEM

Čanca

Enigma, ime pomeni uganka, je v muzeju pristala povsem naključno. Okoli leta 2000 so jo dobili iz Železniškega muzeja in sprva niso natančno vedeli, kaj je to. Vedeli so, da gre za šifrirni stroj in da je nemški izdelek. Menili so, da bo že čas prinesel spoznanja o tem, kaj so dobili. In res. V Angliji so takrat iz muzeja Bletchley Park ukradli šifrirni stroj Enigma, v muzejskem zborniku poroča Ivo Vraničar. In iskanje podatkov se je začelo.

Prvi podoben primerek so patentirali v Nemčiji ob koncu prve svetovne vojne. Razvil jo je nemški elektroinženir Artur Scherbius (1878–1929). Sprva je bila namenjena civilnemu trgu (npr. za komuniciranje med bankami), ko pa so proti koncu leta 1920 zanimanje za napravo pokazale nemške oborožene sile, je izginila s civilnega trga. Nemška vojska je zaslutila uporabnost tega aparata in pospešila njegov razvoj. V času najhitrejšega razvoja se je z razbiranjem kod ukvarjalo 7.000 ljudi! Uspehi niso izostali, Angležem je uspelo prebrati strogo varovana nemška sporočila. Nekateri menijo, da se je druga svetovna vojna prav po zaslugi teh uspehov končala vsaj pol leta prej, kot bi se sicer.

V Sloveniji tri Enigme?

»Zadeva je videti kot pisalni stroj, bistveni deli so tipkovnica, koluti, lučke, ki ustrezajo tipkovnici, in sprednja stikalna plošča,« popisuje Vraničar. Enigma iz MNZS je Enigma I, standardna trikolutna izvedba, ki so jo uporabljali v vermahtu, žal pa ni popolna. Nima lesene škatle, v kateri so jo hranili, plošče z žarnicami in stikalne plošče. Ne ve se niti, kdo jo je uporabljal in kje. Morda pa tudi to še kdaj pride na dan. Dejstvo je, da je bilo narejenih vsaj 40.000 Enigem, toda ohranjenih jih je le nekaj sto. »Enigma ni bila tako zelo skrivnostna zadeva, kot menijo ljudje,« pripoveduje kustos MNZS Marko Ličina. »Pogosto so jih imele podmornice, tudi enote nižjega ranga, recimo polk, saj so morali vsi pošiljati šifrirana sporočila. Zanimivo pa je, da naj bi bil prvi predenigmovski stroj na rotorje patentiran v Ljubljani.«

Enigme so v muzejskih ali zasebnih rokah, skoraj 300 je takih, ki so se uporabljale v drugi svetovni vojni. V Sloveniji naj bi bile tri tovrstne Enigme, ena v Muzeju novejše zgodovine. Sicer pa originalni šifrirni stroji v vseh mogočih izvedbah na dražbah dosegajo astronomske vsote in so med zbiratelji zelo cenjeni. Prav zaradi astronomskih vsot, ki jih dandanes dosegajo Enigme na trgu starin, vojaških artefaktov, so navadnim smrtnikom povsem nedostopne.

Čanca, več kot skalp

Na drugem koncu mesta, v Slovenskem etnografskem muzeju, hranijo redko originalno čanco, trofejo glave, preparirane po posebnem postopku. Deset let so jo predstavljali v sklopu stalne razstave, zdaj pa je že dobro leto v depoju. V Icomovem kodeksu etike za naravoslovne muzeje namreč beremo, da so človeški ostanki občutljivo etnografsko gradivo, ob katerem morajo ustanove ves čas spoštovati posebne etične in znanstvene standarde. Trofeja se tako bolje počuti skrita pred očmi javnosti, seveda pa je še vedno na voljo za znanstvene raziskave.

Gre za čanco ubite Indijanke plemena Švar iz Ekvadorja, ki jo je leta 1934 Slovenskemu etnografskemu muzeju podaril diplomat Ivan Švegel. Glava je vsaj dvakrat manjša od originalne, ker se je med zahtevno preparacijo skrčila. Indijanci so namreč pripravljali čance po posebnem postopku. Previdno so odstranili lase skupaj z obrazno kožo, pri čemer so ohranili vse obrazne značilnosti in mimiko, ki jo je bojevnik izražal v junaškem trenutku smrti. Skrbno so ohranili vse obrazne dlačice, znamenja in drugo, še posebej pozorno pa so ravnali z lasmi, ki so med temi ljudstvi veljali za simbol moči. Najprej so zarezali kožo od temena do tilnika in jo odrli z glave in vratu. Prekuhali so jo v vodi z dodanimi izbranimi zelišči, da se je pri tem utrdila in razkužila, jo nato obesili na palico in zašili raztrganine. Pogosto so zašili tudi usta, da se slaba energija žrtve ne bi širila po naselbini zmagovalcev. Potem so glavo napolnili z vročim peskom in ob tem izrekali magične formule in molitve. Trofejo je nato bojevnik nosil okoli vratu. Žal so turisti kmalu zavohali tovrstne »spominke«, zato so nekateri Indijanci nadaljevali lov na glave, da bi za trofeje prejeli plačilo.

> “ Pri Indijancih, kot piše Mojca Terčelj, ne razmišlja glava, temveč srce. Glava je le izvajalka, posebno moč pa imajo predvsem lasje, zlasti pri bojevnikih.

Čanca, ki jo hrani SEM, je imela ob pridobitvi še zametke gnid, verjetno zato, ker so bili Indijanci pri ohranitvi lasišča še posebej pazljivi, da ga ne bi kakorkoli poškodovali. Božo Škerl je v Slovenskem etnografu (6/7, 1953–1954) podrobno predstavil čanco in pisal tudi o kultu lobanj, razširjenem po vsem svetu. Osredotočil se je na vprašanje obravnave »ulovljenih« glav, izdelavo trofej kot znamenj zmage, uspehov in fetišev, ki prinašajo zmagovalcu in vsej naselbini srečo, dobro letino, plodovitnost itd. Načini obdelave odsekane glave so bili zelo različni, nekatera ljudstva so ohranila le skalp (lasišče) ali samo koder las ubitega bojevnika.

Hlače nosim, da lažje živim.

LJUBA PRENNER, *odvetnica in pisateljica (1906–1977)*

dr. David Petelin

Ljuba Prenner se je v slovensko zgodovino zapisala ne samo kot avtorica prvega slovenskega žanrsko čistega kriminalnega romana, temveč tudi zaradi ekstravagantne moške podobe, ko to za ženske še ni bilo v navadi. Slovela je tudi kot bojevita odvetnica, ki je opozarjala na nepravilnosti v sodnih postopkih. Ljuba se je rodila leta 1906 na Fari na Prevaljah očetu kočevskemu Nemcu in mami Štajerki ter bila krščena kot Amalija Marija. Že v mladosti je čutila, da je drugačna, da ima moško identiteto, zato se je v dijaških letih preimenovala in začela nositi moška oblačila, ki so jo krasila vse življenje, v pogovorih in pisanjih pa je uporabljala moški slovnični spol. »Kar sem samovoljno spremenila v Ljuba, ko sem začela z lastno glavo misliti.« Gimnazijo je po ovinkih in po različnih krajih uspešno zaključila, vpisala študij prava, in čeprav je skoraj vsak izpit prvič padla, leta 1936 tudi diplomirala. Pet let kasneje je napravila še doktorat. Na pragu druge svetovne vojne je z odprtjem lastne odvetniške pisarne uresničila svoje mladostne sanje, aktivno sodelovala v Osvobodilni fronti kot članica Komunistične partije, v svojem stanovanju skrivala Vido Tomšič, Vita Kraigherja in Edvarda Kardelja. Pri njej je bila javka za pošto CK ZKS. V času okupacije je kot pravnica rešila številne zaprte Slovence iz zapora ali konfinacije z lažnimi vlogami. Leta 1942 je bila z liberalci iz stranke Stara pravda pod vodstvom Črtomirja Nagodeta izključena iz partije. Nasprotovala je likvidacijam in nasilni revoluciji, a verjela v ideje, ki so obljubljale boljšo in enakopravnejšo prihodnost. Po vojni je polnila sodne dvorane kot odvetnica političnih nasprotnikov nove oblasti in že leta 1947 prišla v konflikt z njo. Očitali so ji kršenje kulturnega molka, saj so leta 1943 na odru Drame uprizorili njeno komedijo Veliki mož, v ozadju pa je šlo za politični obračun, saj naj bi na procesih branila protirevolucionarne elemente in nasprotnike nove ljudske oblasti. Prepovedali so ji odvetniško delo, jo izključili iz Društva slovenskih pisateljev in kmalu je pristala v zaporu. Po kratki svobodi in delu na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti jo je Uprava državne varnosti spet zaprla in poslala na družbeno koristno delo v taborišče Ferdreng pri Kočevju. Kot odvetnica je rehabilitacijo dočakala leta 1954, kot pisateljica pa šele v sedemdesetih letih 20. stol., zato je veliko njenih del ostalo v rokopisu. Bila je izjemna borka za pravičnost in človečnost ter izredno cenjena odvetnica, ki je utirala pot številnim ženskam v tem poklicu. Že pred vojno se je uveljavila kot pisateljica, ustvarjala je črtice, drame, komedije, librete, povesti in romane, navdih pa črpala iz resničnega življenja. Svoje najuspešnejše delo Neznani storilec je napisala v treh mesecih leta 1939, da bi izpodbila stavo, češ da noben Slovenec ne zmore napisati kriminalke. Kot moški, ujet v ženskem telesu, je bila zaradi videza deležna mnogih obrekovanj. A se zanje ni menila, rajši je govorila: »Kdor govori za mojim hrbtom, se z mojo ritjo pogovarja.« Ljubila je ženske in se zaljubljala vanje. Med prvimi je utirala pot družbenemu sprejemanju drugačnosti. Leta 1976 je bila znova sprejeta v Društvo slovenskih pisateljev, že leto kasneje pa je umrla za rakom na prsih. »Hlače nosim, da lažje živim, v krilu mi je težko in Bog sam ve, zakaj je tako. Dolgo let si nisem upala biti jaz, zdaj pa sem in končno se nihče več za to ne zmeni.« O njej je bil leta 2006 posnet dokumentarni film Dober človek.

Na prejšnji strani:
Peter Škerl: cikel Ljubljana, Ljuba

HARMONIKARSKI KONCERT

Nada Breznik

9. aprila ob 19. uri boste lahko v Mestnem muzeju prisluhnili harmonikarskemu koncertu Franca Žiberta in Marka Hatlaka. Franc Žibert se po dolgih letih uspešne koncertne in profesorske kariere v Nemčiji rad vrača v Ljubljano. Na Slovenijo ga vežejo sorodstvene in prijateljske vezi in z velikim veseljem se je odzval povabilu, da po daljšem času nastopi v Ljubljani, v Mestnem muzeju, skupaj s svojim nekdanjim učencem Markom Hatlakom.

»Legendarnega harmonikarja in profesorja sem spoznal v Velenju leta 1994 na poletni šoli. Na urah je zahteval visok nivo, a je vedno prevladala njegova toplina. Koncertiral je v triu Viribus Unitis. Po njihovi zaslugi sem prvič zares slišal klasično muziciranje in tudi sodobno glasbo. Veliko mi pomeni, da bom oder po vseh teh letih lahko delil z gospodom Žibertom. To si štejem v veliko čast in verjamem, da bova priredila izjemen koncert,« je poudaril Marko Hatlak.

NA ROBU OTOKA

Miha Čelar

Moja predstava o jadranskem otoku Biševu je bila sprva idilična, pravzaprav fantastično-realistična, kot romani Mateta Dolenca. Ti so v meni prebudili občutke, ki sem jih poznal iz zgodnje mladosti, ko smo s starši hodili na morje, na majhen kvarnerski otoček.

Mateta Dolenca, ki je rojen in zaprisežen Ljubljančan, sem spoznal v Vesolju, malo znanem baru, ki pa je skupaj s klientelo nasledil legendarni Šumi. Mate je nekoč dejal, da je v morju našel vesolje, midva pa sva v Vesolju ponovno odkrila morje in se decembra 2015 odpravila na Biševo. Od otočanov sva izvedela, da otok umira. V sedemdesetih, ko ga je Mate odkril, je tam živelo še 60 prebivalcev, ob najinem obisku pa jih je bilo le še trinajst in država je otok prepustila turistični industriji. Ta je v tamkajšnjo Modro špiljo pripeljala tudi do 140.000 turistov letno in tako otok povsem ohromila. Takrat sva sklenila, da o Biševu ne bova posnela le filma, temveč morava najti način, da mu dejansko pomagava.

Da bi otoku pomagala kar se da hitro in učinkovito, sva z Matetom iznašla način, da zgodbo postaviva pred javnost. Biševo oz. iOtok, digitalni nadomestek za pravi otok, smo poustvarili v virtualni obliki in ga postavili na splet. Na interaktivni spletni strani **www.iOtok.eu** smo nato tri zimske mesece vsak teden v živo objavljali kratke dokumentarne zgodbe, ki so prikazovale borbo Biševljanov. Toda s pisateljem sva se odločila, da na spletu razkrijeva zgodbo le do glavnega zapleta, razplet in konec pa sva prihranila za film.

Film iOtok je trenutno na turneji po različnih krajih po Sloveniji.

23.
PRIPOVEDOVALSKI FESTIVAL
20.————————29.03.2020
© cankarjev dom | HomoNarrans

23. Pripovedovalski festival, ki bo potekal med 20. in 29. marcem 2020 v Cankarjevem domu in na drugih lokacijah v Ljubljani, prinaša pester izbor pripovedovalskih dogodkov za otroke in odrasle. **Produkcija:** Cankarjev dom in Zavod Homo Narrans.

www.pripovedovalskifestival.si

Foto: osebni arhiv

Prim. Matej Leskošek, dr. dent. med., in Ana Marija Bolčina

Ustna higiena in naše zdravje

Ana Marija Bolčina, 9. a razred Osnovne šole Ketteja in Murna v Ljubljani

Ustna higiena je ključna za zdravje celega telesa. V mesecu, ko obeležujemo svetovni dan ustnega zdravja, se kaže spomniti, kateri so najpomembnejši koraki za dobro ustno higieno. Še posebej, ker se je tekmovanje v ustni higieni začelo prav na naši šoli.

Če želimo zdrave zobe, jih moramo redno ščetkati, uživati moramo zdravo hrano in redno, vsaj enkrat na leto, obiskovati zobozdravnika. Tako se lahko izognemo nastanku kariesa in obolenju obzobnih tkiv. Zobe naj bi si redno ščetkali vsaj dvakrat na dan po dve ali tri minute z zobno pasto, ki vsebuje fluor. Z zobno nitko ali medzobnimi ščetkami nato očistimo še medzobni prostor, v katerega ščetka ne seže. Tako namreč očistimo zobne obloge na vseh petih zobnih ploskvah in ustavimo škodljivo delovanje bakterij.

Več ko je bakterij, hitrejši so procesi razkrajanja. Zato je pomembno, da s čiščenjem preprečujemo lepljenje bakterij na zob. Če je površina zoba čista in gladka, se bakterije težje prilepljajo in nalagajo na zobno površino. Če pa je ustna higiena nepravilna, lahko izkusimo posledice: nastanek zobnega kariesa in obolenje obzobnih tkiv. To strokovno imenujemo paradontalna bolezen in se pogosteje pojavi v odrasli dobi.

A samo ščetkanje, kot rečeno, ni dovolj. Poskrbeti moramo tudi za zdravo hrano. Zdravo prehranjevanje vsebuje raznoliko, pestro prehrano z veliko sadja in zelenjave, ogljikove hidrate, beljakovine, zmerno količino maščob, zadostno količino tekočine in zmerno količino soli. Za žejo je najboljša voda.

Z napotki za dobro ustno higieno in s pravilno prehrano naj bi se seznanili že otroci. Za oblikovanje zdravega načina življenja so ključni starši, saj otroci dobre navade izoblikujejo doma. A pomembno vlogo ima tudi šola, skupaj z zdravstvenimi ustanovami.

Ljubljana je v drugem krogu izbora za EVROPSKO PRESTOLNICO KULTURE 2025!

Ljubljana2025
Evropska prestolnica kulture
Kandidatka

Konec februarja je dvanajstčlanska komisija za izbor izbrala štiri mesta, ki se bodo do decembra potegovala za naziv EVROPSKA PRESTOLNICA KULTURE 2025, med njimi tudi Ljubljano. Trud je poplačan, delo na spreminjanju mesta in regije s kulturo se nadaljuje – in tega se neznansko veselimo!

Od leta 2016 so se odvili zanimivi procesi premisleka mesta, njegovih vrednot in pričakovanj občank in občanov. Javne razprave, mreženja, številne analize in premisleki na področju kulture pa tudi na področjih izobraževanja, sociale, varovanja okolja, zdravja, turizma in znanosti so odstirali vedno večje razvojne ambicije. Zadnje leto sta ob tem vzbrstela refleksija policentričnega razvoja glavnega mesta in širši premislek razvoja regije. Ob tem so se sprostile izredno prodorne in kreativne zamisli, ki so očitno tudi mednarodno žirijo prepričale, da Ljubljana misli resno. Veliko teh idej najdete v naši prijavni knjigi, ki jo najdete na: **epk.ljubljana.si/sl/kul-novice/ljubljana-je-solidarna-in-solidarnost-je-prihodnost**.

Zato bomo resno delali tudi naprej.
Že danes pa bomo veseli odzivov na kandidaturo na EPK2025@ljubljana.si.

Le tako bomo na koncu najboljši!

Ljubljanske glavce

Slovensko narodno gledališče Opera in balet Ljubljana je osrednje nacionalno glasbeno in baletno gledališče, ki je kot kranjsko Deželno gledališče svojo pot začelo leta 1892. Pri njih na programu najdete dela iz sodobne in klasične glasbeno-gledališke umetnosti. V SNG Opera in balet domujeta tako kar dve umetnosti: balet in opera! Vsako operno in baletno predstavo spremlja tudi živa glasba – orkester, ki ga vodi dirigent.

Sprašujemo vas: Kako pravimo prostoru za orkester pod odrom?

Izmed vseh pravilnih odgovorov, ki bodo prispeli do **31. 3. 2020** na **ljubljanske.glavce@gmail.com**, bomo **izžrebali dobitnico ali dobitnika dveh vstopnic za ogled izbrane predstave SNG Opera in balet**. Nagrajenec bo vstopnico prevzel na blagajni Opere in baleta na Župančičevi 1.

Pravilni odgovor na februarsko vprašanje se glasi: Piščal je izdelana iz **stegnenice** jamskega medveda. Dobitnica družinske vstopnice za ogled stalne in občasne razstave v Narodnem muzeju Slovenije je: Zarja Zvonc. *Čestitamo!*

Leta 1979 se je šolska zobozdravnica dr. Tatjana Leskovšek Denislič odločila, da bo na Osnovni šoli Ketteja in Murna v Ljubljani začela tekmovanje o umivanju zob. Zobozdravnica in sestra sta nenapovedani prišli v razred in testirali čistost zob učencev s posebnimi tabletkami, ki obarvajo obloge, in rezultate ocenjevali s točkami. Rezultate sta pisali na posebno tabelo, na koncu leta sta točke sešteli ter nagradili zmagovalni razred.

Zobozdravnica je idejo za tekmovanje dobila, ko je videla, da si otroci niti pred zobozdravniškim pregledom niso umivali zob, obenem pa je veliko otrok imelo gnile zobe. Razlike v umivanju zob pred tekmovanjem in po njem so bile zelo velike in v letih 1983 in 1984 se je tekmovanje začelo hitro širiti po celi Sloveniji.

Zdaj je to vseslovensko tekmovanje in se izvaja že 37 let. Vanj so vključeni razredi od prvega do petega razreda. Še vedno poteka nenapovedano med poukom. Ob zaključku šolskega leta je zmagovalni razred nagrajen na regijskih prireditvah, zmagovalci pa so povabljeni na prireditev, ki poteka v dvorani Tivoli v Ljubljani.

Z uvedbo tekmovanja je dr. Tatjana Leskovšek Denislič močno izboljšala ustno higieno osnovnošolcev po vsej Sloveniji. Prejela je tudi odlikovanje predsednika republike leta 2006 in plaketo Mestne občine Ljubljana leta 2002. Slovenija je leta 2000 prejela svetovno nagrado IAPD (International Association of Paediatric Dentistry).

Vodenje tekmovanja za zdrave in čiste zobe je nato prevzel njen sin prim. Matej Leskošek, dr. dent. med., ki je zaposlen kot zobozdravnik v ambulanti OŠ Ivana Cankarja na Vrhniki in je tudi vodja zobozdravstva ZD Vrhnika ter član Izvršnega odbora stomatološke sekcije SZD.

FACA LETA 2019

POGUMNI OTROCI, KI SI DRZNEJO SANJATI

dr. Sonja Merljak Zdovc, Časoris

Bil je smeh, bile so solze, bila je glasba, bile so besede. V Predsedniški palači smo veliko lepega povedali in veliko lepega slišali. Kaj ne bi, če pa smo podeljevali priznanja faca leta 2019, s katerim v Časorisu počastimo otroke, ki spreminjajo svet okoli sebe.

»Face leta 2019 so otroci, ki izstopajo, ki imajo poseben talent, ki so navdih mladim pa tudi starejšim,« je povedala voditeljica prireditve, osmošolka **Taja Zidanšek**. Med njimi so tako umetniki kot raziskovalci, znanstveniki in misleci, poslovneži in dobrodelneži.

In kdo so dobitniki priznanj faca leta 2019?

Faca januarja je Simon Štiblar. Skromen fant iz Prekmurja kljub svojim posebnim potrebam ali prav zaradi njih rad navezuje stike prek družbenih omrežij. S svojo prisotnostjo na omrežjih in v medijih pomaga drugim sprejemati in razumeti osebe z avtizmom. Srečo vidi v malenkostih, ki jih drugi hitro spregledajo. Vesel je že, denimo, kadar mu poštar prinese novo majico, skodelico ali vsaj račune, s katerimi lahko sodeluje v nagradni igri.

Faca februarja je Kristjan Veber. Ko opazi stisko drugih, vedno ponudi svojo pomoč. Že kot dijak Gimnazije Celje – Center je pripravil številne dobrodelne dogodke. Samo lani je, ker je bilo leto 2019 in ker je bil tudi sam star 19 let, pripravil 19 različnih dobrodelnih akcij.

Faca marca je Andrei Morozov. S programiranjem je pri 13-ih letih zaslužil prvih 120 evrov, sedaj pa izumlja nove koristne pripomočke. Med drugim je razvil elektronsko kresničko, ki varuje otroke v prometu. Svojo poslovno idejo je predstavil tudi kot eden od desetih štipendistov Fundacije za ustvarjalne mlade, kjer so iskali najboljšo globalno odgovorno idejo in najuspešnejši mladinski startup.

Faca aprila je Kaja Miglič Pirkmaier. Navdušena ljubiteljica filma je sooblikovala letošnji 4. mednarodni filmski festival Kinotrip – mladi za mlade. To je festival, ki ga oblikujejo mladi in se dotika tem mladostništva. S ponosom lahko rečemo, da to ni le filmski festival, ampak delo, ovito v nešteto lepih spominov in doživetij, je po festivalu dejala Kaja.

Faci maja sta Mihela Božič in Jerneja Trošt. Skupaj z drugimi učenci in učenkami Osnovne šole Draga Bajta iz Vipave sta raziskovali, kako so nekoč na Primorskem preživljali počitnice. S trudom in požrtvovalnostjo jim je uspelo raziskovalno delo, ki odkriva del bogatega in pestrega življenja staršev in starih staršev. Ugotovitve sta v imenu vseh sodelujočih predstavili na srečanju mladih zgodovinarjev Slovenije.

Faca junija je Simon Trussevich. Na svoji osnovni šoli je uspešno izpeljal dvoletni projekt Demokracija v šoli. Pod okriljem projekta so mladi izpostavili nekatere pomanjkljivosti trenutnega izobraževalnega sistema na državni in lokalni ravni, znotraj šole pa jim je marsikaj uspelo tudi popraviti in izboljšati.

Face julija in avgusta so Rock Ivančki. Mladi pevci in pevke so najprej naredili čisto svoj komad, ga vsi skupaj zarockali na velikem odru, nato pa v prvih poletnih dneh posneli še videospot Rockajmo za naš planet. Sedaj rockajo na različnih prireditvah po vsej Sloveniji in svoja sporočila o prijaznosti in miru ter o skrbi za okolje učinkovito širijo skozi glasbo.

Faca septembra je Manica Kužner. Ker so volkovi njena najljubša žival, je njihovo življenje najprej raziskovala v raziskovalni nalogi. Poleti, ko se je v Sloveniji veliko razpravljalo o nevarnosti, ki zaradi volkov preti ljudem, se je pogumno pridružila skupini, ki spremlja število volkov, tako da izzovejo njihovo tuljenje, saj je želela te skrivnostne živali še bolje spoznati.

Faci oktobra sta sestri Katarina in Rebecca Agius Jager. Šolali sta se v Sloveniji, v Združenih državah Amerike, trenutno pa sta v Moskvi. Povsod sta opazili, da so številni njuni vrstniki v duševni stiski. Da bi pomagali blažiti njihovo stisko oziroma da bi jih spodbudili, naj poiščejo pomoč, ki jo včasih nujno potrebujejo, sta se pridružili akciji Svetovne zdravstvene organizacije ob svetovnem dnevu duševnih bolezni, letos namenjeni preventivi pred samomori, in izvedli akcijo #40sekund.

Face novembra so Adriana Golub, Samo Medic in Mina Ravbar. Trije prijatelji, ki se poznajo že iz vrtca, so se kot čisti začetniki v debatiranju, pisanju esejev in reševanju zanimivih nalog v angleščini najprej uvrstili na regionalno tekmovanje v svetovnem pokalu znanja na Nizozemskem in tam bili tako uspešni, da so nato odpotovali še na turnir šampionov na univerzo Yale v Ameriki. Pri tem velja dodati, da svetovni pokal v znanju ni običajno tekmovanje, ampak je hvalnica učenju, saj spodbuja sodelovanje, interdisciplinarno razmišljanje in motivira sodelujoče, da v sebi najdejo talente, za katere še niso vedeli.

Faca decembra pa je Štefi Dravecz, osmošolka iz Porabja na Madžarskem. Sodelovala je pri pripravi prve otroške oddaje Porabski mlajši. V njej so učenci dvojezične šole iz Gornjega Senika poslušalce popeljali v svet slovenske in porabske besede. Pokazali so, da otroci uspešno soustvarjajo zamejske vsebine v medijih in da jezik pri tem ni ovira.

Priznanja je nagrajencem izročil častni pokrovitelj izbora predsednik Republike Slovenije Borut Pahor.

Iskanje fac se nadaljuje tudi v letu 2020. Če poznaš otroka, ki navdihuje, nam piši, in z veseljem ga bomo predstavili – morda bo prav on prejemnik priznanja faca leta 2020!

ČASORIS
moj prvi spletni časopis

MESEČNI NAPOVEDNIK
Otroci v mestu

KINODVOR
Program Cinemini prinaša izbor kratkih filmov za najmlajše gledalce. V aprilu bomo v sklopu festivala Kurja polt obiskali Afriko s filmskim dvojčkom Zgodbe malih ljudi.

MESTNA KNJIŽNICA LJUBLJANA
15.–22. 3., različne lokacije

MULTI-KUL-PRAKTIK: BRAZILIJA

Pridružite se nam na zanimivih, poučnih, zabavnih in tudi resnih dogodkih brazilsko zeleno obarvanega festivala.

HIŠA OTROK IN UMETNOSTI
21.–22. 3. od 10. do 22. ure

VIKEND FESTIVAL lutkovnega gledališča ob svetovnem dnevu lutkarstva, 3+

Različne brezplačne lutkovne predstave za otroke, mladino in odrasle

CANKARJEV DOM
22. 3. ob 18. uri

VEČER SREČNIH ZAČETKOV, zgodbe o nastanku sveta

Pripovedujeta: Minca Lorenci in Nejc Cijan Garlatti; vokal in glasba: Irena Z. Tomažin in Zvezdana Novaković

MUZEJ ZA ARHITEKTURO IN OBLIKOVANJE
22. 3. in 5. 4. ob 11. uri

NEDELJSKE USTVARJALNICE ZA OTROKE, 5–12 let

S pogovorom in zabavnimi učnimi pripomočki otroci spoznavajo temo razstave, nato pa z novim znanjem in veliko domišljije ustvarjajo lastne izdelke.

NARODNA GALERIJA
28. 3. od 10. do 12. ure

MULARIJO V GALERIJO, sobotna delavnica

Pomladne krajine iz papirnatih brisač. Prebujajočo pomladno naravo bomo na papirju sestavili s kaširanjem papirnatih brisač. Zanimive teksture bomo poudarili z akvareli.

MESTNI MUZEJ LJUBLJANA
28. 3. od 16.00 do 17.30

SO KNJIGE ZAKLADI?

Delavnica in interaktivno vodstvo po razstavi *Knjiga. Znanje. Razum.*

GLEDALIŠČE ANE MONRO
3. 4. ob 18. uri, Studio GAM

KAKO JE NASTAL SVET

Bumba bo pobrskal po svetovni zakladnici zgodb in mitov in v njej z vašo pomočjo iskal in izgubljal odgovore na večna vprašanja o nastanku sveta.

SLOVENSKA FILHARMONIJA
4. 4. ob 11. uri

KRALJESTVO GLASBE, 7+

Različni pojmi s področja glasbe in glasbene teorije – na domišljijski način

CENTER KULTURE ŠPANSKI BORCI
9. 4. ob 17. uri

Zavod EN-KNAP: OHO, 4+

Ko predstava otroško domišljijo spodbuja preko lahkotnega prehajanja med kratkimi, hudomušnimi prizori, se nam pred očmi izriše nekaj, kar bi lahko opisali kot mešanico nemega filma, risanke in gledališča.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
9. 4. ob 18. uri, premiera

Antje Damm: OBISK, 3+

Režija: Ivana Djilas

Zgodba o prijateljstvu med starejšo gospo Elzo in fantom Emilom. Njuno nepričakovano srečanje s toplino in barvami prijateljstva, ki presega generacijske okvire, napolni obe življenji.

PRIRODOSLOVNI MUZEJ SLOVENIJE
11. 4. od 11.00 do 12.30

POD KROŠNJAMI MOGOČNIH DREVES, delavnica

Spoznali bomo različne gozdne rastline in živali in ugotavljali, kako so povezane med sabo.

Foto: arhiv ŠILA/Društvo IMPRO

Nagrada za zmagovalca ŠILA tekme je slava ŠILA ekipe in bučen aplavz publike.

Postala sem mnogo bolj odprta in samozavestna

Ema Jeram

ŠILA – Šolska impro liga je program improvizacijskega gledališča, ki že od leta 1997 skrbi za gledališko udejstvovanje dijakov. O improvizaciji, vajah in tekmah ter tudi o osebni izkušnji s ŠILO sem se pogovarjala z Žanet Zakonjšek, članico ekipe Šolske impro lige na Gimnaziji Ledina.

Začniva najprej s tem, kaj sploh je improvizacijsko gledališče. Kako se razlikuje od običajnega?

Improvizirati v gledališču pomeni, da igralci nimajo vnaprej pripravljenega scenarija. Šele publika jim s predlogi določi vloge, okolje, situacijo. Improvizator upošteva določitve občinstva in čim bolj spretno odigra prizor, kjer jasno identificira sebe in svoj odnos do soigralcev, hkrati pa skrbi za to, da na odru čim bolje predstavi sicer imaginaren prostor.

V kolikšni meri se je improvizacije mogoče naučiti in koliko je tu že prirojenega talenta?

Improviziranja se seveda lahko nauči vsak. Gledališče je le eno od mnogih področij, kjer se ta spretnost uporablja, in menim, da je prav vsak med nami že uporabljal improvizacijo v vsakdanjih situacijah. Recimo takrat, ko se je zlagal ali ko se je slabo naučil besedilo za govorni nastop. Kljub temu ostajajo neke ravni, ki improvizatorje razdelijo na solidne, dobre in za umret dobre igralce. Nekateri so že rojeni z žilico za hitro in spontano odzivanje v nenapovedanih situacijah, drugi pa se lahko tega priučijo z različnimi tehnikami. V naši ŠILA ekipi imamo nekakšen tihi dogovor, da se v primeru trenutne odpovedi možganov na odru zaradi napetosti vsakdo lahko pretvarja, da je svetilka ali vrba žalujka.

Kako pa potekajo vaše vaje?

Vaje se vedno začnejo z ogrevanjem, da poženemo miselne procese. Pogosto se razgibamo z igro asociacij, »samuraji«, »lovljenjem«, imitiranjem oseb ali čustev in podobno. Preostanek vaje se nameni spoznavanju novih disciplin iz ŠILE in igranju pravih prizorov z dvema, tremi ali več igralci. Na koncu vsakega prizora dobijo igralci povratno informacijo, torej pohvalo in/ali kritiko ter predloge za izboljšave.

Kako izgledajo ŠILA tekme? Kakšen je način ocenjevanja?

Tekme potekajo običajno ob petih popoldne na odru Dijaškega doma Tabor. V

Foto: arhiv ŠILA/Društvo IMPRO

Lepo vabljeni na ploskanje in smeh ob izjemno zabavnih improviziranih prizorih!

parih se pomerijo štiri ekipe v treh različnih disciplinah, glede na kvaliteto prizorov pa publika in sodniki izberejo zmagovalni tim. Občinstvo glasuje za favorite s ploskanjem – ob velikem zadovoljstvu za oceno pet ploska na vso moč, ob neizpolnjenih pričakovanjih za oceno dve pa ploska komaj slišno. Zmagovalec se uvrsti v naslednji krog, vse dokler se ne znajde v samem finalu.

In kakšna je nagrada za zmagovalca?
Nagrada je slava ŠILA ekipe in bučen aplavz publike.

Katere kompetence razvija improvizacijsko gledališče? Kako ti te koristijo v vsakdanjem življenju?
Improvizacijsko gledališče razvija hitro razmišljanje, spontanost, zbija strah pred nastopom, krepi domišljijo, spodbuja izražanje obrazne mimike in telesnih kretenj ... Seveda te kompetence koristijo tudi na drugih življenjskih področjih, na primer pri javnem nastopanju in pri izražanju čustev v medsebojnih odnosih.

Kaj pa je tebe prepričalo, da si postala del ŠILE?
Zgledovala sem se po sestri, ki je pravi cvet avtentičnosti in spretnega obračanja besed. Kot taka je bila vedno privlačna figura v družbi in nikoli je ni bilo preveč strah poskusiti česa novega. V gimnaziji je, pričakovano, postala del ŠILA ekipe in jaz sem jo z veseljem hodila gledat na tekme. Kjub temu da sem bila takrat še precej tihe in sramežljive narave, sem vedela, da je sodelovanje pri improvizaciji moj rešilni obroč, ki mi bo pomagal stopiti iz cone udobja. Držala sem se svoje obljube in sedaj v četrtem letniku lahko rečem, da sem naredila troskok in postala mnogo bolj odprta in samozavestna.

Katere dogodke s ŠILA ekipo pripravljate v kratkem?
V gledališki dvorani Dijaškega doma Tabor bodo 20. marca ob 17.00 in 18.30 ter 3. aprila ob 17.00 potekali ŠILA podaljški pred vključitvijo v četrtfinale. Lepo vabljeni na ploskanje in smeh ob izjemno zabavnih improviziranih prizorih!

www.sila-impro.si

MESEČNI NAPOVEDNIK
Mladi na sceni

Impro liga
Impro liga, vseslovensko tekmovanje impro gledaliških skupin. Sezono 2019/20 zaznamuje šport in odnos med športom in kulturo.

22. 3. ob 20.00, CSK France Prešeren

Impro liga tekma: Impro Ljubljana vs. Pasji Kašelj

5. 4. ob 20.00, CSK France Prešeren

Impro liga tekma: Smeti vs. Okvrd

www.impro-liga.si

Gverila teater
10. 4. ob 20.00, Klub Gromka, Metelkova mesto

Improvizirana celovečerna predstava, ki črpa inspiracijo iz knjige Jonatan Livingston Galeb.

Ustvari dokumentarec 2020
16. 3. ob 17.00 se prične usposabljanje »Ustvari dokumentarec«, brezplačen program Socialne akademije za mlade, ki jih zanimata kritični pogled na družbo in multimedija.

www.socialna-akademija.si/ustvari-dokumentarec-2020

Delavnica: Povej delodajalcu
23. 3. ob 16.00, Knjižnica Otona Župančiča

Delavnica Povej delodajalcu, kdo si! je za mlade iskalce zaposlitve, ki jih zanima, kaj je to osebna znamka in kako jo lahko postopoma zgradijo.

www.inkubator40.si/povej-kdo-si

Spomladanska izmenjevalnica
21. 3. od 15.00 do 19.00, Mladi zmaji Bežigrad, Vojkova 73

Za osvežitev svoje omare vabljeni na spomladansko izmenjevalnico oblačil, modnih dodatkov, torbic in drugih delov garderobe.

Druženje pri Ljubi in Dragu
19. in 26. 3. ter 2., 9. in 16. 4. popoldan, Celovški dvori, Rakuševa ulica

Druženje in dogajanje pri Ljubi in Dragu, mobilnem mladinskem centru na obisku sredi soseske Celovški dvori. Zbiramo programske ideje, vtise mimoidočih, pijemo čaj, tuhtamo, snujemo in načrtujemo skupaj z mladimi.

Feministični bralni krožek Sestrovščine ponosnega delfina
17. 3. ob 19.30, Škratova čitalnica, Kersnikova 4

Tokrat beremo Angelo Davis: Women, Race and Class, 7. in 8. poglavje. Zaželene so predhodne prijave na **skratovacital@gmail.com**.
www.kudanarhiv.org

Feministični seminar
7. 4. ob 19.30, Trubarjeva hiša literature

Predavanje Jasmine Založnik o feminizmu v socialistični Jugoslaviji.

Delavnica reciklirano žongliranje
24. 3. ob 16.00, MC Vič

Ogledali si bomo cirkuško predstavo, kjer bodo namesto žonglerskih rekvizitov uporabili predmete iz kosovnega odpada. Po predstavi bo praktična delavnica.

Viška gledališka improvizacija
Vabljeni na delavnice gledališke improvizacije, ki bodo potekale pod vodstvom Domna Blatnika predvidoma ob četrtkih ob 19.00. Pričnemo v četrtek, 26. marca. Prijave na **mc.vic@nefiks.si**.

Nefiks karierne rešitve
V drugi polovici marca se začnejo delavnice za mlade brezposelne: Manager družbenih omrežij. Vsi, ki bi se nam pridružili, nam pišite na: **karierne.resitve@nefiks.si**.

Kolegice: LinkedIn delavnica
31. 3. ob 17.00, MC Vič, Tržaška 85

Čemu služi LinkedIn profil, kako ga uporabljati, kako oblikovati profil, ki bo odseval tvojo strokovnost, in kako z njim zgraditi mrežo kakovostnih kontaktov? Delavnica je namenjena mladim ženskam do 29. leta.

kolegice@nefiks.si

Zatiranje v Gromki: Ema
17. 3. ob 20.00, Klub Gromka

Ema Goldman, najpomembnejša predstavnica ameriškega anarhofeminizma in aktivistka prve polovice 20. stoletja. Predstava spodbuja h kritičnemu razmisleku o sistemu, v katerem živimo.

www.kolektiv-ziz.com/ZIZ/predstave/ema

Delavnice interaktivnega fizičnega gledališča
21.–22. 3., ULCA (podhod glavne železniške postaje)

Na dvodnevni delavnici boste spoznali osnove fizičnega gledališča in principe skupinskega gledališkega delovanja v javnem prostoru. Prijave do 19. 3. na **transformator.toslo@gmail.com**. Prijavnina: 40 € (dva dneva) in 20 € (en dan).
www.kudtransformator.com/aktualno

Zbiralna akcija rabljenih oblačil
Do konca marca še vedno poteka zbiralna akcija rabljenih oblačil za otroke in mladostnike. Rabljena in čista oblačila bomo v naših prostorih (Trg MDB 14) z veseljem sprejeli vsak delovni dan med 9.00 in 17.00. FB/MladinskoVIC

Izberi si kos za nov videz
7. 4. 2020 od 10.00 do 17.00, Mladinsko središče Vič

Po dvomesečni zbiralni akciji smo dobili pestro izbiro rabljenih oblačil za otroke, mladostnike in tudi odrasle. Pridite do nas in si izberite ravno prave kose oblačil zase. Vsa rabljena oblačila so na voljo brezplačno. FB/MladinskoVIC

Razgibajmo Ljubljano

Žiga Černe, Športna zveza Ljubljane, foto: **Dunja Wedam**

Plezalke na noge in gremo v steno!

Zmaga v boju proti dopingu!

Če še ne veste: Volkswagen Ljubljanski maraton ostaja čist. Organizatorji so prejeli rezultate protidopinške komisije lanskega dogodka, vsi odvzeti vzorci pa so bili negativni. Odvzetih je bilo dvanajst vzorcev. Volkswagen Ljubljanski maraton poleg zlate oznake (Gold label IAAF) ohranja torej tudi značko dopinško čistih maratonov, na kar je ekipa zelo ponosna.

Spodbuda: Nazaj v naravo

Vrata narave so se spet na stežaj odprla in zadihamo lahko s polnimi pljuči. Prezračite se vsaj petkrat tedensko po pol ure, pri čemer naj vam nekoliko naraste srčni utrip, postane toplo in ste vsaj petnajst minut malo zadihani.

Uradne priprave na letošnji maraton se bodo začele 31. marca z brezplačnim enournim srečanjem pri Koseškem bajerju in v parku Kodeljevo (**ljmaratonpriprave.si**).

Brezplačen javni prevoz športnikov

Registrirani športniki s statusom dijaka ali študenta imajo od 1. februarja pravico do brezplačnega prevoza od doma do krajev vadbe, tekmovanj in drugih aktivnosti, če imajo pravico do subvencionirane vozovnice za dijake in študente. Omenjeno ne velja za mestni promet, kot je na primer LPP. Pogoj za uveljavitev pravice je vpis v evidenco registriranih športnikov. Več informacij o upravičencih, postopku uveljavljanja pravice do brezplačne vozovnice za registrirane športnike in evidenci registriranih športnikov lahko najdete na **www.olympic.si**.

Koledar marčevskih prireditev

Lani smo v ljubljanski koledar rekreativnih dogodkov zajeli 1447 prireditev v 42 športnih panogah, ki jih je organiziralo 148 športnih klubov

Namig: Krepite vztrajnost

Trma vam pri rekreaciji lahko pride še kako prav. Če imate glavo »na pravem mestu«, seveda. Za to pa je potrebna tudi vadba za možgane, da se navadimo umiriti, se zbrati in si postaviti realne cilje. Vmesne cilje lahko dosegate tudi na organiziranih dogodkih, kjer nikoli ne boste sami, zraven pa boste marsikaj tudi doživeli.

Za objavo v glasilu Ljubljana ali v elektronskem tedniku Športni utrinki nam lahko novice pošljete na **info@szlj.si**, vprašanja pa lahko zastavite tudi po telefonu 01 434 72 91.

in društev. Neizčrpen vir podatkov na spletnem mestu **www.rekreacija.si** se je že dobro napolnil tudi za letos, v naslednjih tridesetih dneh pa bomo imeli v Ljubljani dvainpetdeset dogodkov. Izluščili smo nekaj najzanimivejših.

S hrbtenico ima težave veliko odraslih. Opremite se s koristnim znanjem o delovanju hrbtenice in praktičnimi vajami, ki vam jih bo na delavnici 20. marca pokazal in razložil tekaški trener Urban Praprotnik (**www.tekaskitrener.si**).

Svetovni prvak in rekorder Samo Jeranko bo 21. marca v bazenu na Fakulteti za šport pripravil tečaj potapljanja na vdih. Pridobljeno znanje in veščine vam bodo omogočili varno prosto potapljanje do globine dvajset metrov (**www.apnea.si**).

30. marca se udeležite tečaja gorništva za zahtevne kopne ture. Planinsko društvo Ljubljana Matica ga bo izvedlo v Turncu pod šmarnogorsko Grmado, zaključna tura za praktični prikaz pridobljenega znanja pa bo v kanjonu Glinščice (**www.pd-ljmatica.si**).

Planinski vestnik je del narodnega bogastva in kulturne dediščine

Planinski vestnik, najstarejša še izhajajoča slovenska revija, ljubitelje gora razveseljuje že 125 let, od časa Jakoba Aljaža. Njegova prva številka je kot glasilo Slovenskega planinskega društva v Ljubljani izšla 8. februarja 1895, skupaj s prvimi bralci pa je prisostvoval postavitvi Aljaževega stolpa na vrhu Triglava, se z njimi veselil prve koče na Kredarici, poročal o odprtju naših prvih poti v visokogorje ... in pozneje podoživljal drznost prvih plezalcev doma, ko je dozorel čas, pa tudi na najvišjih vrhovih sveta.

Nekaj zanimivosti o Planinskem vestniku:

- Prva številka revije je izšla 8. februarja, ki je naš največji kulturni praznik. To je bilo zgolj naključje, saj bi morala prva številka iziti že januarja.
- V vsem tem času se je zamenjalo le osem glavnih urednikov. Največ letnikov je uredil Tine Orel (30), najmanj pa Milan Cilenšek (1). Sedanji urednik Vladimir Habjan jih je uredil že 18.
- Vsi Planinski vestniki, zloženi na kup, merijo v višino že več kot štiri metre. Vse revije skupaj tehtajo 135 kg in obsegajo skoraj 60.000 strani. V njih je sodelovalo približno 11.000 avtorjev z več kot 40.000 članki.
- Februarska številka Planinskega vestnika ima zaporedno številko 1289. Trenutno vsako leto izide enajst številk, bila pa so tudi leta, ko je bilo po dvanajst številk ali pa le nekaj številk letno.
- Planinski vestnik je danes naš najpopolnejši planinski arhiv, saj od začetkov Slovenskega planinskega društva ni ostalo praktično ničesar. Ko so leta 1958 pogoreli prostori Planinske zveze Slovenije, je z njimi zgorelo tudi več kot 60 let starega arhiva.
- Revija je digitalizirana. Brez teže in težav je dostopna na **www.planinskivestnik.com**.

ZNANI LJUBLJANČANI O GIBANJU

Pomembna je tudi vzgoja

Andrej Pregelj, podpredsednik Športnega društva Sokol Bežigrad

Eno od imen Športnega društva Sokol Bežigrad, ki letos slavi 90-letnico delovanja, je bilo tudi Telesnovzgojno društvo Partizan. Pomembna se mi zdi beseda: vzgoja. Dobra vzgoja je namreč osnovna naložba v prihodnost vsakršne družbe, društva ali države.

V društvih imamo kar nekaj znanja in izkušenj in skupaj s starši naših telovadcev ugotavljamo, da smo v tem času bolj kot kdaj prej poklicani na pomoč pri vzgoji mladih, ki doma, v šoli ali drugje ne najdejo pravega življenjskega smisla. Zaradi prezaposlenih družin ali bega med družbena omrežja in virtualno resničnost lahko mladi postanejo nekako izgubljeni v resničnosti. Šport je ena od dobrih protiuteži tem »boleznim« modernega časa.

Nekateri starši in starejši člani sprejmejo društvo kot del življenja, kot del družine. Spoznavamo, da društvo niso le člani, ki redno poravnajo članarino, in plačani tuji vodniki, ampak je to lahko precej širši krog staršev in občanov. To so osebe, občani, ki cenijo, da v njihovi bližini deluje neko dobro društvo, in so pripravljeni v njem tudi sodelovati.

Tako v športnih društvih ne predajamo le športnih veščin, temveč si medsebojno krepimo duha, gojimo dobre odnose med vsemi člani in simpatizerji društva ter privzgajamo red, spoštovanje in solidarnost.

NASVET STROKOVNJAKA

Gremo v steno

Jurij Ravnik, trener in selektor slovenske paraplezalne reprezentance

V zadnjem času je športno plezanje postalo najdostopnejša panoga vzpenjanja. Je izrazito varna rekreacija, če le znamo pravilno varovati soplezalca in ustrezno uporabljati opremo, za kar bodo poskrbeli mnogi tečaji na plezalnih stenah. Je tudi težavnostno zelo prilagodljiva aktivnost: nizke, nekajmetrske stene ali večstometrske plezalne smeri v hribih. Težavnost se stopnjuje po ocenah, kar pomeni, da lahko na isti steni v isti dvorani plezajo tako vrhunski športniki kot otroci in starejši in celo gibalno ovirani. Vsak lahko najde primeren izziv. Plezanje je odličen šport za razvoj telesa in ohranjanje dobre kondicije, saj razvija gibljivost, fizično moč vseh mišičnih skupin ter občutek za ravnotežje in prostor.

Plezanje je danes dostopno tudi rekreativcem: v Ljubljani in drugod po Sloveniji je zraslo ogromno sten, kjer se vsakdo, tudi brez predznanja, lahko preizkusi v gibanju v steni. Naravnih plezališč je v Sloveniji veliko in so zgledno urejena in opremljena. A pozor! Preden se odpravite v naravo plezat samostojno, morate opraviti začetni tečaj plezanja, kjer vas bodo seznanili tudi z različnimi etičnimi in naravovarstvenimi pravili – zunanje stene vendarle niso telovadnica in v njih se pričakuje do narave in domačinov spoštljivo obnašanje. Vsi, ki v pomladanski želji po bolj zdravem in aktivnem življenju iščete rekreacijo, ki vam bo pisana na kožo in vas bo na lep, sončen dan spravila iz mesta v bolj zeleno pokrajino, poskusite plezanje!

V Ljubljani lahko začnete v eni od umetnih sten: visoka stena se nahaja v Plezalnem centru Ljubljana na Pesarski cesti, nizki balvanski dvorani pa lahko obiščete na Bolder Sceni na Magistrovi ulici ali v Balvaniji na Vojkovi cesti. Naravnih plezališč je v Sloveniji prek 100 in vsakdo bo našel kakšno, ki bo ustrezalo njegovemu stilu in sposobnostim. Kaj še čakate? Plezalke na noge in gremo v steno!

Plezalni centri so dodana

Pogovor z Urhom Čehovinom, trenerjem športnega plezanja

Miha Štamcar, foto: **Miha Fras**

Urh Čehovin je nekdanji trener slovenske reprezentance v športnem plezanju in legenda balvanskega plezanja.

Športno plezanje se je razvilo iz prostega plezanja, ki sta ga v Slovenijo prinesla Iztok Tomazin in Borut Bergant konec sedemdesetih let prejšnjega stoletja.

Prosto plezanje je popolnoma prevzelo predvsem Tomazina, ki je hitro dobil veliko posnemovalcev, kot so Franček Knez, Janez Skok, Lidija Painkiher, Tadej Slabe, Andrej Kokalj, Nuša Romih, Tomo Česen, Srečo Rehberger in Ines Božič. Razvoj tekmovalnega športnega plezanja se je začel v osemdesetih letih prejšnjega stoletja, prvo mednarodno tekmovanje pa je bilo organizirano leta 1985 v Bardonecchi pri Torinu. Štiri leta pozneje so bile prve tekme za svetovni pokal v težavnostnem plezanju, hitrostno plezanje so uvedli leta 1998, leto pozneje še balvansko. V njem na naravnih balvanih blesti tudi Urh Čehovin, 42-letni Ljubljančan. Veliko njegovih balvanskih problemov še nima ponovitve. V njegovi zbirki je več kot dvajset balvanskih problemov z oceno Fb 8a+ ali več, tudi legendarni The End v Starem gradu pri Zalogu z oceno Fb 8c.

Z Urhom Čehovinom sva se dobila – kje drugje kot v Bolder Sceni, ki jo je tudi sam pomagal ustvariti. Ker je veliko na poti, sva potrebovala kar nekaj časa, da sva se uskladila za termin pogovora. Presenetila me je predlagana zgodnja ura, saj je bila sobota. Toda pozneje sem ugotovil, da je bil že ob deveti uri dogovorjen za trening z Izraelcem Orom Minielyjem, ki se pripravlja na novo sezono.

Zanimanje za športno plezanje je v zadnjem času vse večje. Kje se to še najbolj odraža?

Včasih smo bili slovenski plezalci v športnem plezanju bolj v ozadju, v zadnjem obdobju pa smo v tem športu postali velesila. Zdaj je tudi svet spoznal, da delamo zelo dobro, da imamo veliko znanja in da z majhnim bazenom naredimo veliko, kar se jim zdi neverjetno. Mislim, da je podobno tudi v drugih športih. Ker imamo zdaj v športnem plezanju tudi dobre plezalne centre, je zanimanje za nas še toliko večje. Ena od idej je organizacija mednarodnih kampov, tako da bi tekmovalci hodili k nam trenirat. Z avstrijskim trenerjem Ingom Filzwieserjem želiva svoje znanje predajati naprej, kajti če znanje, ki ga imaš, ohranjaš le zase, nisi nič naredil. Moraš ga dati naprej, kajti le tako lahko tudi kaj pridobiš.

Se vlaganje v plezalne centre posredno splača tudi glavnemu mestu Slovenije?

Če drugega ne, se to pozna na številu nočitev, kajti ljudje so začeli v Ljubljano hoditi tudi zaradi športnega plezanja. Mislim, da je čas še za kakšno dvorano, saj so takšni plezalni centri dodana vrednost za mesto. Trenutno so v Ljubljani štirje, poleg Bolder Scene so še v Štepanjskem naselju, Balvanija na Vojkovi cesti in Športnoplezalni klub Andreja Kokalja. Določene stvari smo si med centri razdelili, vsi smo prijatelji, delamo za dobro drug drugega. Zavedamo se, da če bo imela Balvanija dobre plezalce, bomo imeli vsi nekaj od tega: več ko bo plezalcev, bolje bo za vse. Plezanje je nasploh šport, ki ima v primerjavi z drugimi športi zelo malo osipa, tako da je zdaj v plezališčih že gneča, in če bo šlo tako naprej, zdajšnje kapacitete ne bodo zadostovale.

To najbrž govorite iz lastnih izkušenj. V mlajših letih ste trenirali gimnastiko – kako to, da ste se preusmerili v plezanje?

Gimnastika je po mojem odlična osnova za športno plezanje. Pa tudi sicer je gimnastika za otroke zelo primerna, saj dobijo koordinacijo, gibljivost, občutek za telo ... S plezanjem pa sem se spoznal bolj ali manj naključno, privabila me je

vrednost za mesto

prijateljica, ki je hodila na alpinistični tečaj v PD Ljubljana Matica. Ker sem bil majhne rasti, sem imel težave v eni od smeri, ki bi jo moral preplezati v razkoraku, zato sem se je lotil z druge strani, ki je bila ocenjena na VII-, česar takrat seveda nisem vedel. Takrat so videli, da imam talent, in ko so na OŠ Jarše naredili umetno steno, sem zapustil gimnastiko in alpinizem ter se preusmeril v športno plezanje.

Dolga leta ste bili del slovenske reprezentance. Kako to, da ste se od reprezentance poslovili prav takrat, ko so športno plezanje sprejeli v družino olimpijskih športov?

V reprezentanci sem bil deset let in prišel je čas za nove izzive. Občutek imam, da če sem nekje predolgo, začnem stagnirati, zato sem ocenil, da je bolje, če se umaknem. Mislim, da sem dal vse od sebe, in prav je, da novi ljudje prinesejo novo energijo. Vesel sem, da je športno plezanje postalo olimpijski šport, vendar mi več kot olimpijska medalja pomeni to, da je Janja Garnbret lani zmagala na vseh tekmah v balvanskem plezanju za svetovni pokal. To je skorajda nemogoče ponoviti.

> “ Zdaj je tudi svet spoznal, da delamo zelo dobro.

Slovenija je vedno imela vrhunske plezalke in plezalce, toda prav Janja Garnbret je naredila pravi bum v športnem plezanju.

Res je. Danes ljudje vedo, da obstaja športno plezanje, vedo tudi, da obstajajo tri discipline, Slovenci pa smo po naravi takšni, da če imamo dobre rezultate, smo tako ali tako vedno zraven. Dejstvo je, da smo tudi v preteklosti imeli odlične plezalke, ki so bile vse po vrsti vrhunske, denimo Martina Čufar, Maja Vidmar, Natalija Gros ali Mina Markovič, ampak ne spomnim se, da bi bile tako prepričljive, kot je Janja. Tudi v mednarodnem merilu ni bilo še nobene plezalke, ki bi bila v preteklosti tako dobra. Ko je bila še mladinka, so komentatorji zanjo dejali, da je dekle, ki nikoli ne pade. Vse smeri vedno spleza do vrha. Ima zelo zanimiv karakter, vedno je zelo realna in pragmatična, predvsem pa hitro rešuje probleme in ne komplicira. Vse težave rešuje na preprost način in zagotovo bo na olimpijskih igrah med največjimi kandidatkami za medaljo.

Njeni uspehi so tudi velika reklama za samo športno plezanje, ki je primerno tako za najmlajše kot tudi za starejše. In kaj nekdo, ki bi se želel ukvarjati s športnim plezanjem, poleg volje še potrebuje?

Nekdo, ki pride v našo dvorano, kjer imamo balvane, ne potrebuje prav veliko. Dovolj je, da ima s sabo plezalke, vrečko za magnezij, majico in hlačke. In to je to. Najprej mu pokažemo, kako se pleza, kako se pade na blazino, na kaj moramo biti pazljivi. Za težavnostno plezanje je malo bolj komplicirano, ker je treba več pozornosti nameniti tudi varnosti, zato vsakemu najprej predlagamo, da se včlani v alpinistično društvo, kjer naredi začetni tečaj plezanja. Traja največ dva meseca, naučijo pa te osnove vseh vrvnih tehnik, osnove plezanja, osnove varnosti, kako varovati drug drugega, na kaj je treba paziti. Če to delaš pravilno, je potem ta šport zelo varen, če pa delaš narobe, je zelo nevaren. Ampak tudi pri težavnostnem plezanju oprema ni tako zelo draga. Ob vsem prej omenjenem potrebujete še pas, vrv in komplet za vpenjanje, kar skupaj pomeni približno 500 evrov.

Omenili ste, da obstajajo tri discipline športnega plezanja. Katere so glavne značilnosti in razlike?

Pri hitrostnem plezanju je smer ves čas ista, postavljena je bila pred približno 15 leti, tekmovalcem je zelo všeč in se nič ne spreminja. Stena je visoka 15 metrov, svetovni rekord je 5,48 sekunde, kar je približno tri metre na sekundo. Malo bolj zahtevno za razumevanje, a še vedno zelo preprosto, je težavnostno plezanje. Stena je visoka od 15 do 17 m, v naravi tudi do 40 m, in višje ko prideš, boljši si. Če na vrh priplezata dva ali več, odloča čas.

Najbolj zakomplicirano od vseh treh disciplin pa je balvansko plezanje. Tu imamo vrhove in cone. Za končno odločitev odloča število preplezanih vrhov, nato število doseženih con, potem pa še, v kakšnem številu poskusov je plezalec te vrhove oziroma cone dosegel. V kvalifikacijah je običajno pet balvanskih problemov, v finalu so štirje. V kvalifikacijah je treba probleme preplezati v petih minutah, v finalu v štirih.

LJUBLJANSKI PLEZALNI CENTRI

V Športnoplezalnem klubu Andreja Kokalja plezajo že od leta 1993. So ena prvih plezalnih šol v Sloveniji, klub so registrirali leta 2003. Vodja šole je Andrej Kokalj, profesor športne vzgoje, trener športnega plezanja, alpinistični inštruktor in glavni organizator Državnega srednješolskega prvenstva v športnem plezanju.
Vadbe plezanja izvajajo na Osnovni šoli Valentina Vodnika, Gimnaziji Šiška in Škofijski klasični gimnaziji.
www.plezanje-kokalj.si

Plezalni center Ljubljana je svoja vrata v zelenem predelu Štepanjskega naselja odprl decembra 2013. Namenjen je izključno športnemu plezanju in z njim povezanim dejavnostim. Je največji in najsodobnejši športnoplezalni objekt v Sloveniji. Plezalcem ponuja 1280 m² plezalnih površin z visokimi (do 17 metrov) in balvanskimi (nizkimi) stenami s smermi različnih težavnostnih stopenj. Plezalni center Ljubljana je vsekakor prostor za tiste, ki jih je plezanje že zasvojilo, za resne tekmovalce in tudi za tiste, ki bi se radi plezalnih veščin šele naučili.
www.plezalnicenter.si

Leta 2015 so na Vojkovi ulici 58 odprli Balvanijo – balvanski plezalni center, ki ima več kot 350 m² plezalnega terena, po katerem do vrha vodi več kot dvesto različnih plezalnih poti in več kot 5000 plezalnih oprimkov. V Ljubljano je prinesel koncept modernih plezalnih centrov iz tujine, kjer so se trendi v zadnjih letih obrnili močno v smer kakovostne komercialne ponudbe programov in infrastrukture.
www.balvanija.si

Marca lani so v nekdanji proizvodni hali grelnikov Gorenje Tiki v bližini športnega parka Šiška odprli okoli 1000 m² plezalnih površin za otroke, rekreativce in tekmovalce na najvišji ravni. V Bolder Sceni so stene z barvno določenimi smermi (več kot dvesto jih načrtujejo), stena za trening, žargonsko opredeljena šutalnica z nepreštevno oprimki, smer pa si plezalec izbere sam.
www.bolderscena.si

Iz Ljubljane na Vrhniko po Jakobovi poti

Rok Kušlan, foto: **Dunja Wedam**

Pohodništvo je stara stvar, le da ji tako pravimo šele nekaj desetletij, včasih pa so temu rekli romanje. Če smo natančnejši, je pohodništvo pravzaprav romanje, le da ima namesto božjepotnih vzgibov rekreativne.

Tokrat bomo romarji tudi mi, saj bomo pod noge vzeli eno najstarejših romarskih poti v Evropi. Že od 10. stol. namreč verniki obiskujejo grob sv. Jakoba v Santiagu de Compostela v španski Galiciji. Ta običaj je bil živ tudi pri nas, o čemer govori Prešernov sonet Marsktéri romar gre v Rim, v Kompostélje. Današnji izlet bomo začeli v Mestnem logu in se po Jakobovi poti preko Ljubljanskega barja podali na Vrhniko.

Z mestnega avtobusa linije 1D izstopimo na postaji Zgornji Log in gremo nekaj korakov proti severu do križišča Ceste v Gorice in Sive poti. Tam že zagledamo rumene školjke in puščice, markacije Jakobove poti, ki nas bodo spremljale na današnjem pohodu. Zavijemo levo na Sivo pot in nato spet levo na Cesto v Zgornji Log. Nadaljujemo proti jugu, kjer nas pred koncem Ceste v Zgornji Log rumena puščica usmeri rahlo desno na kolovoz. Od tod naprej ni težav z orientacijo, saj je pot res dobro označena. Kmalu spet stopimo na asfalt in po njem topotamo še dober kilometer proti JZ, nato pa na T križišču zavijemo levo in po petdesetih metrih spet desno proti JZ, kjer se za nekaj časa poslovimo od asfalta. Hodimo po tipični barjanski krajini ob vznožjih osamelcev Veliki vrh in Dobčenica, prečimo potok Drobtinka, nato počasi pridemo do Notranjih Goric. Potem pa le stopimo na Mavsarjevo cesto, po kateri prečkamo železniško progo, in v središču Notranjih Goric zavijemo levo na Podpeško cesto. Tu si lahko privežemo dušo, saj v nadaljevanju prav veliko možnosti za to ne bo.

Nadaljujemo po podpeški cesti proti Podpeči, in ko prečkamo Kušljanov graben, stopimo desno na kolovoz, ki vodi ob železnici proti Ljubljanici. Še preden jo dosežemo, pridemo do njene stare struge, ob kateri Jakobova pot zavije desno. Hodimo ves čas ob stari strugi, ki naj bi ostala brez vode, ko so Emonci preusmerili tok Ljubljanice proti Podpeči zaradi transporta podpeškega kamna v Emono, a ta hipoteza po prepričanju nekaterih geologov ne drži. Premik struge naj bi bil po njihovo posledica tektonike. Po približno dveh kilometrih kolovoz zavije desno preko struge, mi pa nadaljujemo naravnost po blatni stezi, kjer v vsej polnosti doživimo Barje tudi ob suši, ob visokih vodah pa brez škornjev sploh ne bomo nič opravili. Po slabem kilometru ponovno prigazimo na nekoliko trdnejši kolovoz in po njem dosežemo aktualno strugo Ljubljanice. Tu nekje so pred dvajsetimi leti našli rimski mejnik med mestnima območjema Emone in Akvileje (današnjega Ogleja) in tu je še danes meja med občinama Brezovica in Vrhnika.

Pri zaselku Kamin, do katerega pridemo po slabem kilometru, je bil v antiki verjetno pristan, na osamelcu Gradišče pri Bevkah pa rimska naselbina. Toda najdbe na tem območju segajo celo v bakreno dobo. Med zanimivejšimi je najdba keltskih srebrnikov, ki so jih v začetku osemdesetih let našli otroci. Tako ploščati »kamenčki« so se jim zdeli nadvse pripravni za žabice in kar nekaj jih je končalo v Ljubljanici, preden so prišli pred oči odraslih, ki so se zavedali njihove vrednosti.

Pri Kaminu puščici kažeta tako naravnost kot desno. Naravnost vodi opcijska pot, ki onkraj potoka Zrnica zavije desno in nas pelje proti Blatni Brezovici, a ni vzdrževana, zato jo odločno odsvetujem. Brv preko potoka je namreč povsem dotrajana in prehod čeznjo je milo rečeno hazardiranje. Zato pri Kaminu zavijemo proti Bevkam, in ko pridemo v vas, na prvem križišču zavijemo levo proti Blatni Brezovici, do katere bomo po asfaltu topotali nadaljnji kilometer. Glavna cesta se nato vzpne v vas na osamelcu, Jakobova pot pa zavije levo, da ob vznožju osamelca pride do cerkve svetega Jakoba. Četudi je za nami že dolga pot in bi nam nadaljevanje naravnost prihranilo približno kilometer pešačenja, pa le napravimo ta ovinek. Pri cerkvi je nadvse prijetna klop, na kateri si odpočijemo ob pogledu na zahodni del Ljubljanskega barja, v nadaljevanju pa gremo še mimo slikovitih kozolcev, na katere so Blatenčani sila ponosni. Nadaljujemo skozi vas in po glavni cesti do Sinje Gorice ter od tam pod avtocesto do Vrhnike, kjer se na glavni avtobusni postaji vkrcamo na avtobus linije 47. Opisana pot od nas terja najmanj 5 ur hoda.

Po Ljubljani z vlakom

Mira Vanovac, Slovenske železnice

Vlak je okolju najbolj prijazen način prevoza, brez zastojev in nepotrebnega iskanja parkirnega mesta. Potovati z vlakom je preprosto, varno, ugodno in udobno. Tudi po mestu, in sicer z mestno vozovnico.

Z dnevno ali mesečno vozovnico za območje Ljubljane se lahko neomejeno vozite z vlaki znotraj ljubljanskega mestnega območja, med šestnajstimi postajami: Ljubljana, Polje, Zalog, Vodmat, Rakovnik, Lavrica, Tivoli, Dolgi most, Brezovica, Litostroj, Stegne, Vižmarje, Medno, Brinje, Ježica in Črnuče.

Mestna dnevna vozovnica velja za neomejeno število voženj v enem dnevu, mestna mesečna vozovnica pa velja za neomejeno število potovanj v mesecu, za katerega je izdana in še prvi delovni dan v naslednjem mesecu. Za dnevno vozovnico boste odrasli odšteli 2,20 evra, otroci od 6. do 12. leta pol manj, otroci do 6. leta pa se vozijo brezplačno. Mesečno vozovnico pa si odrasli lahko pridobijo za 35,20 evra, otroci od 6. do 12. leta 17,60 evra, za otroke do 6. leta pa je tudi ta brezplačna. Kupiti jo je mogoče na vseh potniških blagajnah. Če vstopite na vlak na postaji ali postajališču, kjer vozovnice ni mogoče kupiti, jo lahko kupite pri sprevodniku na vlaku.

Vse podrobnejše informacije o voznem redu, cenah, dodatnih ponudbah in o vsem, kar vas še zanima, dobite na najbližji železniški postaji, na **www.slo-zeleznice.si** in **potnik.info@slo-zeleznice.si.**

Posadimo sadno drevo ali jagodičevje

Vanes Husić, agronom, Gaia klub

Pomlad je primeren letni čas za sajenje sadnih dreves. Glavno vodilo je, da zemlja ne sme več zmrzovati. Ponavadi izberemo sadno sorto, ki nam je všeč po okusu, pozorni pa moramo biti na to, ali je sorta odporna proti boleznim in na kakšno osnovo je cepljena.

Prvi korak je odstranitev travne ruše. Nežno jo odstranimo z lopato ter pustimo ob strani, da bomo potem z njo pokrili prostor okoli drevesa. Z lopato izkopljemo okroglo jamo s premerom 80 cm in globino 40 cm.

Sadike lahko kupimo v loncu ali z golimi koreninami. Če imamo lonec, izkopljemo jamo za globino lonca plus 5–10 cm. Premer jame pa mora biti za tri lonce ali trojno širino korenin. Pri sadiki z golimi koreninami pazimo, da je cepljeno mesto 10–15 cm nad zemljo.

Po dnu nasujemo plast ekološkega organskega gnojila in ga pokrijemo s plastjo zemlje. V loncu se korenine močno razrastejo in prepletejo med sabo. Ker rastejo v krogu po obliki lonca, lahko rastlino zadušijo. Zato preden koreninsko grudo vstavimo v sadilno jamo, s škarjami raztrgamo zunanje koreninice.

Drevo s koreninami vstavimo v mrežo proti voluharju. Lahko uporabimo še dodatno mrežo, ki zaščiti deblo pred zajci in ostalo divjadjo. Dodamo močan, impregniran kol za oporo. Previdno ga zapičimo v tla med koreninami.

Preostalo zemljo zmešamo z dvema pestema organskega gnojila in drevo zasujemo. Par centimetrov pod robom jame zemljo okoli drevesa potlačimo s čevljem in ga tako učvrstimo. Potem okoli posajenega drevesa položimo nazaj travno rušo.

Drevo zalijemo z nekaj litri vode, da se gnojilo raztopi in se zemlja oprime korenin. Odvečne, polomljene veje odrežemo s škarjami in zamažemo s cepilno smolo. Tako pospešimo celjenje rane in preprečimo vdor bolezni v drevo.

Čeprav je sadika na novo posajena, je pametno opraviti prvo sadjarsko škropljenje. Z bakrovim pripravkom uničimo bolezni, z oljnim pa odženemo morebitne škodljivce. Obe sredstvi sta ekološki in tako primerni za uporabo v urbanem okolju.

Jagodičevje v urbanem vrtu

Ribez je podalpska rastlina, izvira iz našega domačega okolja. Je zelo enostaven za vzgojo. Poznamo črni, rdeči in rumeni ribez ter bližnjo sorodnico kosmuljo. Obstajajo pa tudi križanci, kot je josta: črni ribez in kosmulja. Zelo enostavno jih razmnožujemo s potaknjenci, ki so praktično zastonj. Pri rezi starih grmov narežemo enoletne poganjke dolžine 15–20 cm. V rahlo

zemljo naredimo luknjo in vanjo previdno vtaknemo vejico tako, da sta vsaj dva brsta v luknji in dva nad njo. Višek odrežemo in nežno zagrnemo luknjo, tako da ne poškodujemo brstov. Kupljeno sadiko pa posadimo tako, kot je rasla v lončku. Vedno pazimo, da je koreninski vrat v zemlji in poganjki izraščajo iz zemlje.

Pri vsem grmastem jagodičevju so osnove za rez enake. V enem grmu imamo 12–15 poganjkov, med katerimi kolobarimo. To pomeni, da imamo nekaj 6-letnih, 5-letnih itd. in nekaj enoletnih poganjkov. Pri zimski rezi enostavno odstranimo najstarejše poganjke tako, da jih izrežemo iz zemlje. Veje, ki se drgnejo druga po drugi ali so pregoste v sredini grma, izrežemo ali skrajšamo. Izjema je črni ribez, pri katerem izrezujemo poganjke, starejše od 4 let, vendar jih ne krajšamo, saj ima škodljivca – steklokrilko, katere ličinka uniči poganjke in tudi cel grm.

Maline se hitro širijo in lahko postanejo nadloga na vrtu, zato jih je najbolje pri sajenju omejiti. To naredimo tako, da jim ustvarimo gredico iz betonskih robnikov. Ne pozabimo na oporo, ki mora biti visoka 2 m. Rez naj bo takšna, da je en poganjek na 10 cm. Kaj in kdaj porezati, nam pove narava sama. Kar se posuši, odrežemo. Če je zgornji del rastline posušen in so spodaj zeleni popki, odrežemo do njih. Ko pa se posuši celotna rastlina, jo izrežemo iz zemlje, ne puščamo čepov.

SO LAHKO INVAZIVNE TUJERODNE RASTLINE UPORABNE?

Odstranjene invazivne tujerodne rastline v Sloveniji trenutno kompostiramo ali sežigamo, s pilotnim projektom predelave v papir na polindustrijski ravni pa smo v Ljubljani že dokazali, da jih je mogoče tudi koristno uporabiti. Na razstavi so predstavljene vsebine in rezultati evropskega projekta **APPLAUSE – od škodljivih do uporabnih tujerodnih rastlin z aktivnim vključevanjem prebivalcev**, v okviru katerega raziskujemo, kako invazivne tujerodne rastline uporabiti kot surovino za izdelke in storitve z višjo dodano vrednostjo.

Vabljeni na razstavo v **Steklenem atriju Mestne hiše!**

Ko Emonec sreča Emonko

Branko Čeh, Srednja zdravstvena šola Ljubljana

Z ZNANJEM IN S SRCEM DO ZDRAVJA
SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA LJUBLJANA

Ljubezen je ustvarjalna sila vsakdanjega življenja. Iz nje je nastalo vse, kar imamo danes in kar z ljubeznijo ustvarjamo za prihodnje rodove. Njej so posvečene največje umetnine v zapisani besedi, glasbi, arhitekturi, slikarstvu, kiparstvu in filmu.

Za ljubezen in občutke zaljubljenosti so krivi možgani. Možgani so povezani z živčnimi celicami, ki so prepredene po celem telesu in sporočajo o dogajanju v njem. Informacije po živčnih celicah potujejo v obliki električnih impulzov. Te impulze možgani predelajo v misli in občutke. Električni impulzi pa se na poti do možganov lahko ojačajo ali oslabijo, saj so živčne celice med seboj povezane z živčnimi prenašalci, v katerih sodelujejo biokemične snovi. Ravno te substance odločajo, ali se pojavi občutek zaljubljenosti ali ne. Najgosteje so živčne celice prepredene v organih, ki jih imenujemo čutila.

Signali v možganih se bodo močno ojačali, če bo bližnja oseba imela lep videz (oko), spregovorila z žametnim glasom (uho), oddajala privlačen vonj (nos), imela čudovit dotik (koža) in slasten okus (jezik). Človeku, ki išče sočloveka, pa informacije, ki mu jih sporočajo čutila, niso dovolj. Vzbudijo mu zanimanje, a v njem je težnja, da ga želi spoznati še na duševnem, duhovnem in družbenem področju njegovega bivanja. Za vse to pa je potrebno veliko časa, zato pravimo, da ljubezen na prvi pogled ne obstaja. Obstaja samo v ljubezenskih romanih, v resnici pa prvi pogled lahko pomeni samo zaljubljenost, ki je povod za zanimanje za to osebo in morda uvod v ljubezen do nje. Torej, ko Emonec sreča Emonko, se ne zgodi nič, dokler pri gospodični ne vzpostavi zanimanja, ki vodi v dolgotrajen proces spoznavanja. Šele tako se začne pisati nova ljubezenska zgodba v Emoni.

Dijakinje Srednje zdravstvene šole Ljubljana so opisale občutke zaljubljenega človeka. Pravijo, da so to lepi občutki, si srečen in pozabiš na učenje, ves čas razmišljaš o tisti osebi in se počutiš, kot bi pojedel svežo žemljo iz pečice. Oči zasijejo, usta začnejo momljati, načrtovane besede pa v hipu izpuhtijo, ko stopimo pred izbrano osebo. Biti zaljubljen pomeni, da imaš osebo v srcu. Tudi ko gre vse narobe, si vesel, saj veš, da je ta oseba vedno nekje zate. Človek, ki je zaljubljen, vidi svet v močnejših barvah. Vse dijakinje govorijo o močnih občutjih, ki jih možgani dobijo iz čutil, pa tudi o tem, koliko časa je potrebnega, da nekoga spoznaš.

Ljubljana je inteligentno mesto

Besedilo in foto: **Staša Bizjak**

Paolo, London, Velika Britanija
Ljubljano sem obiskal več kot stopetdesetkrat. Spomnim se je že od leta 1983, ko sem delal na fakulteti v Devinu. Kulturo nekega naroda spoznaš po njegovih straniščih in kuhinji. Menim, da ima Ljubljana najlepšo tržnico na svetu. Resno mislim. Tudi njen javni WC je vedno zgledno urejen. Ljubljana je inteligentno mesto. Če samo pomislim, da je bilo tukaj najdeno najstarejše leseno kolo z osjo na svetu. Danes sem se zbudil ob štirih zjutraj, ker sem želel doživeti mesto brez ljudi. Tromostovje, pogled na Ljubljanski grad, Plečnikove arkade. Vse te premice in čiste linije so edinstvene. V Ljubljani imam dobre prijatelje. Sodelujem tudi s Hišo eksperimentov.

Eunbyeol in Yeongyu, Buyeo, Južna Koreja
V vsakem korejskem vodiču o vašem mestu piše, da je treba poskusiti surovo mleko na ljubljanski tržnici. Dober okus ima in čisto malo nama ga je še ostalo. Potem sva odšli na grad, kjer sva opazovali rožnat sončni zahod.

Camila, Sao Paulo, Brazilija
Slovenijo sem si zapomnila – ne boste verjeli – po najboljših gobah, kar sem jih kdaj jedla. Tako okusne in sočne so. Verjetno je kriva dobra zemlja in pravi klimatski pogoji.

Matt, Calgary, Kanada
Matt na svojih potovanjih za sabo pušča male ploščate kamne, ki jih pobarva v barvah zastave obiskane države. Na hrbtni strani je zapis v angleščini: »Če najdeš ta kamen, ga fotografiraj, prestavi drugam in, prosim, objavi sliko na Instagramu pod oznako #mattbornemann. Hvala.« Kamen sem našla na Starem trgu, naredila, kot je pisalo, nato pa kontaktirala mladega Kanadčana in ga prosila za vtise o Ljubljani.
Zelo dostopno mesto, ki ga turist lahko raziskuje brez posebnega napora. To je velika prednost pred ostalimi prestolnicami.

Lulu, Washington, ZDA
V Slovenijo sem prišla zaradi prijateljev v Novem mestu. Včeraj sem si ogledala Bled. Ne znam opisati vseh doživetih lepih občutkov. Tudi Ljubljana je poglavje zase. Majhno, tiho mesto, kjer ni preveč turistov. Se motim? Morda sem prezgodaj vstala.

Nathania, Natasha, Nicholaus, Bali, Indonezija
Začetek januarja smo si izbrali zato, ker vemo, da je mrtva sezona super, ni turistične gneče. Ko hodimo po Ljubljani, se zdi, kot da je mesto samo za nas. Pri nas je ljudi zelo veliko in človek se mora nenehno umikati mimoidočim. Da o prometu niti ne govorimo. Ko smo si malo prej naročili kavo v lokalu in ko smo pogledali okrog sebe, so z nami bili sami domačini. Dober občutek.

Tanja in Zrinka, Zadar, Hrvaška
V zgodnjih jutranjih urah se je poln avtobus odpeljal iz Zadra. Vsi smo prišli, da bi si ogledali Ljubljano. Veliko nas je tukaj prvič. Ura je šele pol desetih, nama pa se zdi, da sva že vse videli (smeh). Zdaj greva na grad, popoldne pa gremo v BTC.

Alex, Bremen, Nemčija
Trenutno sem na študentski izmenjavi v Celovcu. Sodelujem pri reportažnem filmu o marginalnih skupinah. Danes imam prost dan. Na zemljevidu sem pogledal, katero mesto je blizu in ima dobro avtobusno povezavo. Ljubljana je izstopala. Malo sem tudi melanholičen, ker pogrešam punco, in Ljubljana se mi zdi primerno mesto za celjenje ran.

Paolo

Eunbyeol in Yeongyu

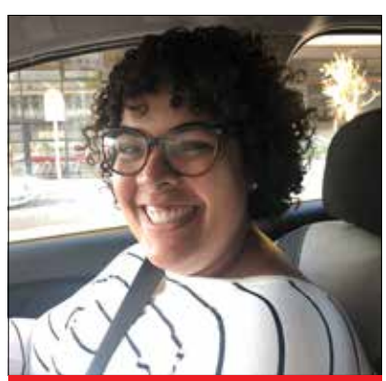
Camila

Matt

Lulu

Nathania, Natasha in Nicholaus

Tanja in Zrinka

Alex

Delo Mestnega sveta

Poročilo z 11. seje Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana

Veronika Sorokin

Sprejeti dokumenti na 11. seji (3. 2. 2020)

Svetnice in svetniki so sprejeli več različnih predlogov: predloga poslovnih načrtov družbe Javno podjetje Parkirišča in tržnice ter družbe ŽALE Javno podjetje, d. o. o., za leto 2020, osnutek odloka o zbiranju komunalnih odpadkov v Mestni občini Ljubljana ter osnutek o ustanovitvi strokovno-posvetovalnega telesa za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. ● Sprejeli so tudi več predlogov, med drugim o potrditvi načrtov upravljanja Zelene promenade in Promenade ob nabrežjih Ljubljanice za obdobje 2020–2025. ● Sprejeli so tudi več dopolnjenih osnutkov odlokov o občinskih podrobnih prostorskih načrtih.

Glavni poudarki razprave

Pri predlogu **poslovnega načrta družbe ŽALE, d. o. o.,** se za leto 2020 ocenjuje, da bo približno 59 % prihodkov na osnovi tržnih dejavnosti. Svetniki in svetnice so večinoma pohvalili poslovni načrt, kadrovsko krepitev in povečano število investicij. Predstavnik javnega podjetja ŽALE je ob dvomu svetnice iz Levice Urške Honzak glede uporabe škodljivih biofarmacevtskih sredstev zatrdil, da v podjetju ŽALE že od leta 2006 ne uporabljajo nobenih herbicidov, insekticidov ali fungicidov. Daljša razprava je sledila ob **Odloku o zbiranju komunalnih odpadkov**. Svetnik dr. Dragan Matić (SMC) je menil, da so globe za nepravilno rokovanje z odpadki neusklajene z izreki odločb, svetnica Maša Kociper (SAB) pa je poudarila, da bi bilo

NAPOVEDNIK DOGODKOV V ČETRTNIH SKUPNOSTIH

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
ČS BEŽIGRAD			
Prve setve	Delavnice se lahko udeležite vsi, ki si želite pridobiti nova znanja in izmenjati izkušnje z drugimi vrtičkarji. Predaval bo Vanes Husić.	Ponedeljek, 16. 3., ob 16. uri	Vrtički na Vojkovi
Tečaj in vadba iz tai chija in quigonga	Tai chi je veščina krepitve vitalne življenjske energije, ki se še posebej obnese kot protistresna vadba. Igor: 041 430 650	Ob ponedeljkih in četrtkih ob 17.30	Belokranjska 6
Začetni tečaj joge	Vabljeni na osnovni tečaj joge, primeren za vse generacije. Lena Meh: 040 166 391, Jošt Derlink: 040 458 409	Ob ponedeljkih ob 18.30 in ob torkih ob 8.15	Belokranjska 6
Terapevtske delavnice in predavanja	DAM je društvo za pomoč osebam z depresijo in anksioznimi motnjami ter njihovim sorodnikom in podpornim osebam. dam@nebojse.si	Ob torkih od 18. do 20. ure	Vojkova 1
Folklorna skupina Pušelc	Vabilo novim članom folklorne skupine Pušelc, pridružite se jim, veselo bo. DU Boris Kidrič, kontakt: 031 864 377	Ob sredah od 14.30 do 18.00	Belokranjska 6
Revitalizacija	Revitalizacija z društvom Tolmun je namenjena starejšim občanom, da se spet pripravijo na nove izzive. Igor: 041 430 650	Ob torkih in četrtkih od 9.30 do 11.00	Belokranjska 6
Knjižnica REČI	Knjižnica REČI je izposojevalnica najrazličnejših predmetov za prosti čas, ki deluje po vzoru klasične knjižnične izposoje. Jošt Derlink: 040 458 409	Ob ponedeljkih in sredah od 16. do 19. ure	Belokranjska 6
Srečevalnica KO RK Bežigrad	Vabljeni na praktične, ustvarjalne delavnice in srečanja. Mesečni program: www.rdecikrizljubljana.si/sl/SRECEVALNICA Več informacij, prijave: 040 871 589, info@rdecikrizljubljana.si	Ob torkih od 10. do 12. ure	Smoletova 16
Šola zdravja	Vabljeni na različne delavnice, kjer se boste naučili izdelovati različne okraske, voščilnice, oblikovali papir itd. Gospa Olga: 031 853 258	Ob ponedeljkih od 8.30 do 12.00	Vojkova 1
Globine ženske duše	Predavanja, pogovori in ustvarjalne delavnice, ki temeljijo na knjigi Ženske, ki tečejo z volkovi; Urška Ajdišek in Mojca Leben. Obvezne prijave: 041 806 533 oz. etnikaljubljana@gmail.com	Ob ponedeljkih od 8.30 do 12.00	Vojkova 87
Ko spregovorijo sanje	Analiza sanj z Urško Ajdišek, pomen sanjskih simbolov, kaj nam sporočajo in kako si lahko z njimi pomagamo. Obvezne prijave: 041 806 533 ali etnikaljubljana@gmail.com	Ob sredah od 18. do 21. ure	Vojkova 87
Spominčica – skupina za samopomoč	Skupino za samopomoč vodijo strokovnjaki z večletnimi izkušnjami in je namenjena svojcem, ki skrbijo za osebe z demenco v domačem okolju.	Vsako prvo sredo v mesecu ob 18. uri	Luize Pesjakove ulica 9
Plesne dejavnosti za seniorje	Društvo etnične kulture RITMI PLANETA se ukvarja s popularizacijo plesno-gibalne kulture v promociji zdravja in preventivno pred nevrodegenerativnimi obolenji. Irina Stankovič: 070 188 072	Ob ponedeljkih ob 12.00 in četrtkih ob 12.30	Belokranjska 6
Šola zdravja – telovadba na prostem	Telovadijo na prostem, v vsakem vremenu. Skupino sestavljajo mladi, starejši, bolehni in invalidni.	Vsak dan ob 7.30	Park literatov
Prstomet	Člani DU Boris Kidrič vabijo vse zainteresirane, da se jim pridružijo pri družabni in rekreativni igri. Maja: 031 818 803	Ob ponedeljkih in četrtkih ob 15. uri	Belokranjska 6
Plesni večeri za občane	Na plesnih večerih se naučite novih plesov ali utrdite že usvojene plesne korake. Od 21. februarja do 24. aprila 2020.	Ob petkih ob 19.30	Belokranjska 6
ČS CENTER			
Moč in pomen števil – numerologija	Predstavitvena delavnica: Moč in pomen števil skozi prizmo numerologije.	Sreda, 25. 3., ob 17.30	Zarnikova 3
Posvoji punčko in reši otroka	Slovenska fundacija za UNICEF vabi na delavnice izdelovanja/šivanja punčk iz cunj, s tem zbirajo sredstva za cepljenje otrok v državah v razvoju.	Ob sredah ob 10. uri	Štefanova 11
Srečevalnica	Vabljeni na brezplačna srečanja in delavnice ročnih del – pletenje, kvačkanje, klekljanje, ki jih organizira RK Slovenije, OZ Ljubljana.	Ob torkih ob 16. uri	Rozmanova 12
Telovadba za starejše	RK Slovenije, OZ Ljubljana organizira telovadbo za starejše. Vabljeni.	Ob torkih ob 14.30	Rozmanova 12
Delavnica preprečevanja padcev v starosti	Pridružite se preventivnim predavanjem in izmenjavi izkušenj za varno starost brez poškodb.	Vsak tretji četrtek ob 10.15	Rozmanova 12
Čaj ob petih – srečevalnice	Humanitarno društvo Nikoli sam vas vabi na tedenska druženja, pogovor, delavnice in igre ob čaju in sladkem prigrizku.	Ob torkih od 15. do 19. ure	Štefanova 11
Merjenje krvnega tlaka	Brezplačno merjenje krvnega tlaka in splošni nasveti glede vzdrževanja krvnega tlaka. Organizira HD Nikoli sam.	Vsako prvo sredo od 17.30 do 19.30	Zarnikova 3
Petje OM	Skupinska meditativna tehnika je primerna za vse, sedi se na stolih. FB: OM Chanting Slovenija ali www.bhaktimarga.si	Ob ponedeljkih ob 18. uri	Štefanova 11
Čustvarjalne sobote	Otroci in starši, vabljeni na ustvarjalne delavnice, na katerih boste preko ustvarjanja spoznavali čustva, krepili hvaležnost in prijateljstvo. Delavnice vodi Nina Mlakar.	Vsako prvo soboto v mesecu ob 10. uri	Štefanova 11
Energijsko svetovanje in delavnica	Delavnica Občuti energijo reiki z vajami. Po delavnici prejmete tudi nasvete in vaje kot pomoč za lajšanje težav. Obvezne prijave na: nikolisam@outlook.com	Vsako prvo sredo v mesecu ob 17. uri	Zarnikova 3
ČS ČRNUČE			
Srečevalnica Črnuče	Vabljeni na praktične, ustvarjalne delavnice in srečanja. Mesečni program: www.rdecikrizljubljana.si/sl/SRECEVALNICA Več informacij, prijave: 040 871 589, info@rdecikrizljubljana.si	Vsak četrti torek v mesecu ob 17. uri	Dunajska cesta 367
ČS DRAVLJE			
Prireditev ob dnevu žena in materinskem dnevu	Društvo upokojencev Podutik in Četrtna skupnost Dravlje vabita na prireditev ob dnevu žena in materinskem dnevu.	Petek, 27. 3.	Podutiška 130
Kompostiranje in organsko gnojenje	Predavanja se lahko udeležite vsi, ki si želite pridobiti nova znanja in izmenjati izkušnje z drugimi vrtičkarji. Predaval bo Vanes Husić.	Torek, 17. 3., ob 16. uri	Draveljska 44
Plesne vaje za ljubitelje plesa v paru	Vaje so namenjene ljubiteljem plesa v paru, dobrodošli ste tudi tisti brez plesnega partnerja. Info in prijave: plesvparu@gmail.com, 031 360 340, www.showtime.si *članarina/vadnina in prostovoljni prispevki	Ob torkih in četrtkih ob 12. uri Ob petkih ob 17. uri	Draveljska 44
Plesne vaje	Člani plesne skupine DU Dravlje radi plešejo in nastopajo ter se pri tem zelo zabavajo. Vabljeni, da se jim pridružite. DU Dravlje, plesna skupina: mimica.herakovic@gmail.com	Ob ponedeljkih, sredah, četrtkih in petkih ob 9. uri	Draveljska 44
Šola zdravja – skupina Ljubljana Dravlje	Kadar dežuje, telovadijo v telovadnici v domu. Poleg telovadbe jih združuje prijateljstvo in klepet ob jutranji kavici in kozarcu vode.	Vsak delovnik ob 8. uri	Draveljska 44
ČS GOLOVEC			
Šola zdravja – skupina Štepanjsko naselje	Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem. Telovadba je namenjena vsem generacijam. Dobijo se na športnem igrišču med Parmsko ulico in Mercatorjem.	Vsak delovnik ob 8. uri	Parmska ulica
Srečevalnica KO RK Štepanjsko naselje	Vabljeni na praktične, ustvarjalne delavnice in srečanja. Mesečni program: www.rdecikrizljubljana.si/sl/SRECEVALNICA Več informacij, prijave: 040 871 589, info@rdecikrizljubljana.si	Vsak tretji torek v mesecu ob 17. uri	Litijska cesta 38
KO RK Štepanjsko naselje	Meritve krvnega tlaka, holesterola in sladkorja v krvi.	Vsak tretji torek v mesecu ob 16. uri	Litijska cesta 38
ČS JARŠE			
Z energijsko medicino do vitalnosti	Delavnice o izboljšanju počutja, krepitvi imunskega sistema, omilitvi glavobola, nespečnosti ter umirjanje v trenutkih stresa.	Sreda, 18. 3., ob 18. uri	Kopna pot 6

za zagotovitev večjega nadzora na tem področju treba uvesti več manjših zbirnih centrov. Svetnica Ida Medved (SDS) je predlagala uvedbo rednega mesečnega čiščenja zabojnikov za biološke odpadke v poletnih mesecih.

Seja se je nadaljevala z razpravo o načrtih upravljanja Zelene promenade od Kongresnega trga s parkom Zvezda vzdolž Vegove ulice z Narodno in univerzitetno knjižnico do Trnovskega mostu, Rimskega zidu na Mirju in Promenade ob nabrežjih ter mostovih Ljubljanice za obdobje 2020–2025. Svetnica dr. Asta Vrečko (Levica) je pohvalila uspešno **nominacijo za vpis Plečnikove Ljubljane na Unescov seznam svetovne kulturne in naravne dediščine** in poudarila, da bi bilo treba v teh delih mesta omejiti svetlobne oglaševalske aplikacije. Župan Zoran Janković se je pri tej točki odzval na pomislek svetnika Gregorja Slabeta (SDS) glede realnosti finančne konstrukcije: zatrdil je, da so bili vsi načrti odobreni na podlagi skrbno izdelanih projektov.

Pri obravnavi dopolnjenega osnutka Odloka o **občinskem podrobnem prostorskem načrtu Jurčkova - zahod** v Četrtni skupnosti Rudnik je podžupan Janez Koželj v zvezi z načrtovanjem tamkajšnje mikrososeske 16-ih stanovanjskih objektov pripomnil, da sta dva niza stanovanjskih hiš načrtovana na skoncentriranem območju parkirnih površin in da bi bilo treba razmisliti o vsaj enem urejenem stanovanjskem trgu, namenjenem druženju stanovalcev. Zelo pozitiven pa je bil glede pripravljenega Odloka o **občinskem podrobnem prostorskem načrtu stanovanjske cone Zadobrova**, ki jo je ocenil za zgleden primer zaokrožene gradnje stanovanjske soseske v predmestju Ljubljane, z dobrim izkoristkom zemljišča, zagotovljenim osrednjim prostorom za druženje in z izpolnjenimi pogoji za zasebnost stanovalcev.

Svetniška vprašanja in pobude z odgovori Mestne uprave

Mestnega svetnika mag. Marka Koprivca (SD) je zanimalo, kako se rešuje **pomanjkanje parkirnih površin v večjih stanovanjskih soseskah**. Iz Službe za lokalno samoupravo so mu odgovorili, da so že pred leti začeli aktivnosti za izgradnjo podzemnih garaž, ki bi vsaj delno omilile težavo, vendar je realizacija zastala predvsem zaradi nerešenih lastninskih vprašanj. Poleg tega je gradnja podzemnih garaž dopustna le pod pogojem, da se s tem ne zmanjšujejo s prostorskim aktom predpisani faktorji odprtih in zelenih površin, njihova uporaba pa ne sme ogrožati zdravja, bivanja, dela in počitka ljudi v okoliških objektih. Svetnica

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
Medgeneracijsko ustvarjalno druženje	Ustvarjanje različnih ročnih izdelkov in medgeneracijsko druženje. Material in ideje za ustvarjanje vsak prinese s seboj. Vstop prost.	Ob petkih od 10. do 13. ure	Perčeva 22
KO RK Nove Jarše	Meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola v krvi.	Vsak drugi ponedeljek v mesecu ob 16. uri	Kvedrova 32
Srečevalnica KO RK Zelena jama	Vabljeni na praktične, ustvarjalne delavnice in srečanja. Mesečni program: www.rdecikrizljubljana.si/sl/SRECEVALNICA Več informacij, prijave: 040 871 589, info@rdecikrizljubljana.si	Vsak prvi in tretji četrtek v mesecu od 10. do 12. ure	Perčeva 22
Šola zdravja – skupina Nove Jarše	Telovadba je namenjena vsem generacijam. Kadar dežuje, je telovadba v telovadnici. Olga Pušnik: 040 299 048	Vsak delovnik ob 7.30	Športno igrišče, Jarška 44
Šola zdravja – skupina Šmartno	Telovadba je namenjena vsem generacijam. Kadar dežuje, je telovadba v pokritem delu igrišča. Zlata Zajec: 031 465 521	Ob delovnikih ob 8. uri	Nogometno igrišče Šmartno
ČS MOSTE			
Odstranjevanje invazivnih rastlin	Delovna akcija odstranjevanja invazivnih rastlin. Točna lokacija in ura dogodka bosta objavljeni na spletni in FB strani ČS Moste.	Torek, 24. 3.	
Osrednja čistilna akcija ČS MOSTE	Na tržnici Moste bo predavanje o preventivi proti tigrastemu komarju, kjer bo praktična delavnica, kako izdelati domači repelent in pasti za tigraste komarje. Zbrali se bodo na dveh lokacijah.	Torek, 7. 4., ob 9. in 16. uri	Zaloška 55 ob 9. uri in Nove Fužine 40 ob 16. uri
KO RK Fužine – meritve	Meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola v krvi. Opomba: MERITVE SO BREZPLAČNE LE ZA ČLANE DRUŠTVA!	Vsako prvo sredo v mesecu od 10. do 12. ure	Preglov trg 15
Srečevalnica KO RK Fužine	Vabljeni na praktične, ustvarjalne delavnice in srečanja. Mesečni program: www.rdecikrizljubljana.si/sl/SRECEVALNICA Več informacij, prijave: 040 871 589, info@rdecikrizljubljana.si	Ob sredah ob 10. uri	Preglov trg 15
Srečevalnica	Vabljeni na praktične, ustvarjalne delavnice in srečanja. Mesečni program: www.rdecikrizljubljana.si/sl/SRECEVALNICA Več informacij, prijave: 040 871 589, info@rdecikrizljubljana.si	Vsako sredo ob 10. uri	Preglov trg 15
ČS POLJE			
Pozdrav pomladi	Vsako leto otroci in vzgojitelji iz vrtca Pedenjped pozdravljamo pomlad. Tokrat z ljudskimi pesmimi, plesi in igrami.	Četrtek, 26. 3., ob 17. uri	Zaloška 267
Predavanje Invazivne tujerodne rastline	Na predavanju boste spoznali nekatere invazivne tujerodne rastline, ki se razraščajo v Ljubljani, in kako jih lahko uporabimo. Predava Petra Sladek z Biotehniške fakultete. V sredo je predavanje v prostorih ČS Polje, v četrtek pa v Centru Zalog.	Sreda, 25. 3., ob 17. uri in četrtek, 26. 3., ob 17. uri	Polje 12 (sre) oz. Zaloška 267 (čet)
Jutranja telovadba za starejše	Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na redno tedensko vadbo za razgibanje celega telesa. Več info: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. e-mail zalog@dca-ljubljana.org	Ob ponedeljkih, torkih, četrtkih in petkih ob 8. uri	Zaloška 267
Chi gong in EFT za starejše	Chi gong je starodavna kitajska zdravilna tehnika, tehnika EFT pa je oblika psihološke akupresure. Več info: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. e-mail zalog@dca-ljubljana.org	Ob torkih ob 9.30 (EFT) in sredah ob 8. uri (chi gong)	Zaloška 267
Urjenje spomina za starejše	Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na vaje za ohranjanje in krepitev spomina, koncentracije, sposobnosti za reševanje problemov, besednih spretnosti, domišljije in logičnega mišljenja. Več info: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. e-mail zalog@dca-ljubljana.org	Ob petkih ob 10. uri	Zaloška 267
Tečaj angleškega jezika	Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na začetni in nadaljevalni tečaj angleščine in konverzacijo. Več info: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. zalog@dca-ljubljana.org	Vsako sredo ob 11.30 in vsak petek ob 9.30	Zaloška 267
ČS POSAVJE			
Skupinski plesi z Vrtnico	Druženje ob plesu 40+: skupinski plesi, ki se izvajajo na latino glasbo, angleški valček in sirtaki. Po želji pa tudi ples v parih.	Ob sredah ob 20.15	kletna dvorana
Ples z Društvom Vrtnica	Druženje ob plesu 40+: skupinski plesi na latino glasbo, angleški valček pa tudi ples v parih na standard glasbo oz. po želji.	Vsak petek ob 19. uri	kletna dvorana
Joga z Društvom Vrtnica	Vabljeni na izvajanje joge z Društvom Vrtnica.	Ob torkih in četrtkih ob 9. uri	kletna dvorana
Druženje v Posavju z Mladimi zmaji	Ulični zmaji organizirajo kreativno preživljanje prostega časa. Vabljeni mladi 12+.	Ob sredah ob 17. uri	kletni prostori oz. pred sedežem ČS
Čaj ob petih – srečevalnice	Tedenska druženja, pogovori, družabne igre. Dobivajo se različne generacije. Vsak udeleženec prejme tudi topel napitek ter se posladka s keksi.	Ob četrtkih od 16. do 19. ure	kletna dvorana
Brezplačno merjenje krvnega tlaka	Merjenje krvnega tlaka izvaja medicinska sestra, ki vam nudi tudi nasvete glede vzdrževanja krvnega tlaka, zdravega načina življenja ipd.	Vsak prvi četrtek ob 17. uri	kletna dvorana
Krožek risanja Barvaj in ustvarjaj	Udeleženci imajo možnost učenja in pridobivanja dodatnega znanja na področju risanja z različnimi tehnikami risanja in barvanja.	Vsak četrtek ob 17. uri	kletna dvorana
Migajmo za zdravje	Vadba je namenjena vsem generacijam. Gospa Mojca: 051 650 415	Ob ponedeljkih ob 19. in 20. uri in ob sredah ob 18. in 19. uri	kletna dvorana
Splošne telesne vaje	Splošne telesne vaje s ŠD Ljubljana Ježica so namenjene vsem generacijam. Gospa Mojca: 051 650 415	Ob torkih ob 19. uri	kletna dvorana
Aerobika in pilates	Aerobika in pilates s ŠD Ljubljana Ježica sta namenjena vsem generacijam. Gospa Mojca: 051 650 415	Ob četrtkih ob 19. uri	kletna dvorana
Vadba za seniorke in seniorje	Vabljeni na vadbo za seniorke in seniorje s ŠD Ljubljana Ježica. Gospa Mojca: 051 650 415	Ob torkih in četrtkih ob 7.45	kletna dvorana
Pilates	Poudarek na dihanju pri vadbi, ki krepi mišice in ozavešča vadečega glede celotnega telesa. Namenjeno vsem starostnim skupinam.	Ob torkih ob 20. uri	kletna dvorana
Merjenje biopolja in gostote informacij z nihalom	Vabljeni na meritve z uporabo nihala. Po izmeri kratka konzultacija in usmeritev za vzpostavitev ravnovesja in izboljšanje stanja.	Vsak prvi četrtek v mesecu ob 17.30	kletna dvorana
Klekljanje	Z vami bo vsak četrtek klekljarica z izkušnjami, doma iz Idrije. S seboj prinesite dobro voljo in pribor.	Ob četrtkih ob 17. uri	kletna dvorana
ČS ROŽNIK			
Prva dela na vrtu in postavitev gredic	Predavanju Davorja Špeharja bo sledila delavnica z naslovom Vijolica in cvetni prah v sortnem medu z Nino Ilič.	Torek, 24. 3., ob 17. uri	Medoviti učni vrt na Grbi
Izbor kvalitetnih sadik in kombinacije sajenja	Predavanju Davorja Špeharja bo sledila delavnica z Nino Ilič z naslovom Api malica za spomladansko krepitev.	Torek, 7. 4., ob 17. uri	Medoviti učni vrt na Grbi
Brezplačne meritve krvnega tlaka	Brezplačno merjenje višine krvnega tlaka, sladkorja, holesterola in trigliceridov v krvi. MERITVE SO BREZPLAČNE LE ZA ČLANE DRUŠTVA!	Vsako prvo sredo v mesecu ob 16. uri	Viška cesta 38
Brezplačne meritve krvnega tlaka	Brezplačno merjenje višine krvnega tlaka, sladkorja, holesterola in trigliceridov v krvi. MERITVE SO BREZPLAČNE LE ZA ČLANE DRUŠTVA!	Vsako drugo sredo v mesecu ob 8. uri	Brdnikova ulica 14
Srečanje društva Al-Anon za samopomoč družin alkoholikov	Vas skrbi, ker nekdo v vaši bližini preveč pije? Družinske skupine Al-Anon lahko pomagajo vsem, ki so prizadeti zaradi prekomernega pitja družinskega člana ali prijatelja. 041 494 767 in 041 389 129	Ob ponedeljkih ob 10. uri in ob petkih ob 20. uri	Brdnikova ulica 14
Pogovorna skupina Rožnik	Namen srečanj je oblikovanje trajne skupinice novih prijateljic in prijateljev, starih nad 65 let, za pogovore in druženja. Gospa Anja: 031 670 337	Vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu ob 16.30	Viška cesta 38
Šola zdravja – skupina Vrhovci	Vabljeni na telovadbo 1000 gibov, jutranjo telovadbo na prostem. Vaje so primerne za vsakogar.	Ob delavnikih ob 7.30	Cesta na Bokalce 1

Ana Zagožen (SDS) se je pozanimala glede **alternativne rešitve za posip po pločnikih v zimskih mesecih**, saj je pesek lahko moteč dejavnik za pešce, uporabnike skirojev in kolesarje. Z Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet so ji odgovorili, da se za posipni material kot zaščita pred spolzkimi oz. poledenelimi površinami uporabljajo okolju prijaznejši materiali, največkrat mešanica peska in soli ali tudi samo pesek.

Z Oddelka za ravnanje z nepremičninami so se odzvali na vprašanje svetnice dr. Aste Vrečko v zvezi z **izselitvijo Zgodovinskega arhiva Ljubljana iz prostorov v lasti Mestne občine Ljubljana**. Pojasnili so, da občina in Ministrstvo za kulturo aktivno sodelujeta pri iskanju konkretne rešitve za zagotovitev novih prostorov za arhiv, pri čemer so pripravljeni z ustreznimi časovnimi okviri rok za izselitev tudi podaljšati. Svetnica je z Oddelka za urejanje prostora prejela še odgovor glede **dopustnosti načrtovane postavitve 50-metrskega oglasnega stolpa trgovine IKEA**. Pojasnili so ji, da bosta tako načrtovana trgovina kot oglasni stolp umeščena na območju urejanja z namensko rabo (območja centralnih dejavnosti brez stanovanj), kjer je dopustno postaviti označevalni stolp do višine 50 metrov.

Samostojni svetnik Liste kolesarjev in pešcev Janez Stariha je na Oddelek za varstvo okolja podal pobudo za **montažo obveznih filtrov za prašne delce v individualnih kuriščih**. Odgovorili so mu, da je treba negativni vpliv kurišč na kakovost zraka v Ljubljani rešiti predvsem z uvedbo strožjih emisijskih standardov za naprave, ki jih je mogoče kupiti na tržišču, in s postopno zamenjavo neustreznih kurilnih naprav. Ob tem so dodali, da večinoma onesnaženje izvira z mestnega obrobja in iz sosednjih občin, mestno jedro pa je dobro pokrito z daljinskim sistemom ogrevanja, ki ga bodo v skladu s pristojnostmi še naprej optimizirali.

V Svetniškem klubu NSi so na Oddelek za gospodarske dejavnosti in promet naslovili vprašanje, kako in kdaj **izvajajo redni monitoring kanalizacije in koga lahko meščani obveščajo o morebitnih težavah**. Z Oddelka so odgovorili, da ob smradu, ki se občasno širi iz kanalizacijskih vodov, v okviru javnega podjetja VOKA SNAGA nemudoma pristopijo k odpravi vzrokov na javnem kanalizacijskem omrežju, ki ga redno čistijo in pregledujejo po načrtu vzdrževanja. Odpravljanje vzroka smradu je najučinkovitejše ob takojšnjem obvestilu dežurne službe in točni lokaciji pojava.

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
ČS RUDNIK			
Pomladni slamnik in košarica	Na delavnici bomo izdelali majhne slamnike in košarice ter jih okrasili s cvetjem in drugim pomladnim okrasjem. Namenjene so odraslim in otrokom v spremstvu. Obvezne prijave do srede, 25. 3., na poligilda.slo@gmail.com ali 01 428 0345.	Četrtek, 26. 3., od 18. do 20. ure	Ižanska 303
Izdelovanje pletenih opor*	Vabimo vas na delavnico izdelovanja pletenih opor iz drena. Delavnica je primerna za vse starosti. Material dobite na delavnici, zaželeno je le, da vrtnarske škarje prinesete s seboj. Delavnico vodi: Abdulah Rexhepi *Vstopnina: 6 €	Sreda, 18. 3., ob 17. uri	Botanični vrt, Ižanska cesta 15
Rastline in opraševalci*	Na sprehodu po Botaničnem vrtu si bomo ogledali prve pomladanske rastline in izvedeli, katere barve cvetov so za različne opraševalce najprivlačnejše in zakaj so opraševalci tako pomembni za človeka in ohranjanje ravnovesja v naravi. *Vstopnina: 4,50 €	Sreda, 25. 3., ob 17. uri	Botanični vrt, Ižanska cesta 15
Telovadba na prostem	Telovadijo zunaj na prostem, v vsakem vremenu. Vabljeni vsi, ki si želijo zdravo življenje in dobro družbo.	Vsak dan ob 7.30	Livada 31
Telovadba za starejše	Skupina starejših občanov se srečuje ob vajah proti osteoporozi. Vsak potrebuje svojo ležalko in čisto obutev.	Ob ponedeljkih ob 18. uri	Pot k ribniku 20
ČS SOSTRO			
Koncert* Večer harmonike in smeha	Glasbena šola Bučar prireja peti koncert s Simonom Bučarjem, ansambli Lun'ca, Aktual in Boršt, s patrom Ferležem, Rudijem Poljanškom ter učenci in učenkami GŠ Bučar.	Nedelja, 29. 3.	Cesta II. grupe odredov 43
Predavanje o celostni samooskrbi	Predavanje Sanje Lončar o celostni samooskrbi v okviru rednih predavanj Društva za biodinamično gospodarjenje Ajda - Sostro.	Sreda, 18. 3., ob 19. uri	Cesta II. Grupe odredov 43
Čebelarsko predavanje	Čebelarsko društvo Ljubljana - Moste Polje organizira predavanje o dobrih čebelarskih praksah. Predava Vlago Auguštin.	Sreda, 18. 3., ob 17. uri	Cesta II. Grupe odredov 43
Čebelarsko predavanje	Čebelarsko društvo Ljubljana - Moste Polje organizira predavanje: DNA v medu nosi informacijo o entomološkem in geografskem poreklu medu. Predavateljica je dr. Ajda Moškrič.	Sreda, 25. 3., ob 18. uri	Cesta II. Grupe odredov 43
Nova znanja za nove čase	Energijski vrtinci, vaje in tehnike za samopomoč, dihalne vaje, meditacije, priporočila in recepti za lažje prilagajanje novim časom. Projekt vodi dr. Sabina Grošelj.	Vsak prvi torek v mesecu ob 19. uri	Cesta II. Grupe odredov 43
Začetni tečaj iz biodinamike	Začetni tečaj iz biodinamike bosta vodili Alenka Svetek in Štefka Kozamernik, praktično delo pa tudi Marija Hribar. www.ajda-sostro.si	Ob petkih od 16. do 19. ure	Cesta II. Grupe odredov 43
Ciklus predavanj za sadjarje in vrtnarje	Sadjarsko in vrtnarsko društvo J. E. Krek – Sostro prireja ciklus predavanj. Več: www.sadjarskodrustvosostro.si	Ob ponedeljkih ob 18. uri	Cesta II. Grupe odredov 43
ČS ŠIŠKA			
Vaje za izboljšanje spomina	Priznana mednarodna trenerka spomina Jasmina Lambergar iz Centra za urjenje spomina vas bo naučila tehnik za boljše pomnjenje. Predavanje za vse generacije.	Sreda, 1. 4., ob 18. uri	Kebetova 1
Delavnica Sem sreča v nesreči	RK Slovenije, OZ Ljubljana, KO RK Ljubo Šercer in ČS Šiška organizirajo brezplačno delavnico o ozaveščanju o preventivnih ukrepih ter ukrepih po nesreči – Sem sreča v nesreči.	Ponedeljek, 23. 3., ob 18. uri	Kebetova 1
Urjenje spomina – tehnike pomnjenja	Da bi naši možgani ostali aktivni in ohranjali naš spomin v dobri kondiciji, jih moramo ves čas uriti. Izvajamo namenske vaje. Več: senior.drustvo365@gmail.com, 064 199 095	Ob ponedeljkih ob 9. uri	Jesenkova 1
Telovadba	Vabljeni na vaje za razgibavanje, ki jih organizira KORK Ljubo Šercer.	Ob ponedeljkih ob 9. uri	Kebetova 1
Bralna srečanja	Združuje jih veselje do branja, poezije in dobrih zgodb. V svojo družbo vabijo vse, ki radi berete in želite svoja doživetja in mnenje o prebrani knjigi deliti z drugimi. Organizatorka je Nataša Finžgar.	Vsak tretji petek ob 19. uri	Jesenkova 1
Plesna skupina – boljši plesalci	Družabni plesi za boljše plesalce. Izvaja DU Koseze.	Ob ponedeljkih in četrtkih ob 9. uri	Trg komandanta Staneta 8
Plesna skupina – začetniki	Družabni plesi za začetnike. Izvaja DU Koseze.	Ob ponedeljkih ob 19. uri	Trg komandanta Staneta 8
Telovadba	Vabljeni na vaje za razgibavanje.	Ob petkih ob 9. uri	Trg komandanta Staneta 8
Pevske vaje	Vabljeni na pevske vaje. Več info: 051 436 550	Ob ponedeljkih ob 10. uri	Trg komandanta Staneta 8
Angleščina – predavanje in tečaj	Uporaba tehnik pomnjenja pri učenju tujih jezikov – angleščina. Društvo Senior, senior.drustvo365@gmail.com, 064 199 095	Ob sredah ob 9. uri	Trg komandanta Staneta 8
Druženje krajanov	Druženje krajanov za mlade po letih in mlade po srcu, za velike in male, za babice in dedke, za mamice in očke, za fante in punce. Kadar je 10. na soboto ali nedeljo, je druženje prvi delovni dan ob 17. uri.	Vsakega 10. v mesecu ob 17. uri	Kebetova 1
ČS VIČ			
Srečevalnica KO RK Kozarje	Vabljeni na praktične, ustvarjalne delavnice in srečanja. Mesečni program: www.rdecikrizljubljana.si/sl/SRECEVALNICA Več informacij, prijave: 040 871 589, info@rdecikrizljubljana.si	Vsako drugo in četrto sredo v mesecu ob 18. uri	Cesta na ključ 56
Srečanje društva Al-Anon za samopomoč družin alkoholikov	Vas skrbi, ker nekdo v vaši bližini preveč pije? Družinske skupine Al-Anon lahko pomagajo vsem, ki so prizadeti zaradi prekomernega pitja družinskega člana ali prijatelja. Več info: 041 735 780	Vsako sredo ob 10. uri	Tbilisijska 22A
ČS TRNOVO			
Delavnica o temeljnih postopkih oživljanja	Z defibrilatorjem lahko rešimo življenje nekomu s srčnim zastojem. Naučimo vas pravilne uporabe tega aparata. Delavnica je namenjena vsem generacijam.	Četrtek, 19. 3., ob 18. uri	Devinska 1b
Koncert: Bachov maraton	Bachov maraton je že tradicionalna prireditev v Trnovem, ki ga praznujejo s koncerti po vsem svetu. V Trnovem se temu dogajanju pridružujemo že šesto leto zapored.	Sobota, 21. 3., ob 19.30	Kolezijska 1
Vrtičkarska skupnost – uspešnejši s sodelovanjem	Vabljeni na predavanje Vrtičkarska skupnost – kako lahko sodelujemo med seboj in smo zato uspešnejši vrtnarji. Predava Marjana Kajzer Nagode.	Sreda, 18. 3., ob 17. uri	Učni zelenjavni vrt Rakova jelša
Vzgoja sadik doma – postopki in opozorila	Vabljeni vsi, ki si želite pridobiti nova znanja in izmenjati izkušnje z drugimi vrtičkarji. Predava Marjana Kajzer Nagode.	Sreda, 25. 3., ob 17. uri	Učni zelenjavni vrt Rakova jelša
Vpliv vremena na prve setve	Vabljeni na predavanje o vplivu vremena na prve setve – kako ugotoviti pravi čas za setev prvih posevkov. Predava Marjana Kajzer Nagode.	Sreda, 1. 4., ob 17. uri	Učni zelenjavni vrt Rakova jelša
Kolobar – vrtiljak v našem vrtu	Predavanja se lahko udeležite vsi, ki si želite pridobiti nova znanja in izmenjati izkušnje z drugimi ljubitelji samooskrbe. Predava Marjana Kajzer Nagode.	Sreda, 8. 4., ob 17. uri	Učni zelenjavni vrt Rakova jelša
Čim boljši izkoristek prostora na vrtovih	Vabljeni na predavanje o mešanih posevkih za čim boljši izkoristek prostora na majhnih vrtovih s konkretnimi primeri. Predava Marjana Kajzer Nagode.	Sreda, 15. 4., ob 17. uri	Učni zelenjavni vrt Rakova jelša
ČS ŠMARNA GORA			
Vrtnarsko predavanje	Vabljeni na predavanje Jerneje Jošar z naslovom Kako kombiniramo zelenjadnice za večji izkoristek, obilnejše pridelke in zdrave rastline.	Ponedeljek, 17. 3., ob 17. uri	Pločanska 8
Pogovorna skupina za starejše	Iščete krog ljudi za pogovor, druženje, razumevanje, spoštovanje? Osnovni namen druženja je krepitev prijateljstva, medsebojna pomoč, prenos izkušenj, znanj, modrosti. Srečanja za 65+.	Vsak prvi in tretji četrtek v mesecu ob 8.30	Pločanska 8

Več na spletni strani www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani/dogodki-v-cs DOGODKI SO BREZPLAČNI! * VSTOPNINA

Ljubljanski vestnik

Starejši za samopomoč

Amir Crnojević, Zavod za oskrbo na domu Ljubljana

Izkušnje kažejo, da so potrebe po druženju, skupinski refleksiji, pogovorih in pozitivnih stikih zelo velike, zato na Zavodu za oskrbo na domu Ljubljana ustanavljajo skupino starejših za samopomoč.

Cilj te skupine je gradnja pozitivne komunikacijske in izkustvene izkušnje pri starejših, nekakšne vzporedne družine, ki zna poslušati in slišati. V skupini bo potekal proces zadovoljevanja potreb po temeljnem medčloveškem odnosu, doživljanju smisla starosti in povezanosti vseh generacij. Člani skupine se bodo sestajali enkrat ali dvakrat na mesec na Poljanski cesti 97. Skupina bo imela predvidoma do 10 članov, vodili pa jo bosta strokovno usposobljeni voditeljici. Naslednje srečanje je predvideno v torek, ***7. aprila 2020, ob 10. uri***.

Če bi se želeli priključiti skupini, se prijavite na **01 24 20 605** ali **amir.crnojevic@zod-lj.si**.

Prismojeni profesorji bluesa v Šiški

Živa Čebulj

Prismojeni profesorji bluesa so ljubljanska glasbena zasedba, prepoznavna po neprekinjeni ljubljanski turneji, ki traja vse od leta 2014. Če ste se kdaj želeli sprehoditi in uživati v mirnem ljubljanskem večeru, so vam Prismojenci zanesljivo že prekrižali načrte. Kajti igrali so povsod in mimogrede napolnili Križanke in Gallusovo dvorano. Posneli so dve studijski plošči, Family (2016) in Wacky Blues Professors (2018), ter koncertno dvojno ploščo iz Križank z naslovom Live in Križanke (2017). Z nobeno od naštetih niso zasloveli, kar jih je pripeljalo v čisto blaznost. Zato bodo poskusili še enkrat! ***9. aprila bodo ob 20. uri v Kinu Šiška*** premierno predstavili svojo prvo ploščo v slovenščini: *Prismojeni?* – pridite in prismodili bodo tudi vas!

Ustvarjalna pomlad

Sara Špelec, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, OI Ljubljana

Jubilejna 50. glasbena revija Ljubljanski zbori je v Zavodu sv. Stanislava med 13. in 16. februarjem gostila 61 moških, ženskih in mešanih pevskih zborov in vokalnih skupin. Na osmih koncertih se je predstavilo več kot 1.300 pevcev in pevk, katerih nastope je strokovno spremljal skladatelj, dirigent in pedagog Damijan Močnik ter zasedbe uvrstil na območni, regijski in državni nivo.

Na Festivalu otroške gledališke ustvarjalnosti – FOGU 2020 se bo med ***9. in 11. marcem*** v Španskih borcih predstavilo 13 gledaliških in lutkovnih skupin v okviru območnega srečanja otroških lutkovnih skupin Lutka, moja prijateljica in otroških gledaliških skupin Igrajmo se gledališče 1 in 2. Strokovna spremljevalka lutkovnih skupin je bila članica Lutkovnega gledališča Ljubljana in gledališka pedagoginja Sonja Kononenko, gledaliških skupin pa režiser Miha Golob.

Od 23. do 31. marca bodo v Zavodu sv. Stanislava gostovala Pomladna prepevanja 2020 – festival otroških, mladinskih in srednješolskih pevskih zborov. Prisluhnili boste lahko 7 koncertom, na katerih bo nastopilo 40 zborov s 1.500 mladimi glasovi. Strokovni spremljevalec bo skladatelj, dirigent in pedagog Damjan Močnik.

Kulinarični vikend v marcu

Nina Kosin, Turizem Ljubljana

Ljubljana bo ***med 28. in 30. marcem*** ponovno gostila Evropski simpozij hrane, ki se je vpisal med najpomembnejše evropske kulinarične dogodke. Svoja dognanja za boljši jutri bodo z nami delili številni ugledni mednarodni govorniki, ki so življenje namenili celostnemu spoznavanju pomena hrane in problematiki sodobnega prehranjevanja.

Ker se po jutru dan pozna, po zajtrku pa mesto in ker je ljubljanska tržnica srce mesta v vsakem letnem času, smo pripravili vodeno doživetje Dobimo se na plac'. Na voljo je vsako soboto ob 9. uri.

V soboto, 28. 3., bo spet Gourmet Ljubljana Crawl, eden od vrhuncev lanskega simpozija. V ljubljanskih kulturnih hramih in znamenitostih bodo edinstvene avtorske jedi iz lokalnih sestavin ob izbrani vinski spremljavi vrhunskih slovenskih vinarjev pripravljali slovenski kuharski mojstri.

V nedeljo, 29. 3., bo sledila nova avantura. Vrhunski ljubljanski chefi bodo na dogodku Ljubljana Soul Chefs združili kuharske duše in ustvarili neponovljive jedi. Združeni v kuharske tandeme bodo v treh ljubljanskih restavracijah pripravili enkraten meni iz lokalnih sestavin.

www.foodsummit.eu

Taktike in prakse kovanja pravične družbe

Nika Mahnič, Zavod Aksioma

Na konferenci MoneyLab boste izvedeli, kako bo na naša življenja vplivala vse bolj brezgotovinska družba. ***Odvijala se bo 24. in 25. marca v Kinu Šiška*** in bo deveta iz serije Taktike in praksa, ki jo vsako leto organizira Zavod Aksioma. Umetniki, raziskovalci, akademiki, aktivisti – še posebej tisti, ki so vse od naštetega – bodo na vprašanja digitalne ekonomije in financ odgovarjali z imperativom kovati pravično družbo. Radi bi bolje razumeli, kako se denar tvori v času digitalnih omrežij in ali lahko tehnologije uporabljamo za podporo sodelovanju in ustvarjanju skupnega.

Govorci bodo predstavili eksperimente na področjih stanovanj, skrbstvenega dela, algoritmov ter blockchaina oziroma tehnologije veriženja blokov.

Celoten program in povezava do obvezne registracije sta dostopna na **www.aksioma.org/moneylab8**.

Ljudska kuhinja Pod strehco – ko ješ, sta sita dva!

Živa Čebulj

Ljudska kuhinja na Zaloški 42, ki deluje v okviru Humanitarnega Zavoda Pod strehco, bo praznovala šest let delovanja. V tem stičišču povsem običajnih gostov v bližini moščanske tržnice pripravljajo tople obroke za socialno ogrožene, družine in starejše. Pod strehco za juho, glavno jed, solato, sladico in pijačo odštejete 4,90 evra in obenem potešite lakoto še socialno ogroženi

osebi, ki za enak obrok plača le en evro, razliko pa krije sklad socialnih obrokov zavoda.

Ljudski kuhinji primanjkuje prostovoljcev, zato vabljeni kuharji, ljubitelji strežbe in vsi, ki si želite biti vključeni v prijazen kolektiv. Tako se boste lahko na prav poseben način vključili v družbeno življenje in se vmrežili med najrazličnejše ljudi.

Toda Pod strehco se soočajo tudi s potrebo po finančni pomoči, ki kliče po sistemski rešitvi in javnem financiranju. Do tega bo očitno še dolga pot, zato prosijo vse ljudi dobrega srca in družbeno odgovorna podjetja za podporo. Za vsa, še tako simbolična nakazila na TRR **SI56 6100 0000 6424 560** bodo neizmerno hvaležni.

Redni gost Milorad pravi: »Zelo mi je všeč, da imate dnevno tudi vegetarijanski meni. Ker je kuhinjski prostor odprt, lahko gostje vidimo, da ekipa pripravlja svežo hrano. Postrežena je neposredno s štedilnika na krožnik. Sveže pripravljeno, kot doma.«

www.podstrehco.si

Delček Ljubljane kot darilo

***Lara Selko**, Turizem Ljubljana*

Kam po uporabno darilo? V **Trgovino TIC** pri Tromostovju. Tam boste našli izdelke z visoko uporabno vrednostjo, ki so privlačni, cenovno dostopni in kakovostno izdelani. Pri **Turizmu Ljubljana** namreč razvijamo lastne linije spominkov za promocijo Ljubljane, vsaka pa je povezana s kakšno zanimivo zgodbo o Ljubljani. Ker Ljubljana živi v stiku z naravo in je trajnostno naravnano mesto, boste spominke naše prestolnice lahko kupili v okolju prijazni embalaži ali pa kar brez nje. Izdelki so lepo in uporabno darilo in zato niso namenjeni zgolj obiskovalcem mesta, ampak tudi meščanom.

Vrhunska linija spominkov Makalonca je nastala po Plečnikovih ilustracijah iz Finžgarjeve knjižice pravljic Makalonca. Linijo Zmajček krasi ljubljanski zmaj v prikupni izvedbi. Enkrat se pojavlja kot romantik, drugič kot kopalec na nabrežju Ljubljanice, kot razposajeni rolkar ...

Obiščite Trgovino TIC na Adamič-Lundrovem nabrežju 2 in si oglejte še druge linije izdelkov in vzemite delček Ljubljane s seboj. Med širokim naborom spominkov boste zagotovo našli nekaj zase ali za svoje bližnje.

www.visitljubljana.com

Nagradni fotonatečaj

Horizont čarobnih meglic in 20 let nagradnega fotonatečaja

Nagrajena fotografija Primoža Lampiča

Stane Jagodič, akad. slikar in publicist

Želja po fotoupodabljanju sega daleč v preteklost. Camero obscuro so že uporabljali arabski učenjaki v prvi polovici 11. stol. Prvi ohranjeni fotomotiv v črno-beli tehniki pa sega v leto 1826 ali 1827; posnel ga je francoski znanstvenik Joseph Nicephore Niepce. Z razvojem fototehnike se je ukvarjalo mnogo strokovnjakov, med njimi tudi Janez Puhar, izumitelj fotografije na steklu. Fotografija je dosegla svoj vrhunec v filmski tehniki konec 19. stoletja, ko je s pomočjo vrtečega filmskega traku omogočila gibajočo sliko.

Sčasoma je fotografija prodrla v vse segmente življenja, tako v profesionalno ustvarjanje kot amatersko snemanje. Po dolgem obdobju si je pridobila enakovreden položaj kot slikarstvo, grafika in risba.

Glasilo Ljubljana daje velik poudarek fotografiji, tudi z javnim fotonatečajem s tematiko »moja Ljubljana«, ki neprekinjeno poteka vse od leta 2000.

V najožji izbor letošnjega marčevskega natečaja so se uvrstili Anja Papuga, Tjaša Bezenšek, Miran Klobasa in Primož Lampič, ki je osvojil nagrado.

Večina tokratnih fotografij ima dokumentarno vrednost, v obliki klasične razglednice. Motiv nagrajene fotografije predstavlja sedečega mladeniča, ki si z roko podpira glavo in z vrha Šmarne gore gleda proti zamegljeni panorami Ljubljane, Bežigradu in oddaljenemu hribovju. Motiv ima torej v ospredju temno silhueto, ki v delnem profilu nakazuje razmišljajočo osebo, najbrž navdušeno nad enkratnim pojavom prizorišča. Slikovita podoba, ki spominja na morsko valovanje s prisotnostjo nežnih meglic, deluje romantično, zaradi temne silhuete in monokromatskosti pa je čutiti tudi metafizično razpoloženje.

Nagradni fotonatečaj Moja Ljubljana

Avtor vsakokratnega izbranega posnetka motiva Ljubljane prejme 125 evrov bruto. Fotografije pošljite najpozneje do 10. marca 2020 na **glasilo.ljubljana@ljubljana.si**. Za vse prejete natečajne fotografije si Mestna občina Ljubljana pridržuje pravico, da jih objavi v tiskani in/ali spletni obliki glasila Ljubljana.

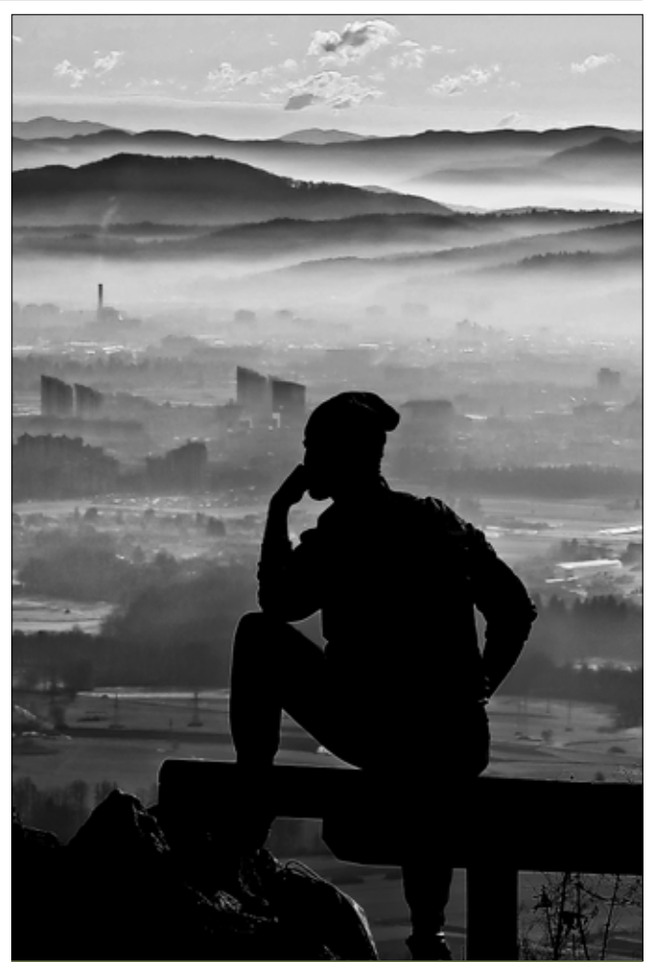

Foto: Primož Lampič

Nagrajena fotografija

Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana

Mestna občina Ljubljana vsem zainteresiranim s spletno aplikacijo »Nepremičnine MOL« (www.ljubljana.si/sl/nepremicnine-mol) omogoča vpogled v načrt prodaje in oddaje nepremičnin, ki so v njeni lasti.

PRODAMO

Parkirna mesta v parkirni hiši Kozolec II, Ljubljana

Dvorakova ulica 2, Ljubljana

Vrednost: **30.500 €**/ parkirno mesto z DDV

Prodamo še nekaj parkirnih mest v tretji kleti parkirne hiše. Prednost pri nakupu parkirnih mest imajo prebivalci s stalnim bivališčem, lastniki nepremičnin in pravne osebe s sedežem znotraj območja Gosposvetske ulice, Tivolske ceste in Cigaletove ulice.

Bežigrad – Zemljišča

Izklicna cena: **487.750 €**

Zemljišča s parc. št. 804/3 v izmeri 989 m², 804/4 v izmeri 663 m², 808/2 v izmeri 138 m² in 2226/5 v izmeri 162 m²

Kašelj – Zemljišči

Izklicna cena: **169.200 €**, v ceno ni vključen DDV

Zemljišči s parc. št. 330/1 in 324/4, nasproti OŠ Zalog

Slape – Zemljišče

Izklicna cena: **185.200 €**, v ceno ni vključen DDV

Zemljišče s parc. št. 876/7 v izmeri 926 m²

Slape – Zemljišče

Izklicna cena: **185.400 €**, v ceno ni vključen DDV

Zemljišče s parc. št. 876/9 v izmeri 927 m²

Sostro – Zemljišče

Izklicna cena: **154.750 €**, v ceno ni vključen DDV

Zemljišče s parc. št. 534/18 v izmeri 619 m²

Kašelj – Zemljišče

Izklicna cena: **131.250 €**, v ceno ni vključen DDV

Zemljišče s parc. št. 96/11 ob križišču Agrokombinatske ceste in Delavske ulice

Dravlje – Zemljišči

Izklicna cena: **238.600 €**, v ceno ni vključen DDV

Zemljišči s parc. št. 1419/3 in 1543/13 v skupni izmeri 1.193 m²

Kakovost vode v Ljubljani

dr. Brigita Jamnik, JP VOKA SNAGA, in
Nataša Jazbinšek Seršen, Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana

O pitni vodi v Ljubljani in okolici

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljane in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, peščeno prodnih vodonosnikov Lj. polja in Lj. barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest. Vodni vir sistema Šmarna gora je podzemna voda, zajeta v razpoklinskem vodonosniku.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP VOKA SNAGA, d. o. o., izvaja na vseh oskrbovalnih območjih skladno z določili Pravilnika o pitni vodi v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji. V preglednici je prikazan del rezultatov rednih preskušanj notranjega nadzora pitne vode v februarju 2020.

Oskrba s pitno vodo poteka brez posebnosti in je varna.

Dodatne informacije najdete na spletni strani www.vokasnaga.si/informacije/kaksno-vodo-pijemo.

V primeru vprašanj nam pišite na e-naslov vokasnaga@vokasnaga.si.

Del rezultatov rednih preskušanj notranjega nadzora pitne vode v februarju 2020

			OSKRBOVALNO OBMOČJE				
PARAMETER	**enota**	**mejna vrednost**	BREST	KLEČE	ŠENTVID	JARŠKI PROD	ŠMARNA GORA
			3. 2. 2020	**11. 2. 2020**	**13. 2. 2020**	**13. 2. 2002**	**11. 2. 2020**
Temperatura	°C	-	8,2	11,7	17,7	10,3	8,1
pH	-	6,5–9,5	7,3	7,4	7,4	7,4	7,9
Elektroprevodnost (pri 20 °C)	µS/cm	2500	435	452	493	472	467
Motnost	NTU	*	0,25	<0,1	<0,1	<0,1	0,18
Amonij	mg/L NH_4	0,50	<0,025	<0,025	<0,025	<0,025	<0,025
Barva (436 nm)	m^{-1}	*	<0,02	<0,02	<0,02	<0,02	0,03
Nitrit	mg/L NO_2	0,5	<0,003	<0,003	<0,003	<0,003	0,005
Celotni organski ogljik	mg/L	**	0,62	0,31	0,36	0,43	1,59
Prosti klor	mg/L	/	/	/	/	/	0,08
Escherichia coli	CFU/100 mL	0	0	0	0	0	0
Koliformne bakterije	CFU/100 mL	0	0	0	0	0	0
Skupno število mikroorganizmov pri 36 °C	CFU/mL	100	<2	<2	9	3	<2
Skupno število mikroorganizmov pri 22 °C	CFU/mL	**	4	3	<2	<2	<2
OCENA			SKLADEN	SKLADEN	SKLADEN	SKLADEN	SKLADEN

**sprejemljiva za uporabnike in brez neobičajnih sprememb*

***brez neobičajnih sprememb*

Kakovost podzemne vode v januarju 2020

Predpisane mejne vrednosti za podzemne vode v januarju 2020 niso bile presežene na nobenem merilnem mestu.

Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Lj. polju in Lj. barju

Januar 2020

merilno mesto	datum	atrazin	desetilatrazin	lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
enota		µg/l	µg/l	µg/l	mg/l	µg/l
mejna vrednost		0,1	0,1	10	50	50
Kleče VIIIa	15. 1. 2020	< 0,002	< 0,004	< 2	8,9	< 5
Kleče XIII	15. 1. 2020	< 0,002	< 0,004	< 2	14	< 5
Šentvid IIa	15. 1. 2020	0,002	< 0,004	< 2	17	< 5
Jarški prod III	15. 1. 2020	< 0,002	< 0,004	< 2	11	< 5
Hrastje Ia	15. 1. 2020	0,036	0,022	< 2	20	14
Brest IIa	15. 1. 2020	0,009	0,095	< 2	9,3	< 5

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leto 2019 MOL, MU, Oddelek za varstvo okolja

( ) - meja zaznavanja merilne metode (LOD)

< - meja določanja (LOQ)

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemnih voda, za krom (skupno) pa po Pravilniku o pitni vodi

Ne zamudite!

SLOVENSKI GLEDALIŠKI INŠTITUT

17. 3. ob 17. uri

GLEJ, 50 LET: IZZIVI MEDNARODNEGA POVEZOVANJA V GLEDALIŠČU, pogovor

Serija pogovorov o prihodnosti sodobnega gledališča, tokrat o izzivih mednarodnega povezovanja v gledališču

GALERIJA JAKOPIČ

17. 3.–31. 5.

VIDENJE 20/20: SKUPNOST

Sodobna indonezijska družbeno zavzeta fotografija

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE

19. 3. ob 19. uri, premiera

Brina Klampfer in Kaja Blazinšek: PALOMA

Režija: Brina Klampfer

Kako so politični projekti izgradnje krajev vplivali na življenja ljudi? Kakšna je usoda malega človeka, ki se je znašel znotraj monokulturnega konteksta? Kako s tem shajati danes?

KINODVOR

Premiero filma **Milost** bo ***20. marca*** obiskal sloviti francoski režiser Arnaud Desplechin. ***Od 1. aprila dalje*** vabimo na ogled najnovejšega filma švedskega mojstra Roya Anderssona O neskončnosti. Predvajanje filma bo pospremila tudi razstava fotografij in plakatov.

MEDNARODNI GRAFIČNI LIKOVNI CENTER

20. 3. ob 13. uri, odprtje in vodstvo

ANDREJ ŠKUFCA, ČRNI TRG

Privzema spreminjajoče se oblike naftovodov, oceanskih kablov iz optičnih vlaken, ugorjev, eksoskeletonov in najzgodnejših oblik cevastih večceličnih mikroorganizmov.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

18. 3. ob 20. uri, Kino Šiška

10. JUBILEJNI KONCERT V KINU ŠIŠKA: The Best Of MGL & AGRFT

SNG DRAMA

22. 3. ob 19. uri, Drama kavarna

DRAMA AKUSTIKA: MEF IN NARODNOOSVOBODILNI BEND, MA NE ŽE SPET ...

MESTNA KNJIŽNICA LJUBLJANA

24. 3. ob 18. uri, Knjižnica Prežihov Voranc

LUCIFERKA – SVETLANA MAKAROVIČ

Lucidnost, nepredvidljivost, iskrenost in smisel za šalo. O knjigi se bosta pogovarjala soavtorja Svetlana Makarovič in Matej Šurc.

KINO ŠIŠKA

27. 3. ob 20. uri

Elektro pop heroji METRONOMY veljajo za eno najbolj cenjenih sodobnih britanskih zasedb, po naslovnicah uglednih glasbenih publikacij, razprodanih koncertnih dvoranah in najznamenitejših festivalih po svetu bodo nastopili tudi pri nas; predstavili bodo najnovejši album *Metronomy Forever*.

CENTER KULTURE ŠPANSKI BORCI

27. 3. ob 20. uri

Cassiel Gaube: FARMER TRAIN SWIRL

Trisha Brown Dance Company in EN-KNAP Group: SET AND RESET/Ponastavitev

VODNIKOVA DOMAČIJA

31. 3. ob 19. uri

ČITALNICE: BRATI TEORIJO, PREBRATI PRAKSO

O knjigi Sare R. Farris V imenu ženskih pravic (Vzpon femonacionalizma), bo govorila Antonija Todić, prevajalka in avtorica spremne besede. Dogodek pripravlja založba Sophia.

LJUBLJANSKI GRAD

27. 3. ob 21. uri, Jazz Club

ANA VIPOTNIK QUINTET, jazz/world

Jazz in ljudska glasba

NOVA POŠTA

28. 3. ob 20. uri, premiera

GEJM

Režija: Žiga Divjak

Avtorski projekt se ukvarja z vlogo in odgovornostjo Slovenije in njene mejne politike za življenje in usodo ljudi na begu.

ŠKUC

21. 3. ob 20.30, Klub Gromka

OvO, industrial/sludge/experimental, koncert

8.–12. 4., različna prizorišča

6. Festival LEZBIČNA ČETRT

Glasba, likovna umetnost, literatura, performans, gledališče, fotografija, film, video

GLEDALIŠČE GLEJ

8.–10. 4., različne lokacije

TRIGGER, platforma sodobnih neodvisnih uprizoritvenih umetnosti

MUZEJ NOVEJŠE ZGODOVINE SLOVENIJE

do 16. 8.

FOTOAPARAT IN VOJNA

Pregledna in tematsko zasnovana razstava ponuja vpogled v neprecenljivi del slovenske vizualne kulturne zgodovine.

SNG OPERA

9. 4. ob 19.30, premiera

Adolphe Adam: GUSAR

Koreografija: José Carlos Martinez po M. Petipaju

Zgodba klasičnega baleta pripoveduje o ladijskem kapitanu Conradu, ki ga je družba izobčila in prisilila v piratstvo.